מספר 1295 שנה 25 ב' תמוז תשכ"ב, 4.7.1962 המחיר 75 אגורות

העולם הזה

סובלן – מעשה הנבלה

בר נתגלה

חלל

קוים יבר.

שיטת־ההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה. כך סבור גם הקורא יצחק אונגר, מרחוב אלחריזי 14, תל־אביב, שהתרעם על עמדת העולם הזה בפרשת יעקוב בר־אור.

כותב הקורא אונגר:

„אז מה יש? מה כל הרעש על ישראל בר ועל יעקוב בר־אור? במדינה הזאת עובדים מאות אנשים בתפקידים חשובים, שלא הוסמכו ולא זכו לתעודות מתאימות, הדרושות כחוק.

„הגיע הזמן שתפסיקו להיגרר לסנוביות של החוג הנוצץ, הרואה בפיסת־נייר את האישור ליכולת.

„אגב, אורי אבנרי — האם הוא בעל תעודת־בגרות? הרי פקודת העתונות המנדטורית דורשת שעורך־עתון יהיה בעל ‚השכלה גבוהה'. או אולי הוצאתם את רשיון העולם הזה על שם אחר, ההז כמו שעושים עתונים וחוברות רבים?

„בכל הכבוד — יצחק אונגר, בלי תעודות."

★ ★ ★

אם סבור הקורא אונגר ה הנה פגע בנקודה רגישה, עלי לצזבו.

פקודת העתונו המנדטורית, שהוצאה על־ידי הממשלה הקולוניאלית כדי לפקח על עתוניהם של „נייטיבס", אומנם קובעת כי עורך־עתון יהי בעל תעודת־בגרות רשמית. יחד עם זאת זו קובעת, כי מושל־המחוז (היינו, למעשה ה־הפנים כיום) רשאי לפטור עורך מחובי זו, אם הוא משוכנע כי השכלתו הבלתי־עמלית של העורך מתאימה לרמה הדרושה.

לאורי אבנרי אין תעודת־בגרות, או כל תעודה אחרת. השכלתו הפורמלית מצטמצמת בשבע כיתות של בית־ספר עממי (לבנים, על־שם אחד־העם, תל־אביב). כמו רבים מבני גילו, נאלץ, בימי המשבר שפקד את הארץ ב־1936/39, לנטוש את בית־הספר בגיל 13, כדי לעזור בפרנסת משפחתו. מאחר שהצטרף בגיל 14 לארגון הצבאי הלאומי (הבלתי־מפולג דאז), גם לא המשיך בהשכלה פורמלית בערבים.

על כן, כאשר נוסדה המערכת הנוכחית של העולם הזה, נתבקש שר־הפנים לפטור את העורך הראשי מן החובה להגיש תעודות. מאחר שאורי אבנרי כבר היה ידוע ככותב מאמרים ראשיים בהארץ, וספרו בשדות פלשת הפך לרב־המכר הגדול ביותר בשפה העברית עד אז (ודומני שגם מאז), נענה שר־הפנים לבקשה זו. הדבר פורסם בהעולם הזה עצמו.

★ ★ ★

וזה עוקץ הוויכוח כולו. העולם הזה יהיה הגורם האחרון בארץ שיטיף לבולמוס ה־תעודות. לעולם לא נתמוך בשיטת־חינוך שכל מטרתה לדרבן את התלמידים לרוץ אחרי תעודות, תחת לרכוש השכלה של ממש.

ישראל בר הוא פרשן צבאי מבריק. יעקוב בר־אור הוא לכל הדעות משפטן טוב, ואיש לא עירער עד כה על הצורה שבה ניהל את התביעה הכללית בתל־אביב. העובדה שאין להם תעודות אינה מפריעה לנו. להיפך: היא רק מעלה את קרנם בעינינו.

השאלה היא: האם לחסרי־תעודות ישנו אומץ־הלב להכריז על כך בפ־מבי? האם הם תובעים כי השכלתם האמיתית תיחשב לשקולה כנגד סממני־הסרק של השכלה פורמלית? או שהם מסתירים את העובדות ומסתמכים על תעודות שאין להם?

איש לא היה בא בטענות אל בר־אור, אילמלא העמיד פנים שיש לו רשיון של עורך־דין. על כך, ועל כל הנובע מזה, הוא מואשם. בוודאי אפשר לדרוש מאדם, המופקד על תביעת עבריינים לדין, שלא יפר את החוק בעצמו.

בדבר אחד אין הקורא אונגר צודק: העולם הזה לא הצטרף להתקפה ההיסטרית על בר־אור. כל כתבותינו על פרשה זו היו שקטות ושקולות, אף הדגישו כי העברות המיוחסות לבר־אור, עם כל חומרתן, לא פגעו באיש.

אם מבקש מר עמוס בן־גוריון לערוך צייד־מכשפות פרטי, כדי לסלק חשבונות אישיים, בוודאי לא ימצא תמיכה וסעד מעל עמודי העולם הזה.

שלום כהן

פיילרינג לנולין קרם
המפורסם בעולם כולו
מטפח, מזין ומיפה את עורך.
פיילרינג לנולין
בקופסת השפופרת החדישה,
קרם היופי האידיאלי
ליום וללילה,
לספורט ולחוף הים.

קופסה אחת מכילה כמות של 2 שפופרות רגילות. להשיג בבתי מרקחת ובפרפומריות.

המפיצים היחידים:
חברת נורית בע"מ

אם עלה בדעתך לטוס

לאירופה, לאמריקה או למזרח הרחוק, כדאי לך לבדוק את האפשרות לטוס באשראי. תוכל לטוס לכל מקום ועם כל חברת תעופה בנסיעה פרטית או טיול מאורגן כולל טיולי „אירופה־טורס" על־ידי תשלום שליש בלבד והשאר בשעורים נוחים לאחר מכן. תוכל לקבל את כל האינפורמציה במשרדי סיתור, רח' ברנר 2, תל־אביב, טלפון: 67959.

חליפות הדיון
בעזרה מיוחדת
תאם
ת"א שדר' מסריק 19
אוטובוס 12 13 19 62

התחנה לייעוץ בבעיות מין ונישואין

פתוחה בימים שני וחמישי בין השעות 6 עד 8 בערב, בבית הבריאות שטראוס, תל־אביב, רחוב בלפור 14.

עירית תל אביב-יפו
היום בלבול
מחר מחסור!
תושב תל-אביב חסוך במים!

מכתבים

בין הפטיש והסדן

...מסתבר שנורלו של היועץ המשפטי (העולם הזה 1294) נחתך בין יוסף ליוסלה...

אשר גולדנברג, תל־אביב

שתי יונים ביוני

נערת חודש יוני (העולם הזה 1294): איזה עיניים!

יוסי קר, חיפה

כדלהלן

נערת יוני

בית המריבה

נדהם ומזועזע אני מפרשת בית־המריבה (העולם הזה 1293). ממש לא יאומן כי יסופר על מעשים כאלה במדינת ישראל.

כיצד הוחק החוק המקנה לועד זכות את מי לקבל ואת מי לא?

כיצד הסמיך החוק את הועד לקבל רק את האנשים הרצויים להם?

כיצד נעלם מן המחוקק שניתן לנצל את החוק לאפלייה גזעית?

זועזעתי שבעתיים מן העובדה, שבראש המפלים עמד מי שניצל ממוות מידי נושאי דגל האפלייה באירופה, שלמה סלונימסקי, שנושא מספר מקועקע על זרועו.

לא תיארתי לי שאי־פעם יהיה רשאי אדם בישראל לדחות מישהו ולהעליב אותו על עצם עובדת היותו תימני או בן לעדה מזרחית אחרת. כל זמן שהמציאות היא כזאת, אך לריק כל ההכרזות על מיזוג ושיוויון.

יוסף חלף, הרצליה

כמו רבים אחרים זועזעתי מהיחס העויין שזכו לו בני עמנו יוצאי תימן מאותם האזרחים רמי המעלה הדרים ברחוב דה־האז 7.

אולם לא פחות זועזעתי מפיכקה אחרת באותה הכתבה, המוענת שמאחורי הדרמה האנושית בבית המריבה מסתתרת „מתיחות בין־עדתית השוררת בישראל."

...כחייל בצה"ל, המשרת ביחידה שבה משרתים ישראלים יוצאי מרוקו, תימן, רומניה, עיראק, פולין וכו', ברצוני להודיע כי שום מתיחות עדתית אינה שוררת בינינו, אלא ההפך הוא הנכון.

אולם לא רק בצבא, גם בחיים האזרחיים, שבהם כל אדם בוחר לו את ידידיו, ניפגשים בני עדות שונות מתוך הרמוניה גמורה.

מיכאל לוין, תל־אביב

...זוהי פגיעה יסודית במגילת העצמאות של מדינת ישראל ובמגילת זכויות האדם, שנתקבלה על־ידי האו"ם ב־10 לדצמבר 1948. ולפניהן בהכרזת זכויות האדם, שהוכרזה בצרפת, בשנת 1789.

הייתי מציע לדיירי בית המריבה לקרוא את המגילות הללו, ולחשוב שבע פעמים על הנזק שהם גורמים לעצמם, לציבור ולמדינה.

יצחק פריבולסקי, תל־אביב

אגודת הסופרים והשירה

אבקשכם לפרסם את המכתב הבא, ששיגרתי לאגודת הסופרים בישראל:

כסופר, וכנימנה על אגודת הסופרים, הריני מתכבד בזה להביע את תמהוני הרב ומחאתי על שמטעם אגודת הסופרים נערך ערב לצאת האנתולוגיה „שירתנו" בעריכת יוסף ליכטנבוים, שעל קיומו נידע לי רק אמש — מהזמנת האגודה; מה עוד שבכך נמצאת אגודת הסופרים נותנת יד להפצתה של אנתולוגיה זו.

בלא להכנס להערכתו של הספר הנ"ל בכללו, אי־אפשר שלא לקבוע, כי על הואלתו של מר ליכטנבוים ליטול משירי נודע לי אך ורק לאחר מעשה והוא נטלם ממקור משובש; ואם מחוסר תשומת־לב מחמת זילזול, ואם מתוך אי־הבנה מחמת חוסר תשומת־לב, סירדם שלא כראוי וכמכוון, ולא הקפיד אף על דיוקי ההדפסה שבמקור המשובש והלא־מוסמך שלו.

אולי לא הייתי מעמיד על כך, לולא היתה אגודת הסופרים, שיש לי הכבוד להימנות עליה, אמורה, כעיקר חובתה, להגן על זכויות יוצרים, ואין צורך לומר, אותם הנמנים עליה; ואילו אני — וכידוע לי לא אני בלבד — לא נשאלתי, כאמור, כלל להסכמתי לנטילה זו משירי לצורך האנתולוגיה האמורה (אילו נשאלתי — לא הייתי מתיר זאת בשום פנים) — ועצם הנטילה הזאת בלי רשות היא פגיעה שרירותית ונסה בזכויות־יצירה אלמנטריות, שהאגודה אמורה לשמרן ולהגן עליהן.

יונתן רטוש, תל־אביב

בים דגים רבים

רק עתה נזדמן לידי גליון ישן של העולם הזה (1284), בו מצאתי את מכתבו של הקורא אופנהיימר. ברצוני לענות על דבריו הנוקשים אודות הצבריות: „היום התואר דוקטור או מהנדס, או המכונית, משחקים תפקיד הרבה יותר חשוב בהחלטתה של נערה לענות ב„הן" על הצעת נישואין. ...אילו היו בנות הארץ משנות את המנטליות החומרנית שלהן, הרי שאף אנו היינו חדלים לרעות בשדות זרים."

אני מאמינה שאכן אופנהיימר כותב מתוך נסיון מר. אומנם יש ונתקלים בנערה כזאת, אולם אסור לפסוק לפיה לגבי הכלל. זו פשוט דיבה רעה על בנות הארץ.

וכי חסר צברים מסוג זה? בכל זאת, לעולם לא אומר שכולם הם כאלה.

ידידי, הים הוא גדול ודגים רבים בו.

מלכה אסקיו, מגשימים

החברה מחכה לו

לפני כשנה פירסמתי מכתב במדור המכתבים בקשר לתשלום תמורת הארכת דרכון לסטודנטים השוהים בחו"ל. הדבר עזר ומצא את פתרונו. כיון שכיום אני שוב נמצא במצוקה, אקווה כי מכתבי ימצא אוזן קשבת גם הפעם.

מזה ארבע שנים שאני לומד בחו"ל כסטודנט מן המנין. בזמן זה מתנענע במקצת הסטודנט ארצה, לפגוש את בני משפחתו, את חברתו וכו'. ניגשתי למדור הקונסולרי שלנו כאן, על מנת לברר מה הם הסידורים שצריך לסדר, אם הדרכון שלי בסדר. הוברר לי, שכתושב ישראלי, עלי לשלם, כמו כל תושב אחר, מס־נסיעה, שהוא כרבע מהוצאות הנסיעה, גם אם אין לי הכנסות כלשהן, שלא לדבר על ההוצאות.

אין אני צריך לספר לכם על חייו של סטודנט... גם בלי המס לא אוכל לבלות את כל החופש בארץ. חודש ימים אצטרך לעבוד, על מנת להרוויח את הוצאות הנסיעה. צריך גם להביא דבר־מה לבני המשפחה, או לחברה — לאחר ארבע שנים של התכתבות בלבד, וממה נשלם את המס?

או אולי רוצה המדינה שנהרוג את חופשותינו כאן? הדבר עלול להביא לדימורליזציה, שבסופה נשאר הסטודנט בארץ בה הוא לומד, ולא מוצא את דרכו חזרה ארצה.

זאב פרנבך, גרמניה

אשה+שליש

כותרת הכתבה על בית־הספר „עליריה", שפורסמה במדור „חפש את האשה" (העולם הזה 1294) היא: אשה ב־240 לירות. ולא כן.

עולש

מחיר הקורס בבית־הספר הוא 180 לירות. הווה אומר, ב־240 לירות אפשר לקבל אשה פלוס שליש.

240 לירות הוא מחיר קורס הדוגמניות, כיוון שזה קורס המקנה לאשה מקצוע.

עליזה עולש+נדיה ברון=עליריה, תל־אביב

רצ"ח בדם קר

פקודת־יום מטעם מחתרת העכברים הלוחמת:

הצורר הרצחני, טומטום בר־מיאו, חוסל. יחידת קומנדו של המחתרת ביצעה את גזרדין המוות שהוצא נגדו בשל פשעי המלחמה בהם נתחייב. בר־מיאו ייזכר לדראון עולם כחתול שהתחיל במלחמת ההשמדה.

נעלה על ראש נקמתנו את הלוחם ללא־חת פוספוס דומברניק, שנפל בעת מילוי תפקידו, בפעולה שחיסלה את הצורר בר־מיאו. הוענקה לו דרגת רב־עכבר לאחר המוות.

בר־מיאו בימי זוהרו

עכברים, קדימה לנצחון הסופי!

בר־מיאו הוא בר־מינן!

על החתום: ספיפי, מע"ל

המטאטא הכללי של צ"ח עומד דום על קברו של המפקד טומטום בר־מיאו, שנפל קורבן לתחבולה בזויה של מחתרת העכברים. שינאתם המעוותת לא הרתיעה אותם אפילו מאכזריות כלפי עצמם. הם השפיעו על עכבר בלתי־שפוי בדעתו לבלוע כמות גדולה של רעל, ואחר־כך דחפו אותו להתייצב בפני המפקד בר־מיאו. זה, כמינהגו, קפץ עליו וטרף אותו. בצורה זו בלע גם את הרעל, וכעבור שעתיים של יסורים מת.

המטאטא הכללי מצווה על כל יחידותיו לערוך טכסי אזכרה, בהם יוצגו תמונות המפקד לעיני החיילים, לאות ולמופת.

על החתום: נסטור שרמוט, צ"ח

תודה נאמנה

שמחתי לראות שוב את כתבתכם אודותי (העולם הזה 1293).

אין הנושא כל כך משמח, כמו נאמנותכם לאמת ולעובדות. תודתי מקרב לב לכם.

זיה רודן, בוורלי־היל, קליפורניה, ארצות־הברית

קופסת „אל־מעך" CRUSH-PROOF

הוכיחה את עצמה כאריזה המתאימה ביותר לשמירה על טעם וצורת הסיגריות עד לאחרונה שבהן.

בכל תנאי האקלים. סנטור פילטר KING SIZE - הסיגריה המעולה בקופסה המעולה.

בדאי גם לך לעבור לסנטור - היא סיגריה מושלמת.

מישהו שהוא משהו מעשן Senator

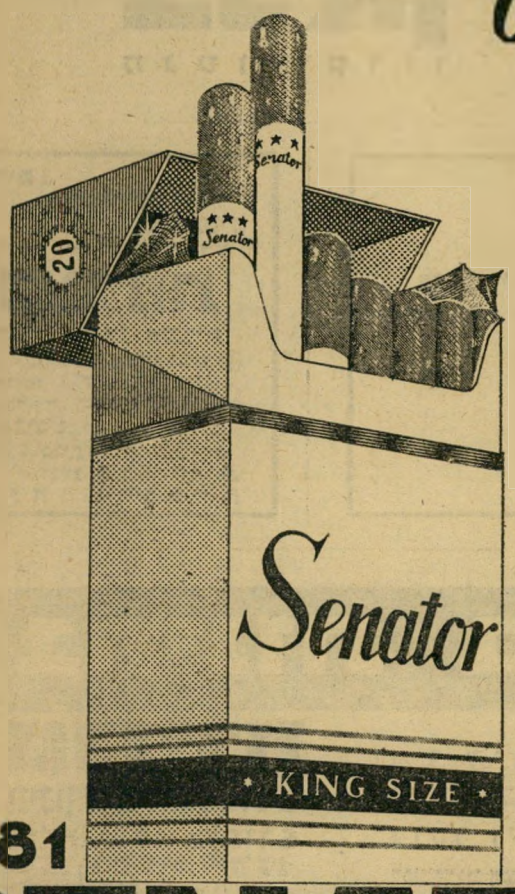

81 אג'

SENATOR סנטור

במדינה

העם

גטו ממלכתי

את המשפט הנורא ביותר על מדינת ישראל חרץ השבוע אורח נכבד. בעומדו על כבש האוניה, בסיום ביקור ממלכתי, אמר ויליאם טאבמן, נשיא ליבריה: „אין שני עמים הדומים זה לזה יותר מאשר ליבריה וישראל."

ליבריה היא, לכל הדעות, אחת המדינות המושחתות ביותר עלי אדמות. המישטר שלה רקוב עד היסוד. בראשה עומד רודן עריץ, השולט בה שלטון יחיד ללא מצרים, המחסל ביד חזקה כל אופוזיציה, והנוהג בה כבעל־עסק בחנותו הפרטית. השוחד שולט בכל, ובעלי המישטר הם בעלי המדינה.

השבוע עשו שליטי ישראל את הכל כדי לזכות בשבחיו של הנשיא טאבמן. הוא יכול היה להרגיש בישראל כמו בבית. כי מעולם לא הראה המישטר הקיים בישראל את צדדיו המכוערים ביותר בראש חוצות כמו בשבוע זה.

החוק הוא סחורה. פרשת דר' סובלן (ראה הנידון ולהלן) הוכיחה כי ממשלת ישראל אינה ממשלה של מדינה, אלא ועד־גבאים של גטו. הזחילה על הגחון בפני הפריץ, הפחד ההיסטרי מפני זרועו הנטוייה, הנכונות לוותר על כל זיק של כבוד לאומי — הוכיחו כי ראשי המדינה, ילידי הגטו וחניכי הגטו, נשארו נאמנים לכור מחצבתם.

אפשר היה לקוות כי ההישג המזהיר של שרותי־הבטחון, שגילו את מחבואו של יוסל'ה שוחמאכר בנכר, יחזיר מעט כבוד לממשלה זו. אך התוצאה היתה הפוכה: טרם הגיע הילד ארצה לחיק משפחתו, כבר נחפזו מנהיגי המישטר להטביע גם על פרשה זו את חותם כיעורם.

חוק המדינה, שחולל בזדון בפרשת סובלן, הפך בפרשת יוסל'ה לסחורה עוברת לסוחר בחנות המפלגתית. ראש־הגטו בכבודו ובעצמו נחפז להודיע כי הוא ימנע את הענשת עשרות הפושעים, שפשעו בפרשה זו נגד המדינה ונגד ההורים: כל אותם שהעלימו את הילד, שהסתירו אותו בקוממיות ובמקומות אחרים, שהבריחו אותו לחו"ל, שהפרו עשרות חוקים בכמה מדינות.

מדינה אמיתית אינה סוחרת בחוקיה. מדינה אינה מוחלת על פשעים, למען „שלום בית" עם שותפים קואליציוניים בהווה ובעתיד. מדינה מבוססת על עליונות החוק. וחוק המדינה — בניגוד לחוק הגטו — עומד מעל לכל מקח־וממכר.

שלטון הגבאים. כלל הוא אצל גבאי גטו: להתרפס בפני הפריץ, לעשות קנוניות בוועד הקהילה — אך להראות יד חזקה בתוך הגטו עצמו.

ראש־הגטו, שלא היה גיבור בפני הפריץ וגם לא בפני החוטפים, החליט להראות את גבורתו כלפי עובדים חסרי־מגן, שהעזו למרוד במרותם של בוסים מושחתים ומכורים. הוא החליט לפטר, להעניש ולהרעיב את עובדי־המדינה בעלי הכבוד העצמי, שאינם מקבלים בהכנעה את דין ביטול שעות־הקיץ.

ואותם גבאים המוכנים לסלוח לחוטפים, תוך פזילה לעבר קולותיהם בכנסת, שולחים את שוטריהם כדי למנוע בכוח ובטענות־סרק בעד אזרחים שומרי־חוק לנסוע ברחובות ירושלים בשבת (ראה להלן).

כך לא נוהגת מדינה. כך נוהג גטו ממלכתי.

כל זה יכול היה להתאים לרוחו של נשיא ליבריה. וגם למשל הממשיל את המישטר לרוכב־אופניים, המתכופף למעלה והבועט למטה.

עד למעמקי הנפש. אולם מישטר זה אינו מסמל את העם.

אם ישנה קרן־אור בישראל, היא באה מלב ההמונים. מעולם לא מאסו המונים אלה בשליטיהם כמו השבוע. העם טוב ממנהיגיו, וגם מרוב עתוניו.

הנהג במונית, עקרת הבית בחנות, הפקיד במשרד, הפועל בסדנה — כמעט כולם זועזעו על־ידי גירוש סובלן עד למעמקי הנשמה. זעזוע ספונטאני זה התבטא כמעט בכל שיחה שנשמעה השבוע בארץ.

טיב המדינה אינו כטיב שליטיה, אלא כטיב העם השוכן בה. ולגבי טיב העם הישראלי לא היה השבוע כל ספק. הוא בא לידי גילוי בתלמידי בתי־הספר, אשר יצאו למחות נגד חוטפי יוסל'ה בשערי

(המשך בעמוד 7)

קריר
טרי
ורענן...
MENTHOL COOLED FILTER
MONT BLANC
עתה הזמן-לעשן
מונט
בלאן
מנטול קריר

שינוי כתובת —

המנוי המשנה את כתבתו, מתבקש להודיע על כך למחלקת המנויים שבועיים מראש, כדי למנוע עיכובים במשלוח.

בקידים!
תלמידים!
סטודנטים!
הרשמו עוד היום לקורס החדש ל־
קצרנות
עברית ו/או אנגלית
(שני חודשים, פעמיים בשבוע)
ב„אולפן גרג" (GREGG)
המנהל: ח. בר־קמא (קפסינסקי)
תל־אביב: רחוב גורדון 5.
חיפה: בבית־הספר „במעלה",
רחוב שמריהו לוין 30.
הצלחה מובטחת!

בחינות בגרות
טכניכון
תינון ערב לאנסטונים
תל־אביב רח' בלפור 6
חיפה רח' ביאליק 17
ירושלים רח' יפו 33, בית יואל
פרטים והרשמה:
10-12 בבוקר 5-7 בערב
ב-5 ליולי
נפתחות כיתות
בוקר וערב
למועדים דצמבר 1962, מאי 1963
כיתות מיוחדות לבוגרי ט', י', י"א
ספרי לימוד כהוצאת בית־הספר
דחף

הנדון:

חזרה לסיזון

סובלן, כפי שצולם בעת המאסר על־ידי הצלמים, שהוזעקו על־ידי מישטרת תל־אביב, כדי לפאר את שלום ירקוני (ימין), נושא כליו של עמוס בן־גוריון

ח רוח הרעה המכוערת ביותר בתולדות המדינה — רוח הסיזון — חזרה השבוע לישראל.

אכן, היה זה מיקרה סמלי כי דר' רוברט סובלן נאכר במלון סאבוי התל־אביבי — אותו מלון בו שהה מנחם בגין בימי המחתרת, בחששו בכל רגע מפני חיל המלשינים של דויד בן־גוריון.

נמצאו ברבות השנים תירוצים רבים לסיזון. אולם ביסודו לא היה הסיזון אלא זה: שיתוף־פעולה של המנהיגים היהודיים עם השלטון הזר. ההרפה העליונה של הסיזון היתה בהפיכת המוסדות הלאומיים לכלי־שרת בידי זרים, בוויתור על כל שריד של עצמאות לאומית אמיתית.

מאז עברו שנים רבות. ביניתיים קמה מדינת ישראל. המוסדות הלאומיים הפכו לממשלה. אולם אותם המנהיגים נשארו על כנם — והשבוע נסתבר כי לא השתנו במאומה. רק השלטון הזר השתנה.

★ ★ ★

ר וברט סובלן בא לישראל באורח בלתי־חוקי. בארגון־הברית נידון למאסר־עולם, בעתן ריגול למען ברית־המועצות. מנקודת־השקפה אמריקאית היה עבריין נמלט. על כך אין כל ויכוח.

מה היה רוברט סובלן מנקודת־השקפה ישראלית? קודם־כל: פליט פוליטי. אדם שהצליח להימלט מן הענוש שהוטל עליו בנכר בעתן עבירה פוליטית מובהקת. שאין בה שמץ של דופי פלילי.

שנית: אדם חולה במחלה אנושה, סרטן הדם, שימיו עלי אדמות ספורים, ושביקש לבלות את חודשיו — ואולי שבועותיו — האחרונים מחוץ לכתלי בית־הסוהר.

שלישית: יהודי, שביקר כמה פעמים בעבר בארץ־ישראל, שהשיג בארץ רשיון לעסוק ברפואה, ושהיתה לו, בלי כל ספק, זיקה לארץ זו.

על כן היתה הסגרתו לידי השלטון הזר הרפה מרובעת — הרפה חוקית, הרפה אנושית, הרפה יהודית, הרפה מדינית.

★ ★ ★

ח רפה חוקית: כי בעורמה מבחילה, ובכוח גס, הצליח השלטון למנוע בעד סובלן לנצל את זכויותיו החוקיות בארץ.

בין ישראל וארצות־הברית אין הסכם הסגרה.

אפילו היה קיים הסכם כזה, לא היה חל על עבירות פוליטיות.

יתכן שבית־המשפט הישראלי היה מצחה, בסופו של דבר, על גירושו של סובלן. אך הדבר היה בא אחרי כמה חודשים, כמו במקרהו של יואנוביצ'ץ, שגורש לצרפת.

ממשלת הסיזון לא רצתה בכך. היא מנעה בעד סובלן את השהות לבקש צו־על־תנאי, או צו האביאס־קורפוס, או לנקוט כל דרך חוקית אחרת. פרקליטו, איש־מפא"י נאמן ומראשי אגודת הידידות ישראל־אמריקה, היה בתמימותו בדרכו לירושלים, כאשר גורש לקוחו.

אין זו הפעם הראשונה שממשלה זו דורסת את חוק המדינה במגף מסומר. מזה שנים היא מתעלמת מצחי בית־המשפט העליון בכל הנוגע לערביי ישראל, ומונעת בכוח מן הערבים לבקש סעד משפטי. ומה שמותר לגבי ערבים, הופך למותר לגבי יהודים. כך פתחה המשטרה את קבר הפעוטה בחלק, שעה אחת לפני שבית־המשפט אסר עליה את הדבר במפורש.

אולם כל הדוגמות המכעיתות האלה הן כאין וכאפס בהשוואה לפעולת־הזדון בפרשת סובלן. הממשלה ירקה על המשפט הישראלי, בה בשעה שליקקה את נעלי הזר.

אפילו העתונות הנוטעה בזדון, ובכתנה תחילה, לגבי מועד הגירוש. המשטרה דאגה להעניק את הצלמים בשעת המאסר, כדי לספק את תאוות־הפירסום החולנית של עמוס בן־גוריון ופמלייתו. אולם לגבי מועד הגירוש נמסרו לצלמים ידיעות כוזבות.

★ ★ ★

ח רפה אנושית: כי כלל מקודש הוא בארצות־התרבות, המבטיח מיקלט לכל פליט מדיני.

כסרכה להעניק זכות אנושית אלמנטרית זו לסובלן, הוריד ממשלת ישראל את המדינה לדרגת ממלכה חשוכה, חסרת כבוד.

חרפה יהודית: כי בארץ של חוק־השבות גורש יהודי מחפש־מיקלט ללא דין וללא דיין, כדי להתרפס בפני ממשלה זרה, כמו בימים הרעים של המלשינות בגיטו.

חרפה מדינית: לעיני העולם כולו הופגן כי ישראל אינה מדינה עצמאית, וכי כל עוד קיים בה המישטר הנוכחי, אין כל סממני העצמאות אלא קישוטים חיצוניים.

איש לא העלה על הדעת כי ממשלת ישראל היתה נוהגת באותה צורה אילו הצליח להימלט לישראל יהודי ממוסקבה, שניזון למאסר־עולם בשל עבירות כלכליות.

שוטרי ישראל התפארו כי לא האמריקאים גילו את סובלן בישראל, אלא הם עצמם, על סמך הלשנה מקומית.

כך בדיוק התפארו בעלי הסיזון בימים השחורים ביותר: שהם אינם סתם סוכנים של הבולשת הבריטית, אלא שהם עושים את מעשיהם ביוזמתם שלהם, בכשרון העולה על כשרון פקידי הסי־איי־די.

★ ★ ★

כ ך, בשעה אחת, הצליחה ממשלת ישראל לבזות את עצמה ולהשפיל את שם המדינה בעיני אוהדיה, בעיני העולם, ואף בעיני ארצות־הברית.

כי שום אמריקאי אמיתי לא יכבד מדינה העושה פלסטר את חוקיה שלה, כדי להתחנף אל בעלי הדולר.

איש אינו אוהב סוכן, ואיש אינו מעריך אותו. סופו להיות בזוי ושפל גם בעיני אדוניו.

מי הם האדונים? למען מי הקריבה ממשלת ישראל את חוק המדינה, את צו האנושות, את המצפון היהודי ואת התבונה המדינית?

קודם כל: למען ממשלת ארצות־הברית. המישטר הקיים במדינה תלוי במענקיה ובהלוואותיה גם בשעה שהוא מתלונן בקול רם על כך שהיא תומכת בגמאל עבד אל־נאצר.

על כן מיהר המישטר לשרת את אמריקה. מיהר כל־כך עד שלא חיכה אפילו ללחץ אמריקאי רציני. ובעוד האמריקאים עצמם הודיעו באותו יום שלא יחזירו לישראל את יוסלה אלא אחרי טיפול משפטי הוגן — מיהרה ישראל להחזיר לה את סובלן ללא דין וללא דיין. איזה הבדל!

על כך אמר התנ"ך, בספר דברים, בלעג מוחץ: „נסתם — ואין רודף!"

★ ★ ★

א ך אין זו התשובה המלאה. יש עוד סיבה, והיא מטילה אור שלילי עוד יותר על המישטר בישראל.

פרשת סובלן נגעה ליהודי ארצות־הברית. רבים חששו שבריחתו של המרגל היהודי לישראל תגביר את האנטי־שמיות באמריקה. יהודי אמריקה היו מעוניינים בהחזרתו המיידית, בכל תנאי ובכל מחיר.

כאן עמדו זה מול זה, בצורה חד־משמעית: כבודה של מדינת ישראל והאינטרס של יהודי אמריקה.

ליהודי אמריקה יש הרבה כסף, ובכספ זה הם מקיימים את המישטר הקיים בישראל. כמה דולרים שווה כבוד המדינה? כמה דולרים שווים העצמאות, המצפון?

המישטר הקיים טוען כי ישראל היא „מדינה יהודית". השבוע נסתבר מה פירוש המושג בעיניו. לא מדינה שבה יכול למצוא מיקלט כל יהודי נרדף, שאינו פושע פלילי. אלא מדינה המקריבה את עצמאותה ואת כבודה על מזבח השנור היהודי. ספק אם יהודי אמריקה יכולים להתגאות במדינה שמנהיגיה נוהגים כגנבים בלילה.

אנשי־הסיזון נשארו אנשי־סיזון. המלשינים נשארו מלשינים. משרתי הזרים נשארו משרתי־זרים. השקרנים נשארו שקרנים. רק הצביעות גדלה.

הם לא הסגירו את סובלן לאמריקאים. חס ושלום. הם רק הושיבו אותו בכוח במטוס, יחד עם אנשי־בטחון אמריקאיים, על מנת שיובילוהו לאמריקה.

האם אשמת אנשי־הסיזון הוא אם ניסה חאיש להתאבד? האם הם רצחו אותו?

הם אפילו נתנו לו תעודת־מסע ישראלית. זוהי התקדמות. חטופי הסיזון, שנמסרו למרתפי־העינויים של הסי־איי־די, לא זכו לקבל תעודת־משלוח בחתימת דויד בן־גוריון.

מאת **אורי אבנרי**

ששים שנה בנק לאומי לישראל בע"מ

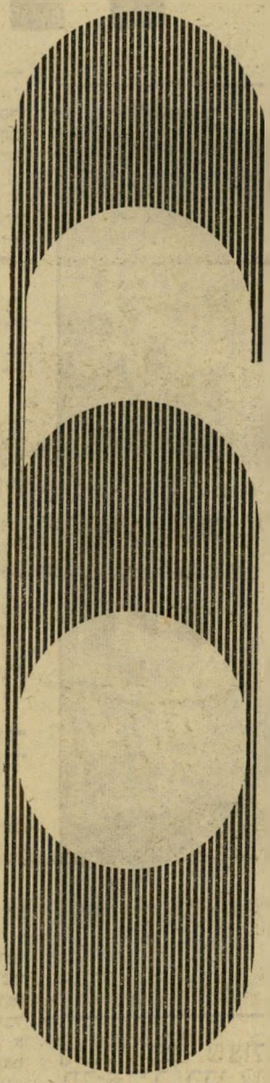

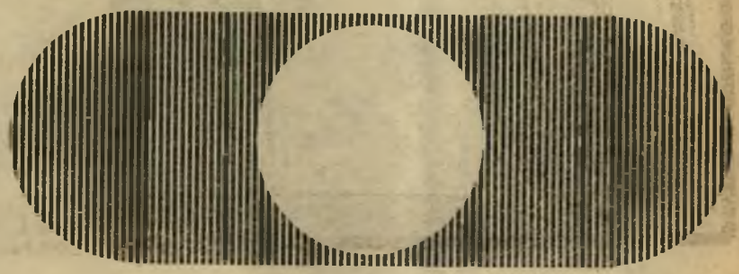

הבנק העועד עם הזמן

מלאו ששים שנה מעת היווסדו של הבנק, בשנת 1902,
בשם חברת אנגליא-פלשתינה בע"מ.
תקופה ארוכה היא זו בארץ צעירה כישראל.
בארצנו הדינמית היו אלה ששים שנה של מאורעות וההפוכות.
חיינו ועבדנו תחת שלטון תורכי, שלטון מנדטורי בריטי
ועתה במדינת ישראל העצמאית. עברו עלינו שתי מלחמות עולם,
מלחמת העצמאות ומלחמת סיני.
פעמיים הוצאנו אמצעי תשלום:
בפעם השניה היה זה המטבע הרשמי של המדינה.
בנק לאומי, עם היותו הבנק הותיק והגדול במדינה עודנו רענן ומתקדם.
הבנק ימשיך לתכן תכניות למען ספק את הצרכים המשתנים
של הפרט במדינה ושל המשק כולו.
אנו צופים מתוך בטחון לקראת האתגר של העשור הבא.

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי
המערכת והמנהלה: תל-אביב, גליקסון 8, טלפון 226785, ת.ד.
136 • מען מברקי: עולמפרס • דפוס משה שהם בע"מ, ת"א,
פין 6 • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

מערכת "אתגר" מוכנה לשלוח מרצים

לחוגי בית

שייערכו ביוזמת הקוראים. לצורך זה ייענו להזמנות חברי-המערכת —

אורי אבנרי	נתן ילין מור
ד"ר יעקב ירדור	גבריאל מוקד
בועז עברון	בנימין עמרי

כל קבוצה של לפחות 25 קוראים, המבקשת לערוך חוג-בית בבית אחד אחד מהם, מתבקשת להודיע על כך למערכת, ת"ד 3006, תל-אביב, לפחות שלושה שבועות מראש, לציין את שם המרצה הרצוי לה ואת הנושא המבוקש, וכן לצרף המחאה בסך 50 ל"י לקרן "אתגר".

(המשך מעמוד 4)

„אסיפת הודייה" שהתקיימה לכבוד הרב מגדלסון בתל־אביב. הוא התגלה ברוח הפקידים שסירבו להיכנע לשרירות הבוסים ההסתדרותיים. הוא התגלה גם בדמותו של השר ישראל בר־יהודה, איש הכבוד והחוק, היחיד שהתנגד בממשלה לגירוש סובלן.

גועל־הנפש שאחז השבוע בעם הזה הוא רגש קדוש. הוא מבטיח כי ימיו של הגטו ספורים.

פרשת סובלן

מעשה ובלה

בשעה שבע בבוקר, לאחר מסלול נמל־התעופה בלוד, גררו שני גברים חסונים אדם, שהתנגד להם בכל כוחו: „באתי לבקש כאן מיקלט ושקט לשארית חיי," התחנן האיש, „תנו לי להישאר כאן!"

השניים לא שעו לדבריו. ניסו לשכנעו שיעלה מרצונו על מטוס אל־על שהמתין ליד המסלול.

האיש הוסיף להתנגד. השדה היה ריק מאדם. בחדר־הביקורת היו רק מספר מוכסים, שהתבוננו במראה בדומיה. סבל, שהוביל שתי מזוודות למטוס הממתין, נעצר והסתכל גם הוא.

שני הגברים המשיכו לגרור את האיש עד למדרגות המטוס. מבעד לפתח נראתה דמותה של הדיילת, שהסתכלה במתרחש. כשהגיע האיש אל המדרגות, התייאש לפתע. התנגדותו פגה. הוא אחז בשתי ידיו במעקה. אדם רצוץ ושבור עלה לאיטו, כשהשניים מלווים אותו פנימה, מושיבים אותו במקום. אחד מהם הסתלק.

נוסף לצוות היו במטוס האיש ומלחהו, אדם נוסף שישב ליד כסאו של האיש ושלושה נוסעים סתם, שישבו במרחק־מה, התבוננו בהשתוממות בנעשה.

הדלתות הוגפו. המנוע הופעל והמטוס החל מתקדם לאיטו על המסלול. דר' רוברט סובלן גורש מישראל.

אחרי המראה. חמישה ימים לפני־כן צילצל הטלפון, סמוך לחצות הלילה, בדירתה של משפחת סובולוביץ, ברחוב דיזנגוף בתל־אביב. פריצ'י הרימה את השפופרת: „האם מכירה את את משפחת רוזנטל מרמת־הדר?" שאל בעל הקול ב־אנגלית, מעבר הקו, מבלי לזהות את עצמו. „כן," התפלאה פריצ'י סובולוביץ למשמע השאלה.

„האם מר סובולוביץ נמצא בבית?"

„לא," השיבה האשה. „הוא יחזור מאוחר יותר."

מאוחר יותר צילצל הטלפון שנית. הפעם הרים את השפופרת מר סובולוביץ עצמו, שמע את הקול דובר האנגלית: „כאן מדבר הבן של שמואל־אבא," הודיע איש־שיחו. „איזה בן?" התפלא סובולוביץ.

„רובקה. ראובן!"

„אבל הרי רובקה נמצא בבית־הסוהר באמריקה, בגלל ריגול!" נדהם סובולוביץ.

„לא," הצהיר הקול בטלפון, „אני נמצא כאן, במלון בתל־אביב."

כך הודהה דר' רוברט סובלן בפני קרוביו התל־אביביים, פחות משעתיים אחרי שהגיע לישראל.

לאחר שקבע פגישה למחרת־היום במלון סאבוי בו התגורר, יצא סובלן לטיול קצר ברחוב דיזנגוף. כעבור חצי שעה חזר למלונו ועלה לחדרו לישון.

שנה ומאסר־עולם. רוברט סובלן (61) נעצר בחודש נובמבר 1960 בארצות־הברית, באשמת ריגול לטובת ברית־המועצות ומסירת אינפורמציה סודית על פיתוח נשק גרעיני באמריקה, בזמן מלחמת־העולם ה־שניה. סובלן, שהיה עד אז פסיכיאטר ידוע בניו־יורק, התנהג בקור רוח בזמן המעצר, ונופף בידו לשלום לאנשי הבולשת שעקבו אחריו שלוש שנים, ושעל קיומם ידע כל הזמן: „מיסרו שלום ממני לבלשים." ביקש מעוצריו, „הם התנהגו עמי כהלכה."

סובלן, יליד ליטא, שהגיע לארצות־הברית מרוסיה בתחילת מלחמת־העולם השניה, טען שכל אשמת הריגול נגדו מבויימת, ושאוזניו, ג'ק סובל, שהואשם בריגול שלוש שנים לפניו, העליל עליו עלילות כדי להינצל מעונש־המוות הצפוי לכל מרגל.

האח ג'ק קיבל רק שבע שנות מאסר, מאחר שהסכים לספר את כל הידוע לו על הריגול הסובייטי בארצות־הברית. סובלן המשיך כל הזמן את האשמה, לא שיתף פעולה עם חוקריו, ולכן תבעו מאשימיו לגזור עליו עונש־מוות או מאסר־עולם. למרות שהתברר במרוצת המשפט שסובלן חולה אנוש בסרטן־הדם, ולא נותר לו לחיות אלא שנתיים לכל היותר, לא ויתרו השופטים על העונש החמור. סובלן נידון למאסר עולם.

השנה האחרונה. ניתנה לו הנחה אחת. הוא ביקש להשתחרר בערבות מיום פסק־הדין שנגזר באוגוסט 1961, ועד לתום העיירעור בבית־המשפט העליון. בית־המשפט הסכים לשחרר אותו בערבות של 100 אלף דולר. אחרי מאמצים רבים נמצאה הערבות, וסובלן יצא לחופש המובטח.

העיירעור נדחה. ביום הרביעי, לפני שבוע, היה סובלן צריך להתייצב במשטרה, כדי לרצות את שנת חייו האחרונה במאסר־עולם, בבית־הסוהר האמריקאי.

סובלן לא התייצב. הוא עלה על מטוס, שטס דרך פאריס ואתונה לישראל. היה לו בארץ רכוש שירש מאביו, ורשיון־עבודה כרופא בעל תוקף בארץ. הוא קיוה שכיהוד־ניר, שבא לבקרו.

„הניחו לי, אני אדם חולה," ביקש קודם לכן מהקצינים שעצרוהו. „באתי למצוא כאן מיקלט ולמות בחופש," הסביר לשומריו. אך לנימוקים אנושיים אלה לא היה משקל.

תוך כדי חקירה קצרה הוברר לאנשי המשטרה שסובלן לא נכנס לישראל בשמו שלו. שר־הפנים מיהר להודיע שהוא שוקל מה לעשות בעציר הבלתי צפוי. שגריר ישראל בוושינגטון, אברהם הרמן, הוזמן לארוחת־צהריים ולשיחה דחופה עם סגן־מיניסטר החוץ האמריקאי לענייני המרחב, פיליפס טאלבוט.

מיברקים חצו את האוקיינוס בשני כיוונים, וכבר ביום השישי התקבל שגריר ארצות־הברית בישראל, וילורת ברבור, אצל ראש הממשלת־ישראל דויד בן־גוריון'.

בתום הפגישה היה בן־גוריון מלא קצף.

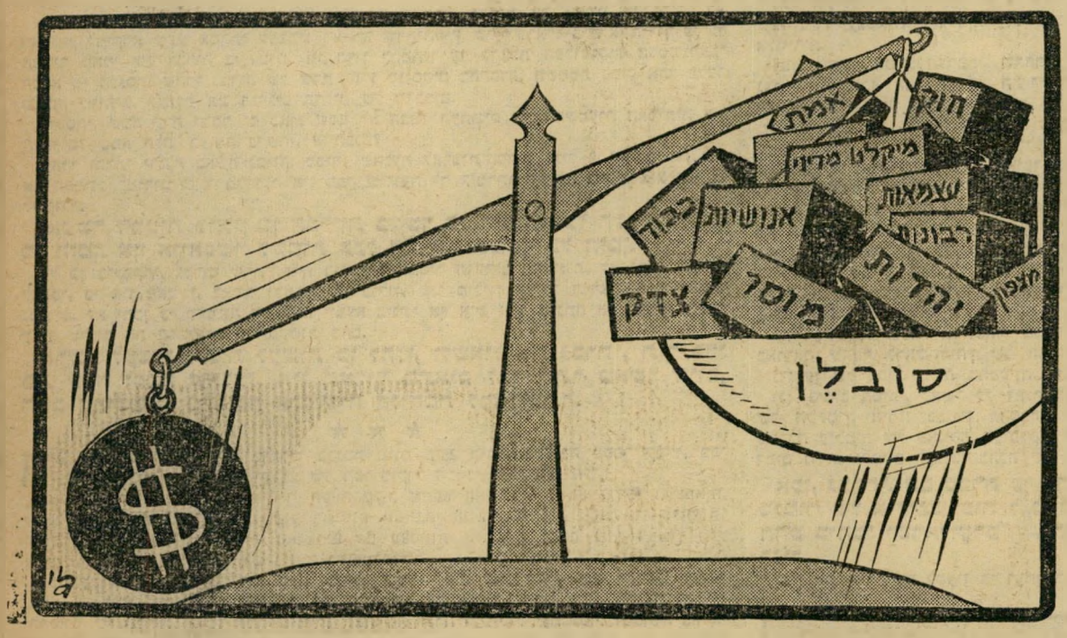

הוא התנפל על שר־הפנים המפד"לי, משה שפירא, דרש ממנו לחתום ללא דיחוי על צו־גירוש, להפעילו עוד בו ביום. גם שרת־החוץ, גולדה מאיר, העושה בבית־החולים בבדיקות כלליות, לא שכחה לשלוח דרישה תקיפה לגרש ללא שהות את סובלן החולה.

רק שר התחבורה, איש אחדות־העבודה, ישראל בר־יהודה, דרש דיון ממצה בממשלה לפני ביצוע צו גירוש. אך הוא נמצא במיעוט מוחלט. שר־המשפטים, דוב יוסף, שטען תחילה שיש לאפשר לסובלן לנצל את ההליכים המשפטיים המקובלים בישראל, נכנע עד מהרה, נוכח קיצפו של ביג'י.

שומרי שבת ומצוות. ההחלטה נפלה. כדי לעקוף הליכי־משפט אפשריים לא נמסר לעורך־דינו של סובלן דבר. שרי ישראל רצו להגניב את סובלן מיד לידי ארצות־הברית הזועמת. אך שר הפנים ה־מפד"לי, משה שפירא, לא שכח את המצפון הדתי שלו. לא היה איכפת לו שסובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן־גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשחיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת־הקהל. כבר ביום הששי נמסרה הודעה לקול־ישראל לא להזכיר את סובלן במהדורות החדשות. כתבי יומן־החדשות, שחשדו בעומד להתרחש, נסעו על חשבונם לשדה־התעופה בלוד, התחבאו שם עד לאחר צאת המטוס האחרון ערב־השבת, כדי לחדא שסובלן לא גורש. באותו ערב נתקבלה הוראה נוספת במערכת יומן־החדשות. משרד ראש־הממשלה דרש להשחיר את סובלן בתוכנית יומן השבוע, המשודרת כל שבת בבוקר.

אנשי יומן־החדשות לא השלימו עם ה־הוראה, לא ביצעו אותה. ביום הראשון בבוקר הוקמה ועדת־חקירה לבירור התנהגות כתבי היומן, שהיו אחראים לעריכת יומן־השבוע האחרון. הם הוזמנו בינתיים לבירור אצל מנהל משרד ראש הממשלה סדי קולק, שאיים עליהם בפיטורין.

אך גם מחוזה מצפוני זה של עובדי המנגנון הממשלתי לא הועיל לסובלן.

השבת נשמרה במלואה. הודעת הגירוש נמסרה לאיש רק עם צאת השבת, כך שאיבד יום שלם בו יכול היה לפעול להצלתו. כבר ביום הראשון, בשבע בבוקר, נגרר בכוח אל מטוס הגזירה. במטוס ישב איש הבולשת הפדרלית מארצות־הברית, שהגיע יום לפני כן מאמריקה. הוא התיישב ליד סובלן במטוס, לא גרע ממנו עין, שמר עליו יחד עם רופא משטרת ישראל, שהצטרף גם הוא למטוס.

מיץ מפרי הארץ. דממה שררה במטוס הריק כמעט. סובלן הציץ מבעד לחלון על הארץ המתרחקת, ועל הים הגדול. הרופא המשטרתי סקר את פנים המטוס. הבלש הפדרלי שקד על משמרתו.

הדיילת ניגשה אל כל אחד מהנוסעים: „מיץ, בבקשה?" שאלה גם את סובלן.

„אינני רוצה לשתות מהארץ המגרשת אותי," ענה לה האיש השבור, „אילו ידעתי שזה יהיה הסוף, לא הייתי בא הנה."

הדיילת הסתלקה בראש מורכן.

כשהגיעו לאתונה, ניצנצה תקוה בעיניו של סובלן. אך מטוס אל־על נוסף, שתנה על המסלול, כיבה גם שריד אחרון זה. סובלן הובל על־ידי המשטרה היוונית למשרד אל־על המקומי, ומשם נלקח על־ידי הבלש והרופא אל מטוס אל־על הנוסף, שהיה חכור לנסיעה מיוחדת לארצות־הברית, דרך לונדון. במטוס היה מוכן כבר תא קטן, חצוץ משיכות, אליו הוכנסו סובלן ושומריו. הוא נראה כמי שהשלים עם גורלו.

סכין מוכתמת בדם. סוף המסע התחיל בצורה שלוה למדי. סובלן נראה כאילו שינה את דעתו, ביקש ארוחת־ערב, אכל אותה בתיאבון. אחר־כך נינוח בכסאו, ביקש שמיכה כמי שמבקש לישון.

הבלש לא גרע עין מסובלן. העציר נראה כמתגרד מתחת השמיכה, ואחר כממשיך לישון. הבלש המשיך לשמור.

כחצי שעה לפני הגיע המטוס ללונדון נראה סובלן כמתעורר. הוא היה חיוור מהרגיל. הרופא הזעיק החליט לבדוק את דפקו של האסיר השליוה. כשהסיר מסובלן את השמיכה, פרצה מפיו קריאת תדהמה. חתכים עמוקים נראו בשתי ידיו, בבטנו חור גדול. על ברכיו היתה סכין מוכתמת בדם.

מברקים מהמטוס נשלחו מיד. בנמל־התעופה הלונדוני כבר חיכו אמבולנס, רופא ועשרות פקידים ושוטרים, שטרחו לחסום את הדרך מפני עתונאים וצלמים.

בתוך המטוס טרחה הדיילת לייבש את שלוליית־הדם הגדולה על השטיח. היא הצליחה למחוק את השרידים כעבור שעתיים — אך הכתם שנשאר על כבוד המדינה לא נמחק.

• פגישה המזכירה פגישה היסטורית קודמת, שגרמה לבכייה לדורות. בשנה שחיילי צה"ל הגיעו בסוף 1948 לאל־עריש וכיתרו את כל הצבא המצרי ברצועת־עזה, מיהר השגריר האמריקאי אל בן־גוריון, מעל לראש שר־החוץ המוסמך, הגיש לו אולטימטום, שכתוצאה ממנו ניתנה בבהלה פקודת־נסיגה.

ביום בו זוכה אלג'ידיה לעצמאותה, פונה עורך „העולם הזה" אל שרת החוץ

מכתב גלוי

לגברת גולדה מאיר,
שרת־החוץ,
ירושלים.

השלום,

סילחי־נא לי, גברתי, על האיחור בכתיבת שורות אלה. אין הוא נובע, חס וחלילה, מזילזול בחשיבות העניין, אלא להיפך. אני מחשיב אותו עד כדי כך, שלא רציתי להיגרר לתגובה נחפזת.

כשקראתי בעתונות את הדו"ח על הדברים שאמרת בכנסת על בעיית אלג'יריה, לא האמנתי למיקרא עיני. אמרתי לעצמי: ראוייה שרת־החוץ של ישראל, כי לא תידון על־פי תמסיר סתמי של דבריה בעתונות. מן הדין להמתין עד לקבלת הפרוטוקול הסטנוגראפי המלא מן הכנסת. שהרי דבריה של שרת־החוץ מנוסחים בהקפדה. השמטת פסיק אחד בלבד יכולה, לעיתים, לשנות את הגוונים הדקים של הדברים.

היססתי. שמא קרה הדבר גם כאן? שמא לא הבינו העתונים את המשמעות האמיתית של הדברים? שמא חלה, בצורה כלשהי, אי־הבנה?

שהרי גברתי ידועה כאשה נבונה. מכיוון שהגעת לארצות־הברית בגיל 8 ואף סיימת שם את הסמינר למורים בעיר מילווקי, אין ספק שידועה לך אימרתו הידועה של הנשיא אברהם לינקולן:

„אפשר לשטות בחלק מן הבריות בכל הזמן, ובכל הבריות חלק מן הזמן. אך אי־אפשר לשטות בכל הבריות בכל הזמן."

על כן פיקפקתי, גברתי שרת־החוץ, בנאמנות תמסיר הדברים בעתונות. לא יתכן, אמרתי לעצמי, כי את מאמינה באמת ובתמים כי כולנו, שני מיליון אזרחי ישראל, הננו שוטים גמורים. לא יתכן כי מאמינה את שלא יימצא בינינו אף איש אחד שינתח את דבריך באופן עקיב, ויסיק את המסקנות המתבקשות מהם.

ארשה לעצמי לנסות לעשות כן להלן, ולשאול את גברתי, תוך כדי כך, כמה וכמה שאלות. אין תאריך מתאים לכך יותר מאשר היום, היום ההיסטורי בו זוכה אלג'יריה הלוחמת לעצמאותה.

★ ★ ★

ד' **משפטים הקובעים** בדבריך בכנסת מיום ה־25 ביוני, בישיבה מספר קמ"ו, כפי שנרשמו בעמודים 2516 ו־2517 של הפרוטוקול הסטנוגראפי, הם אלה:

„אני מקווה, ואני יודעת שאין זו תקווה קלה, שהעם האלג'יר'י, היוצא לדרכו העצמאית, לא ייגרר באורח שיגרתי אל מעגל השיטנה והאיבה הערבית, והוא ישמור על עצמאותו הרוחנית והמדינית. אנו נהייה מאושרים אם עצמאות אלג'יריה תהיה ניצן ראשון (ולו צנוע) וסימן המבשר פרק חדש ביחסי ישראל־ערב."

הבה נקרא את הדברים עוד פעם, בעיון הראוי. את, שרת־החוץ של ישראל, אמרת אותם — ואין את נוהגת להשחית דברים לריק. את אמרת אותם בפני המוסד העליון והריבוני של ישראל, מעמד המחייב אותך לאחריות יתרה ולשיקול־דעת כפול ומכופל. בוודאי לא היה בכתנתך לגבב מליצות ריקות. שקלת כל משפט. מדדת כל מלה. גם להדגשה הזעירה ביותר ישנה משמעות.

אם כן, הנה אמרת, כמעט בנשימה אחת, כי:

(א) יש תקוה ממשית שהעם האלג'ירי לא ייגרר באורח שיגרתי ל„מעגל השיטנה והאיבה הערבית". ולא סתם תקוה, אלא תקוה ש„אינה קלה". היינו: הדבר א פ ש ר י, ויש לכך תקוה רצינית, חשובה, בעלת־משקל.

(ב) יש תקוה (כנ"ל) כי העם האלג'ירי „ישמור על עצמאותו הרוחנית והמדינית". היינו: שהוא מ ס ו ג ל לנהל מדיניות עצמאית, בלתי־תלוייה בשאר מדינות ערב, עד כדי פניית עורף לקו שהוא מקודש בעיני שאר מדינות ערב.

(ג) שהעם האלג'ירי מ ס ו ג ל לנהל כלפי ישראל מדיניות שתבשר „פרק חדש ביחסי ישראל־ערב". היינו: שלא יצטרף למצור הערבי, שיכונן יחסים עם מדינת ישראל, ואולי אפילו יחסים ידידותיים.

ומאחר שאת, כשרת־החוץ, יודעת בעליל כי מדיניותו של כל עם מנוחלת על־ידי ממשלתו, וכי החל מהשבוע תהפוך הנחגת הפל"ן לממשלתו המעשית של העם האלג'ירי — הרי מתייחסים כל הדברים הנ"ל בהכרח להנהגת הפל"ן.

★ ★ ★

ד' **רשי לי,** גברתי, לשאול כאן את השאלה הגלוייה הראשונה:

ד' **אם כל זה נכון — מ מ ת י זה נכון?**

מ מ ת י יתכן כי הפל"ן ינהל מדיניות עצמאית, ויפתח פרק חדש ביחסי ישראל־ערב, מבלי להיגרר למעגל השיטנה והאיבה?

אם זה נכון ביוני 1962 — האם היה זה נכון גם ב־1961, או ב־1956?

ליתר דיוק: אם זה נכון ביוני 1962, האם היה זה י ו ת ר נכון או פ ח ו ת נכון ב־1961, או ב־1956?

בימים האחרונים, ואף בחודשים האחרונים, לא חל שום שינוי בהרכב ההנהגה העליונה של מלחמת־השיחרור האלג'ירית, וגם לא בהרכב מיפקדת צבא־השיחרור. אותם האנשים עצמם שפתחו במרד באחד בנובמבר, 1954, ושניהלו אותו במשך כל השנים העקובות־מדם, הם העומדים גם כיום בראש העם האלג'ירי.

אם בכלל חל לאחרונה שינוי כלשהו, הרי זה שינוי בכיוון הפוך: מר מוחמד בן־בלה, שהוא בעל אוריינטציה כלל־ערבית יותר מחבריו, שוחרר מבית־הסוהר הצרפתי ותפס שוב את מקומו בצמרת הפעילה.

תסכימי עמי, על כן, כי לא חל לאחרונה בקרב העם האלג'ירי שום שינוי ה מ ג ב י ר את התקוות הנ"ל. אם נכונות תקוות אלה — ומלת־הכבוד של גברתי ערבה לנו כי אכן נכונות הן — הרי היו נכונות (ואולי י ו ת ר נכונות) גם לפני שנה, וגם לפני חמש שנים, וגם ביום פרוץ מלחמת־השיחרור.

אם כן, מדוע לא שמענו את הדבר מעולם מפי גברתי, או מפי כל פקיד של משרד־החוץ?

חשוב מכך: מדוע לא עשית, גברתי, מאומה כדי ל ק ד ם תקוות אלה, כדי ל מ מ ש אותן?

האם לא היה ברור לך כי פתיחת „פרק חדש ביחסי ישראל־ערב", על־ידי מעצמה ערבית חדשה העומדת מחוץ ל„מעגל השיטנה והאיבה", היא התרומה החשובה ביותר האפשרית בדורנו למען ביצור ישראל, שלומה ובטחונה?

★ ★ ★

ד' **אמיני לי,** גברתי, שאיני להוט אחרי תפקיד המוכיח בשער. איני מפיק כל הנאה מכך שאני נאלץ לפרט, פעם אחר פעם, את רשימת מעשיו של משרד־החוץ בחזית האלג'ירית. הדבר מכאיב אותי עד עומק נפשי. אך הנה אנו דנים בדיני הנפש של המדינה, ואין מנוס מלפרט שוב את הרשימה העגומה.

ניתוח־אחר־המוות אינו יכול להחיות את המת. לא זו מטרתו. מבצ־עים אותו כדי למנוע מקרי־מוות דומים בעתיד.

תרשי לי, איפוא, לפרט היום — יום־החג של עצמאות אלג'יריה — שוב את מעשייך שלך, ושל שותפיך ופיקודייך, בשנים גורליות אלה, בהן היתה קיימת — כדבריך! — האפשרות המעשית כי העם האלג'ירי „יפרוץ את מעגל השיטנה והאיבה הערבית" ויפתח „פרק חדש ביחסי ישראל־ערב".

וככן, בתקופה זו עצמה:

(א) את הורית למשלחת ישראל באו"ם, שאת עצמך עמדת בראשה, להצביע שנה אחרי שנה נ ג ד עצמאות אלג'יריה. לא פעם אף ה כ ר י ע הקול הישראלי נגד החלטה פרו־אלג'ירית.

(ב) בהעדר הנציג הצרפתי, שהחרים באופן קבוע את דיוני האו"ם על נושא זה, הפך נציגך, מר אבא אבן, הדובר ה ע י ק ר י בעצרת או"ם נגד חרות אלג'יריה. הוא אימץ לעצמו את הסענה הארסית ביותר של המשעבד — כי אלג'יריה היא „חלק בלתי־נפרד מצרפת", וכי על כן האו"ם מוסמך אף לדון בבעייה „פנימית" זו.

(ג) בשעה שהושמדו כפרים שלמים באלג'יריה במיבצע של רצח־עם אייכמני, בשעה ש ר ב ב ו ת חפים־מפשע ענו באופן שיגרתי וגלוי במרתפי־העינויים של הצנחנים ולגיון־הזרים, בשעה שכמה מפרשות־העינויים של נ ש י ם, זיעזעו את מצפון העולם כולו — קיבלת את, גברתי, יחד עם חברייך הבטחוניים, את רבי־הטבחים שבאו לביקורים בישראל — את הגנראלים והמדינאים שניצחו על הזוועות, ושרובם הפכו לאחר מכן ראשי האו"ם.

(ד) ראש־ממשלתך, מר דויד בן־גוריון, יעץ בפומבי לנשיא דה־גול, והסיח לאחר־מכן בראיונות רשמיים בעתונות הצרפתית, לבצע ח ל ו ק ה באלג'יריה — ביודעו היטב כי הצעה זו מתועבת בעיני העם האלג'ירי יותר מכל הצעה אחרת, ושאף הנשיא דה־גול עצמו דחה אותה בשתי ידיו.

(ה) גורמים ישראליים, שאת מכירה אותם היטב, עזרו להקים אירגון צבאי יהודי באוראן, שהפך לראש־המחץ של האו"מ־אס בביצוע הזוועות, ושנתן את ידו לאירגונן ולביצוען של פרובוקציות מחפירות, שנועדו לגעוץ סכין בגב לוחמי־השיחרור.

(ו) בשלב הסופי, כאשר כל דאגת העם האלג'ירי היתה להבטיח העברה סדירה ותקינה של השלטון, אירגן מנגנון ההסברה הישראלי־הציוני, הקשור קשר הדוק עם משרדך, מערכה עולמית של פאניקה מפוברקת, כדי לשכנע את יהודי אלג'יריה שצפוי להם מרחץ־דמים נורא, ולגרום למוסדות־בהלה של רבבות יהודים לצרפת (ולא לישראל!).

אכן, גברתי, אם סברת כי בדרך זו את מעודדת בקרב העם האלג'ירי מגמות של אי־הצטרפות ל„מעגל השיטנה והאיבה", ושל פתיחת „פרק חדש ביחסי ישראל־ערב" — הרי מושגייך מופלאים מהבנת בן־תמותה רגיל.

ואין את יכולה גם לטעון כי דעתך לא היתה נוחה מחלק מן המעשים האלה. מעולם לא

בלקאסם כרים חוזר לאלג'ידיה

מחית נגדם בפומבי. מעולם לא הסתייגת מהם בצורה כלשהי. תסכימי עמי, איפוא, כי את נושאת, כשרת־החוץ של המדינה, במלוא האחריות לכולם יחד ולכל אחד מהם לחוד.

★ ★ ★

ד' **דוברים של גברתי,** המנסים להסביר את עמדתך בעתונות המשמשת לך שופר בלתי־רשמי, החלו לאחרונה להפיץ גירסה חדשה. לפיה, נאלצת לשרת במשך כל השנים את צרפת, מטעמים ידועים, ורק עכשיו — עם שיתרור אלג'יריה — חופשית את לקבוע עמדה ישראלית עצמאית בשטח זה.

לצערי אין טענה זו מסוגלת, אף היא, לעמוד בפני ביקורת רצינית.

אף אם נניח לרגע כי ישראל היתה נאלצת לקשור את גורלה לצרפת, מטעמים של רכש וכדומה, הרי אין הדבר מסביר את כל מעשייך.

צרפת יכלה לדרוש, בנסיבות אלה, שישראל תצביע למענה באו"ם, ושלא תעשה מעשה הנוגד בפומבי את עמדת צרפת.

אולם את, גברתי, פעלת הרבה מ ע ל לצו התפקיד ו מ ע ב ר לקריאת החובה של הידידות עם צרפת. את לא מילאת מישאלות של צרפת בלבד. במקרים רבים היתה ממשלת ישראל ה י ו ז מ ת של פעולות נגד אלג'יריה, ופעלה הרבה יותר מכפי שמתבקש אף מיחסים של ידידות הדוקה עם ממשלה קולוניאלית.

אני מתכוון, בעיקר, לפעולות שמניתי לעיל בסעיפים (ב), (ג), (ד), (ה) ו(ו).

חלק מן הפעולות האלה — כגון התעמולה של מר בן־גוריון למען חלוקת אלג'יריה, והקשרים של גורמים ישראליים עם האו"מ־אס — אף היו בפירוש ל מ ו ר ת־ר ו ח ה של ממשלת צרפת, עד כי משרד־החוץ הצרפתי נאלץ להתערב כדי ל ה פ ס י ק. את, גברתי, במדאי יודעת על כך יותר מכל אדם אחר.

יש לציין כי נציגי הפל"ן עצמם יודעים היטב להבחין בין הדברים. בשיחתי האחרונה עם מר עבד אל־קאדר שאנדרלי, ראש משלחת הפל"ן באו"ם, עליה דיברתי בהרחבה מעל

עמודי העולם הזה (1269), הוא אמר לי בפירוש שחבריו מסוגלים להבין את המצב המיוחד של ישראל, שאילץ אותה לקיים יחסים הדוקים עם צרפת. אולם אין הם מסוגלים להתייחס בהבנה לפעולות הנ"ל, שחרגו מתחום יחסי ישראל־צרפת, ושהפכו את ממשלת ישראל לגורם פעיל ויוזם במלחמה נגד חרות אלג'יריה. הוא הזכיר כי הפל"ן לא נקט מעולם כל יוזמה שהיא נגד ישראל, ושמעולם לא השמיע אף מלה אחת נגדה.

אילו הקריבה גברתי את יחסי ישראל־אלג'יריה על מזבח יחסי ישראל־צרפת, היה זה דבר חמור. שהרי אם אומנם יכלה אלג'יריה, כדבריך, לפתוח „פרק חדש ביחסי ישראל־ערב" — מה חשוב יותר מזה?

אולם המציאות חמורה עד אין שיעור יותר. גברתי הקריבה את יחסי ישראל־אלג'יריה, את „הפרק החדש ביחסי ישראל־ערב", ללא כל צורך נראה לעין, מבלי שממשלת צרפת דרשה זאת.

יכול להיות לכך רק הסבר אחד: שאת, גברתי, כלל לא האמנת כי הפל"ן עומד לנצח, שלא האמנת כי מלחמת־השיחרור האלג'ירית תצליח, וכי על כן האמנת שמוטב לקשור את גורל ישראל לא רק לצרפת, אלא גם למחנה הקיצוני ביותר של האירופים באלג'יריה.

למרבה הצער, יכול אני לאשר גירסה זו מנסיוני האישי. בשיחותי עם אנשי משרד־החוץ, במרוצת השנים, נוכחתי לדעת כי איש מהם לא האמין, ממש עד הרגע האחרון, בנצחון האלג'ירי. העולם הזה קבע את הדבר כמושכל ראשון מן היום הראשון של המרד — אולם בעיני משרד־החוץ הישראלי היתה זאת אוטופיה גמורה. הוא לא האמין מעולם כי תיתכן רק תוצאה אחת למלחמת־השיחרור הגדולה ביותר של דורנו: הפיכת אלג'יריה כולה, הבלתי־מחולקת, למדינה עצמאית.

אם כן, גברתי, אין מנוס מן המסקנה העגומה: ששלוש התקופות הנ"ל, אותן ביטאת בשבוע שעבר בכנסת, הן חדשות לגבייך, וכי במשך שנים רצופות התבססה פעולת משרדך, בגזירה גורלית זו, על הנחות כוזבות מעיקרן.

היום, כיום עצמאות אלג'יריה, כאשר ה„אוטופיה" שלנו הפכה מציאות פוליטית, כמה עלובים נוראים יועצייך ועצותיהם!

★ ★ ★

ל כוך לבוא מישהו לומר: „מוטב מאוחר מאשר בכלל לא! משרד־החוץ אומנם מפגר אחרי ההתפתחות בשבע שנים, אך עתה הוא מנסה לתקן את המעוות."

ואני שואל את גברתי, עם כל הכבוד הראוי לשרת־חוץ ולאשה:

האמנם?

האומנם מנסה גברתי, בכנות וביושר, לתקן את המעוות?

איני רוצה לחזור על דברים שכבר נאמרו: שלא היבעת בדברייך, אף ברמז, צער על עמדת ישראל כלפי אלג'יריה עד כה. שהעמדת פנים כאילו האלג'ירים אשמים במצב הנוכחי ביחסי ישראל־אלג'יריה וכי עליהם חובת־ההוכחה ביחס לרצון בשיפורו.

אני רוצה לעורר כאן שאלה רצינית עוד יותר — שאלת המוזם־אופראנדי, השיטה של פנייתך.

יהיה זה בחזקת עלבון אם אנוכי, אזרח פשוט, אבוא ללמד את גברתי הלכות דיפלומטיות. בוודאי בקיאה את בהן עד אין שיעור יותר ממני.

אין ספק, איפוא, כי יודעת את היטב את אחד מכללי היסוד של הדיפלומטיה: אין זה נהוג להכריז הכרזות פומביות על הרצון לכרות ברית או לכונן יחסים, מבלי שיקדם לדבר משא־ומתן סודי מוצלח.

אם תחליטי, למשל, כי ישראל זקוקה לברית צבאית רשמית עם ארצות־הברית, לא יעלה על דעתך להכריז על כך תחילה בכנסת. את תבקשי את נציגייך בוושינגטון למשש את הדופק בצורה בלתי־רשמית, ולאחר מכן לקיים מגעים רשמיים סודיים. רק אחרי שיודיעו לך על הסכמת ממשלת ארצות־הברית, תקומי בכנסת, או בכל מעמד ציבורי אחר, ותביעי בפומבי את המישאלה לכריתת ברית כזאת.

אחרת תהייה התוצאה, בהכרח, הפוכה. שהרי אם תביעי את המישאלה בשעה שממשלת ארצות־הברית כלל אינה מוכנה לכרות ברית כזאת, את תכריחי אותה לדחות את פנייתך בפומבי, והדבר יביא להרעה ניכרת של היחסים בין שתי המדינות.

★ ★ ★

א ם נכון הדבר לגבי ארצות־הברית, עמה מקיימת ממשלתך יחסים הדוקים וידידותיים — הרי נכון הדבר שבעתיים לגבי אלג'יריה.

על כן אני שואל אותך, גברתי: מה קדם להצהרתך בכנסת?

האם שלחת אנשים למשש את הדופק בחוגי ההנהגה האלג'ירית?

האם קיימת עמה מגע סודי?

האם הצלחת לחדא, במגעים אלה, כי פנייה פומבית כזאת תהיה רצויה להנהגה האלג'ירית, ושתזכה להד חיובי מצידה?

או שמא נכון ההיפך הגמור?

שמא נכון כי דחקה בשבועות האחרונים הבאת בזדון לניתוק כל המגעים הסודיים עם הפל"ן?

אין זה סוד ששום מוסד של ממשלת ישראל, ועל אחת כמה וכמה של משרד־החוץ, לא קיים מעולם יחסים גלויים או סודיים עם הפל"ן. במידה שהיו בכלל מגעים כאלה, הם נוהלו על־ידי מר יוסף גולן. ואכן, במשך שנים ארוכות נחל מר גולן הצלחות מזהירות בשטח זה, קשר יחסים של ידידות אישית עם כמה ממנהיגי הפל"ן, שראו בו נציג בלתי־רשמי של מדינת ישראל.

אך דחקה את, גברתי, שמת קץ לריקמה עדינה זו של יחסים, את דרשת לבטל את דרכונו של מר גולן, ולהחזירו בכוח ארצה. ולא די בכך: משרדך הודיע בפירוש שהדבר בא בגלל יחסיו עם הפל"ן. והדבר לא נעשה בחשאי, אלא בגלוי, לעיני כל, תוך פירסום הדברים בהבלטה בעתוני צרפת, למען יידע הפל"ן וישמע.

וכל זה, גברתי, אחרי חתימת הסכמי אוויאן.

אם כך, ברור לגמרי שלא קדם שום מגע סודי להצהרתך בכנסת. שלא היו שום גישושים. שלא נתקבלה מראש שום חוות־דעת מצד ההנהגה האלג'ירית.

במלים אחרות: הצהרתך בכנסת לא באה אחרי מגע עם הפל"ן, אלא במקום מגע זה.

איני רוצה להטיל חשד בטוהר כוונותיה של גברת ושל שרת־חוץ. אחרת הייתי נאלץ, לאור ניתוח זה, להסיק את המסקנה ההגיונית, שהמטרה האמיתית של הצהרתך לא היתה לשפר את היחסים עם העם האלג'ירי, אלא להרע אותם באופן פרובוקטיבי ותוך כדי כך להעביר את נטל־האשמה משכמך שלך לשכם ההנהגה האלג'ירית.

האמנם סבורה את שתצליחי בכך?

★ ★ ★

ל צערי איני יכול לשחרר אותך, גברתי, מן האחריות האישית הישירה להצטברות אשמה זו.

חברי ואני נפגשנו במרוצת השנים עם ראשי המרד האלג'ירי, עם מנהיגי המחתרת של הפל"ן בצרפת, ועם חברי הממשלה הזמנית של הקהיליה האלג'ירית. קיימנו עמם מגע הדוק ורצוף.

בין השאר נפגשנו, בדרג הגבוה ביותר, עם שרי־החוץ של הממשלה האלג'ירית. קיימנו שיחות ארוכות עם מר בלקאסם כרים, שר־החוץ הנוכחי, שהוא אדריכל ההסכמים האחרונים בין הפל"ן והאו־אה־אס. אפילו המגעים הסודיים של ה"ה גולן וגולדמן לא הגיעו לדרג גבוה כזה.

כתוצאה ישירה מן המגעים האלה, ועל פי בקשת המנהיגים האלג'ירים, יסדנו את הוועד הישראלי למען אלג'יריה החופשית, וזה מתוך כוונה לתרום את תרומתנו לפעולה שתשכנע את העם האלג'ירי „שלא להיגרר למעגל השיטנה והאיבה" וכו', ולפתוח „פרק חדש ביחסי ישראל־ערב" וכו'.

מיד עם הקמת הוועד, ימים מעטים אחרי הפגישה עם מר בלקאסם כרים, פנינו אל הגברת במכתב, וביקשנו ממך לקבל אותנו לראיון, כדי למסור לך דו"ח על מטרותינו ופגישותינו. בין השאר התכוונו, בשיחה כזאת, למסור לך אישית כמה פרטים של השיחות שאי־אפשר היה לפרסמם ברבים, כגון הדברים שנאמרו לנו על יחסי אלג'יריה־מצריים.

גולדה מאיר

קיווינו כי פרטים אלה יעזרו לך לגבש מדיניות חדשה בשטח זה.

(ואוסיף כאן למען היושר: היינו חופשיים לעשות כן, כי המנהיגים האלג'יריים לא ביקשו מאיתנו מעולם לשמור את תוכן השיחות בסוד. הם הניחו, בלי ספק, שנדחוף על כך לממשלתנו. ואולי אף יהיו מעוניינים בכך.)

את, גברתי, סברת כי מתחת לכבודך הוא לענות על מכתבנו. תחת זאת הטלת על פקידונת קטנה במשרדך לענות לנו תשובה פורמאלית, ואף לחתום עליה. במשרד המקפיד על נוהל, פירושו היה עלבון מכוון.

בתשובה זו סירבת לקבל לראיון את חברי החדש, בטענה המגוחכת שאין לך מה להוסיף על הצהרותיך. המכתב הוסיף כלאחר יד, באותה נימה של שחצנות עולבנית, שנוכל לשלוח לך חומר בכתב.

כך ביקשת להעביר את הטיפול באחת החזיתות החשובות לבטחון המדינה, על כל הכרוך בכך („לא להיגרר" וכו', „פרק חדש" וכו') לחליפת־מכתבים עויינת בין פקידים קטנים. מובן שלא נגררנו למעגל עקר זה.

לפני שבועיים כתב חברך־למפלגה, מר שלמה גרודזנסקי, בעתון־מפלגתך, דבר, מאמר, בו האשים את חברי ואותי בקיום מגעים סודיים, המזיקים לבטחון המדינה. בין השאר טען כי איננו נוהגים למסור לרשויות המוסמכות דו"ח על פגישותינו עם גורמים זרים.

ההיפך הגמור נכון. הקפדנו אחרי כל פגישה למסור, מעל עמודי עתון זה, דו"ח מפורט לציבור הישראלי כולו. מן הדו"חות האלה לא השמטנו אלא פרטים אשר גילויים היה עלול (כפי שרמזתי לעיל) להזיק לאינטרסים של המדינה. אך תמיד היינו מוכנים למסור על כך למשרד החוץ.

אולם משרד־החוץ שלך, גברתי, סירב לקבל פרטים אלה. בקנאות האופיינית לך חששת, שעצם קבלתה של אינפורמציה כזאת, בדרג רשמי או בלתי־רשמי, יהווה מעין הכרה בקיומנו. לזאת לא היית מוכנה — ועל כן היית מוכנה לדחוף את העם האלג'ירי „למעגל השיטנה והאיבה", ולחתור על „פרק חדש ביחסי ישראל־ערב".

הנה כי כן: מעולם לא נתבקשנו, על־ידי מוסד ממלכתי כלשהו, גלוי או סודי, למסור פרטים על פגישותינו — בגלוי או בחשאי.

★ ★ ★

ל זה מעורר, גברתי, עשרות שאלות נוקבות ועגומות. חוששני שלא תעני עליהן — כי אין עליהן תשובה.

דומני שקשה למצוא בהיסטוריה המדינית כולה פרשה אומללה יותר של עוורון מדיני, של חוסר ראיית־הנולד, של הזדמנויות מוחמצות, של כשלונות. במשך שבע שנים וחצי פעל משרד־החוץ כאילו היתה מטרתו המוצהרת להבטיח שעצמאות אלג'יריה לא תהיה ניצן ראשון, ואף לא הצנוע ביותר, ושלא תפתח פרק חדש ביחסי ישראל־ערב.

מי שאחראי לפרשה זו חרץ על עצמו את הדין: אין הוא מסוגל לנהל מדיניות.

כי מדיניות, גברתי, אין פירושה ניהול שיגרתי של „יחסי חוץ". אי־אפשר למצות אותה ברשימה סטאטיסטית של המדינות המקיימות עמנו יחסים, במספר האיגרות ששוגרו ושנתקבלו, במספר השגרירויות והצירויות שנפתחו, במניין הנשיאים הבאים לבקרנו. כל זה בבחינת „נשיאים ורוח — וגשם אין".

המדיניות, גברתי, היא אמנות — יצירה בעלת דמיון ומעוף, החרתרת — תוך ראיית הנולד והכנת מגמותיו ההכרחיות — לכריא ריקמה חדשה של יחסים.

יחסי־החוץ אינם אלא חומר גולמי ליצירה המדינית, כמו הצבעים לציור. בהעדר הציור־האמן, אין בהם תועלת. האבנים היפות ביותר לא יועילו, אם אין אדריכל־אמן, המסוגל להפכן לארמון המרהיב את העין.

גברתי הראתה כשרון רב בניהול יחסי־חוץ. אולם, למרבה הצער, לא הראתה גברתי כל כשרון ליזום מדיניות חדשה, לגבשה ולבצעה תוך דבקות במשימה.

תחת זאת השמצת ורדפת את אותם שראו את הנולד, שגיבשו בעוד מועד מדיניות חדשה ואף הכשירו לך את הבסיס לביצועה. בהצהרתך מן ה־25 ביוני הודית כי מדיניות זו שלנו היתה נכונה — אך במשך שבע שנים השמיצו אותנו פקידיך, באוזני אזרחי ישראל ובאוזני זרים, כבוגדים וכמנולים. לבי סמוך ובטוח שימשיכו לעשות זאת גם להבא, בהסכמתך ובהדרכתך, ובמשכורת שאנחנו משלמים להם מפרי עמלנו.

★ ★ ★

א ם אמנם לא יצטרפו מנהיגי אלג'יריה באורח אוטומטי אל מעגל השיטנה והאיבה, הרי יהיה זה הודות למאמצים שהשקיעו אנשים וגופים בלתי־ממשלתיים — ובראשם הוועד הישראלי למען אלג'יריה החופשית, עורכי העולם הזה ואתגר — למען קירוב המנהיגים האלג'יריים למציאות הישראלית. הודות לנו הם מבחינים כיום רשמית בין ממשלת ישראל — היכולה להשתנות מחר — לבין העם הישראלי. אין זה מקרה שדווקא המנהיגים, אשר עמם קיימנו מגע, עומדים כיום בראש המחנה המתון.

אנו סבורים שבזאת תרמנו תרומה לשלום המדינה, ואני מבטיח לך שנמשיך בפעולתנו. אך ברור כי מאמצינו הפרטיים לא יכלו לשמש תחליף למדיניות ממשלתית. על כן אין לצפות ליחסים ידידותיים בין שתי הממשלות בעתיד הנראה־לעין. את זאת יודעת את, גברתי, בדיוק כמוני. אם כן, לשם מה באה ההצהרה המפוצצת, שאת דאגת להבטיח לה פירסומת כה סנסציונית?

האם אין זה נסיון לתבוע את שכרו של פנחס עבור מעשי זימרי?

בראש נייר־המכתבים שלך, גברתי, מתנוסס סמל המדינה — המנורה, ענפי־הזית והמלה „ישראל". לעיתים נדמה לי כי למדיניות ממשלתך מתאים הרבה יותר סמל אחר — סמל של מצח עשוי נחושת, ועליו המלים „ללא בושה".

בכל הכבוד,

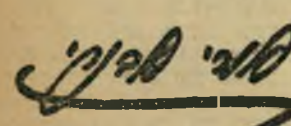

רק אחרי שהופעל הש"ב בשלוש יבשות — נתגלו עקבותיו של יוסלה שוחמאכר

חטוף בלב ניו־יורק

„אמאלה!" זעק ילד קטן כבית־מלון ניו־יורקי, וזרק עצמו לזרועות האשה הכוכיה שישבה לידו. כך, בפשטות אנושית עילאית, הגיעה פרשת יוסלה שוחמכר לשיאה. שנתיים וחצי אחרי שפית המשפט העליון בירושלים ציווה להחזיר את הילד לחוריו — הוחזר.

אלא שבינתיים זרמו נחלים של דמעות וסבל, נערמו קיטוני בוז ולעג על המדינה ומוסדותיה המכבדים. בין המלים „איפה יוסלה?" לבין הקריאה „אמאלה! אמאלה!" מקופלת אחת הפרשיות ביוי־ תר בתולדות המדינה, שהסעירה את הרוחות בשנתיים האחרונות.

עובדה המכרעת של השבוע היתה: יוסלה שוחמכר לא היחזר על־ידי חוט־ סיו, שותפיהם, משרתיהם, מתווכיהם או שכיריהם. הוא נתגלה על־ידי שליחי שרות הבטחון של מדינת ישראל.

הם גילו את עקבותיו בלב לבו של רובע ויליאמסבורג בניו־יורק, הקרוי „ירושלים הקטנה", כל כך הוא מזכיר את רובע מאה שערים הישראלי.

שליחי הש"ב לא יכלו להניח יד על הילד החטוף ולהחזירו ארצה. הם יכלו לפעול רק באמצעות השלטונות האמריקאיים. על כן, אך יצאה השבת, נעצרו שלוש מכוניות של מחלקת ההגירה הפדראלית, לפני בית בן שלוש קומות, ברחוב פן 126, ומתוכן יצאו סוכני המחלקה. שם גר החלבן אברהם זנדיל גרטנר עם אשתו ו־11 ילדיו. אל הסוכנים נלווה איש הש"ב הישראלי, שבא להצביע על הילד ה־12 בבית גרטנר: ילד שנקרא בשם יענקלה גרטנר, שהוצג כבן־ משפחה שהגיע מישראל, ושלא היה אלא יוסלה שוחמכר.

הוא הוכנס לתוך אחת המכוניות, גרטנר המזוקן (50) לתוך מכונית שניה. אבי המשפחה נלקח לחקירה ממושכת; הילד הועבר לבית־מלון במאנהאטן, כדי להמתין שם עד שיחליט בית־משפט אמריקאי אם אמנם הינו יוסלה החטוף, ואם יש להחזירו לאמו, שהובהלה לצידו מביתה בחולון.

★ ★ ★

טלפון אחרי חצות

הידיעה כי יוסלה נתגלה ויוחזר בקרוב להוריו פשטה בארץ עוד לפני למעלה משבוע. במיזנון הכנסת לחש שר לאורחו: „אני מקוה שבעוד כמה ימים יהיה כבר יוסלה בארץ." בחוגים חרדים במקומות שונים בארץ נפוצה השמועה: הילד כבר איננו ברשות חוטפיו.

היחידים שידעו דבר ממשי יותר היו הוריו של יוסלה. שני שליחים של הש"ב הוסיעו בדירתם, ביקשו לראות את אלבום התמונות המשפחתי, שם הדביקה האם את תצלומי הבן החטוף. השליחים הוציאו מתיקם תמונות שהביאו עמם והחלו משווים את הילד שבצילומיהם עם הילד שבצילומי ההורים. „אנחנו מאמינים שגילינו את יוסלה," הודיעו בזהירות להורים הנפעמים. יותר לא רצו לומר. פרט לזאת: „אנחנו מקוים שעוד מעט תוכלו לראות אותו." בינתיים, נתבקשו ההורים לשמור על ביקור זה בסוד כמוס.

עוד ההורים נתונים באי־תדאות, הופיע שליח חדש, שהעלה אפשרות להחזרת בנם. היה זה הפרופסור ערי ז'בוטינסקי, חבר הועד הציבורי להחזרת יוסלה, שפעל בשלי־ חותו של עורך־הדין שמואל תמיר. ההצעה שהביא בפני חבריו־לועד לא היתה חדשה: של עורך־הדין שלמה כהן־צידון. השעה היתה שתיים אחרי חצות ליל השבת. על הקו היה ח"כ מפא"י מנחם כהן, חבר הועד הציבורי להחזרת יוסלה. „אמור ל־ הורים שלא יחתמו על שום בקשת חנינה!" קרא לפרקליט. „החוטפים אינם יכולים לקיים שום הסכם להחזרת הילד. זה כבר לא תלוי בהם. יוסלה כבר לא ברשותם. „אפשר לצפות להודעה רשמית על כך בכל רגע."

★ ★ ★

ח"כ נתגלו עקבות הילד? שום הר־ דעה רשמית לא התפרסמה עדיין מטעם הש"ב או המשטרה, וטרם הספיק איש לח־ קור את הילד עצמו ולהוציא מפיו את עלילות החטיפה. על כן ישנן נקודות הלוטות בערפל של אי־תדאות או חוסר־ ידיעה, אך התמונה בכללותה ברורה למדי.

החיפוש המכריע בפרשה חל לפני ארבעה חדשים, באחת מן הישיבות הקבועות של ראשי השירותים הבטחוניים, העלה ממפקח הבלתי של המשטרה, יוסף נחמיאס, את ה־ הצעה כי הש"ב יטפל בפרשת יוסלה. היתה זו נקודה כאובה מאוד עם המפקח הכללי, כי קריאת־התגר „איפה יוסלה?" שרדפה בשנתיים האחרונות אחרי הדתיים במדינה, רדפה גם אחרי כל שוטר בנימה של תוכחה.

רבים במדינה סבורים, כי הפרשה הגיעה לממדיה רק עקב חוסר להיטותה של המש־ טרה לטפל בה ברצינות, בשלביה הראשו־ נים. בקשת המשטרה, כי בית־המשפט ה־ עליון ישחרר איתה מצו הביאס־קורפוס, תיזכר זמן רב כאחת מנקודות־השפל בתול־ דות משטרת ישראל. לבסוף, כאשר השתכנע נהמיאס כי יוסלה שוב אינו בארץ, וכי אין למשטרת ישראל הכוחות והסמכות ב־ חו"ל, פנה אל שרות הבטחון.

הממונה על שרותי הבטחון נטל את ה־ תפקיד על עצמו אישית. לשם כך גייס את מיטב החוקרים של המוסד המרכזי למודיעין ולבטחון בחו"ל, ושל שירות הבטחון בפנים הארץ.

הם חזרו אל ראשית הפרשה, כפי שנר־ שמה בתיקים. אל ראשית הסיכסוך בין אידה ואתר שוחמכר לבין הסב נחמן שטרקס. אל חלקו של הרב אברהם אליהו מייזיש, איש נטורי־קרתא משכונת מאה־ שערים בירושלים, הידוע כקנאי מכל קנאי.

הרב מייזיש, שנפטר בינתיים, לא היה אדם רגיל. הוא התנסה בגילגולים רבים בברית־המועצות, ישב בבית־סוהר סובייטי, ברח לפצריס, הגיע לירושלים סמוך להקמת המדינה. הוא היה מריר ופיקח, בין תוש־ בי מאה שערים נחשב לאיש העולם הגדול.

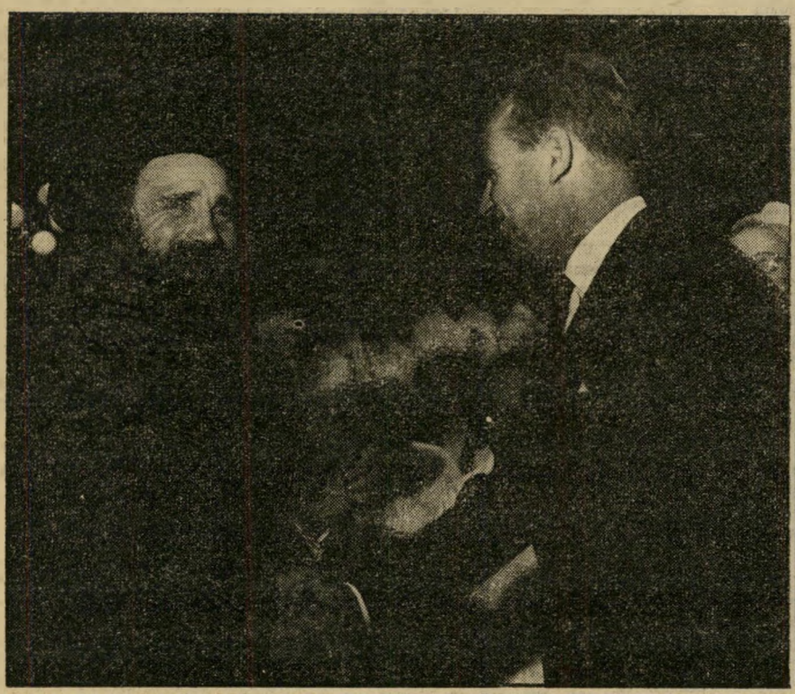

סממאר הרב יואליש טייטלבאום, הרבי מסטמאר (שמאל), צועד עם שניים מחסידיו בלב ממלכתו: רובע ויליאמסבורג בניו־יורק, המאוכלס קהילה צפופה של יהודים חרדים ונקנאים, אנשי נטורי־קרתא. ברובע זה הוסתר יוסלה שוחמכר לאחרונה.

יצאו סוכני המחלקה. שם גר החלבן אברהם זנדיל גרטנר עם אשתו ו־11 ילדיו. אל הסוכנים נלווה איש הש"ב הישראלי, שבא להצביע על הילד ה־12 בבית גרטנר: ילד שנקרא בשם יענקלה גרטנר, שהוצג כבן־ משפחה שהגיע מישראל, ושלא היה אלא יוסלה שוחמכר.

הוא הוכנס לתוך אחת המכוניות, גרטנר המזוקן (50) לתוך מכונית שניה. אבי המשפחה נלקח לחקירה ממושכת; הילד הועבר לבית־מלון במאנהאטן, כדי להמתין שם עד שיחליט בית־משפט אמריקאי אם אמנם הינו יוסלה החטוף, ואם יש להחזירו לאמו, שהובהלה לצידו מביתה בחולון.

★ ★ ★

טלפון אחרי חצות

הידיעה כי יוסלה נתגלה ויוחזר בקרוב להוריו פשטה בארץ עוד לפני למעלה משבוע. במיזנון הכנסת לחש שר לאורחו: „אני מקוה שבעוד כמה ימים יהיה כבר יוסלה בארץ." בחוגים חרדים במקומות שונים בארץ נפוצה השמועה: הילד כבר איננו ברשות חוטפיו.

היחידים שידעו דבר ממשי יותר היו הוריו של יוסלה. שני שליחים של הש"ב הוסיעו בדירתם, ביקשו לראות את אלבום התמונות המשפחתי, שם הדביקה האם את תצלומי הבן החטוף. השליחים הוציאו מתיקם תמונות שהביאו עמם והחלו משווים את הילד שבצילומיהם עם הילד שבצילומי ההורים. „אנחנו מאמינים שגילינו את יוסלה," הודיעו בזהירות להורים הנפעמים. יותר לא רצו לומר. פרט לזאת: „אנחנו מקוים שעוד מעט תוכלו לראות אותו." בינתיים, נתבקשו ההורים לשמור על ביקור זה בסוד כמוס.

עוד ההורים נתונים באי־תדאות, הופיע שליח חדש, שהעלה אפשרות להחזרת בנם. היה זה הפרופסור ערי ז'בוטינסקי, חבר הועד הציבורי להחזרת יוסלה, שפעל בשלי־ חותו של עורך־הדין שמואל תמיר. ההצעה שהביא בפני חבריו־לועד לא היתה חדשה: של עורך־הדין שלמה כהן־צידון. השעה היתה שתיים אחרי חצות ליל השבת. על הקו היה ח"כ מפא"י מנחם כהן, חבר הועד הציבורי להחזרת יוסלה. „אמור ל־ הורים שלא יחתמו על שום בקשת חנינה!" קרא לפרקליט. „החוטפים אינם יכולים לקיים שום הסכם להחזרת הילד. זה כבר לא תלוי בהם. יוסלה כבר לא ברשותם. „אפשר לצפות להודעה רשמית על כך בכל רגע."

★ ★ ★

ח"כ נתגלו עקבות הילד? שום הר־ דעה רשמית לא התפרסמה עדיין מטעם הש"ב או המשטרה, וטרם הספיק איש לח־ קור את הילד עצמו ולהוציא מפיו את עלילות החטיפה. על כן ישנן נקודות הלוטות בערפל של אי־תדאות או חוסר־ ידיעה, אך התמונה בכללותה ברורה למדי.

החיפוש המכריע בפרשה חל לפני ארבעה חדשים, באחת מן הישיבות הקבועות של ראשי השירותים הבטחוניים, העלה ממפקח הבלתי של המשטרה, יוסף נחמיאס, את ה־ הצעה כי הש"ב יטפל בפרשת יוסלה. היתה זו נקודה כאובה מאוד עם המפקח הכללי, כי קריאת־התגר „איפה יוסלה?" שרדפה בשנתיים האחרונות אחרי הדתיים במדינה, רדפה גם אחרי כל שוטר בנימה של תוכחה.

רבים במדינה סבורים, כי הפרשה הגיעה לממדיה רק עקב חוסר להיטותה של המש־ טרה לטפל בה ברצינות, בשלביה הראשו־ נים. בקשת המשטרה, כי בית־המשפט ה־ עליון ישחרר איתה מצו הביאס־קורפוס, תיזכר זמן רב כאחת מנקודות־השפל בתול־ דות משטרת ישראל. לבסוף, כאשר השתכנע נהמיאס כי יוסלה שוב אינו בארץ, וכי אין למשטרת ישראל הכוחות והסמכות ב־ חו"ל, פנה אל שרות הבטחון.

הממונה על שרותי הבטחון נטל את ה־ תפקיד על עצמו אישית. לשם כך גייס את מיטב החוקרים של המוסד המרכזי למודיעין

מנדלסון רבה של קוממיות, אשר זוכה שבוע לפני כן מאשמת חטיפת יוסלה, תוך השמעת ביקורת חריפה עליו מפי השופטים, שקבעו כי ידע על ההסתרה, בחברת פרקליטו (חובש כיפה), שמואל תמיר, במסיבת־הודיה במלון שרתון.

שהורי הילד יחתמו על בקשה, כי תוענק חנינה לשלום שטרקס, העצור בלונדון בשל החשד כי היה מעורב בחטיפת דודנו יוסלה. תמורת בקשה זו, יוחזר הילד. תמיר, באמצעות ז'בוטינסקי, אף היה מוכן שההורים יגבילו את תוקף בקשתם לשבו־ עיים בלבד. משמע: כי הילד יוחזר תוך שבועיים אלה.

העובדה שהפניה באה מצידו של תמיר דחקה לא הפתיעה את חברי הועד. כי הפרקליט לא גמר ללמד זכות על שולחיו החרדים עם סיומו הדראמטי של משפט הרב ישלישת תושבי קוממיות. שמו הכשיר להיות קשור עם אנשי אגודת־ישראל גם מחוץ לכותלי בית־המשפט. ברחבי הארץ התנוססו מודעות אשר קראו לעריכת מסי־ בת הודיה באולם מלון שרתון, „לכבוד הגאון רבי בנימין מנדלסון שליט"א ותושבי קוממיות, על העלילה והמשפט. ינאמו: הרב הגאון רבי בנימין מנדלסון שליט"א, אב"ד קוממיות; הרב שלמה לורנץ, הבר הכנסת; הרב מנחם פרוש, חבר הכנסת; עו"ד שמואל תמיר."

אלא שחברי הועד, ועמם ההורים, לא נחפזו לקבל את ההצעה. שהרי כבר נחת־ מו בקשות כאלה לרוב, ללא תוצאה. הוח־ לט, איפוא, לדחות את הדיון לשלושה ימים, עד לאחר קיום מסיבת ההודיה.

כעבור 24 שעות צילצל הטלפון בדירתו הוא שהכניס למאבקיהם סממנים מובהקים של תנועות־מרי גדולות בעולם. היה זה רעיון שלו, בין השאר, שמפגיני נטורי־ קרתא יקשרו את ידיהם בחבלים, לפני צאתם להפגין, כדי שלא תהיה למשטרה עילה כי הם התנפלו על שוטרים. בפעם אחרת יצץ להם לצעוד ברחובות העיר לבושי שק.

הוא הכיר את נחמן שטרקס הזקן עוד מרוסיה, ובירושלים היה שכנו. על כן, כאשר אך התעורר הסיכסוך בין הזקן לבתו, דחף אותו מייזיש לקיצוניות בלתי־מתפשרת. על פי עצת מייזיש, ומצוייד במכתב בכתב־ ידו, נשלח יוכלה ממקום־מחבואים אחד ל־ משנהו על פני הארץ כולה: מקוממיות לבני־ברק, מבני־ברק ללוד ומשם לירושלים.

עם כל שבוע שחלף, עם כל מקום־מחבוא חדש, לבשה הפרשה ממדים חמורים יותר. חיפושי המשטרה אחרי הילד, כדי להחזירו לבית הוריו, נראו לציבור ההרדי יותר ויותר כרדיפה מאורגנת של הדת. המריבה המשפחתית הפכה התמודדות בין הדת לבין השלטון.

עד שלבסוף החליט מייזיש כי אין להחזיק יותר את הילד בתוך גבולות המדינה. הוא קבע, כי לצורך הצלת הילד מירידה לרוסיה, יש להבריחו אל מחוץ לארץ. הוא גם חשש שמי ממסתיריו יושפע ממועצת גדולי ה־

ערבן המחתרת הקנאית

יורק

תורה, שאחרי התחמקות ממושכת קראה להחזרת הילד להוריו.

הוא מצא שליחה שרופה למיליי פקודתו: גיורת צרפתיה בשם שרה בת־דויד, אותה גייר מייוש עצמו לפני שמונה שנים. שום חשבון של חוק או מוסר יסודי לא עמד נגד עיניה המסוגוררות. היא השאירה את בתה בירושלים, הלבישה את יוסלה בבגדי הבת, שמה פיאה נוכרית לראשו, והוציאה אותו מן הארץ, כאילו היה בתה. היא נש־ארה צמודה אליו עד ליום בו קנתה כר־טיס־טיסה בקופנהאגן, נחתה בלוס־אנג׳לס, ומשם העבירה אותו הלאה.

★ ★ ★

„האויר הציוני מחניק״

דמות נוספת צדה את תשומת לבם של החוקרים: דמותו של מאיר ליפ־שיץ. זהו בן למשפחה דתית מתונה מתל־אביב, אשר אביו הסוחר מטפח זקנקן מת־קדם. לפני כשמונה שנים פקד משבר נפשי עמוק את מאיר. הוא עזב את בית הוריו, עבר למאה שערים בירושלים. הוא גידל פיאות וזקן, הילך בקפטן מרושל, הפך אחד מנושאי כליו של עמרם בלוי, רבם של נטורי־קרתא.

מאיר ליפשיץ היה קיצוני ב־אפשרות. כאשר הסתבר, למשל, כי הישיבה החתיקה עץ חיים קיבלה הקצבה מהעיריה לסיוד הכיתות, התפרץ ליפשיץ לתוכה בלילה, ליכ־לך בזפת את הקירות המסויידים. „בוז!״ שירטט באותיות גסות. „בקבלים כסף מה־ציונים!״

פעם אחרת נראה רץ כמטורף וצועק: „אינני יכול יותר! האויר הציוני מחניקני!״ לפני כשנתיים נעלם לפתע מירושלים. היא הופיע בלונדון, מצוייד בדרכון ישראלי. עתה ברור שהשיגו על סמך תעודת־שיח־רור צבאית מזוייפת. בספרי ישראל הוא רשום כעריק משירות צבאי. איש זה הוא חוליה חשובה בפרשת יוסלה. יתכן, אפילו, כי הוא אשר הוציאו מן הארץ.

★ ★ ★

סקוטלאנד יארד מתערב

כאן כדאי להקדיש תשומת־לב לתפ־קיד שמשחק בלונדון במסכת־החטיפה. מאיר ליפשיץ הגיע ללונדון. שלום שטרקס, דודו של יוסלה, הגיע ללונדון. מסוס מיו־חד של חסידי חב״ד יצא מלוד לניו־יורק, לפני כשנתיים, מלא ודחוס חסידים מכל ה־גילים והגדלים. בדרכו חנה בלונדון. האם ישנו קשר כלשהו בין עובדות אלה?

בסיפורים שהופיעו השבוע בעתונות ה־ישראלית, נאמר כי על אף כל ההשערות הקודמות, הסתבר עתה שיוסלה לא היה באנגליה. אולם ידוע מעל לכל ספק, כי ביולי 1960 היה הילד יוסלה שוחמכר ב־לונדון, בביתו של מנהיג אגודת־ישראל הארי גודמן. כמו רבים לפניו בארץ, הכניס גודמן את הילד לביתו בראותו בזאת מיצ־וה דתית. כאשר ביקר בארץ לאחר מכן, נסע לכלא רמלה, כדי למסור „דרישת־שלום מיוחדת״ לסבא שטרקס הכלוא.

מאוחר יותר, בהיותו לעורך־הדין כהן־צידון כי יוסלה שהה בלונדון, פנה ל־סקוטלאנד יארד שיחקור את הארי גודמן. הבולשת הבריטית עשתה זאת, אך הילד כבר לא היה בבית גודמן. הוא נלקח משם למקום שגודמן עצמו לא ידע עליו.

במשך שנה חי יוסלה ללא פיאות אצל משפחה יהודית בשוויץ, ואז הועבר לצר־פת. כל אותו זמן גבר הלחץ בארץ, עלה המתח בין חילוניים לדתיים. חלק מן ה־דתיים כבר צידדו בהחזרת הילד; אפילו אנשי אגודת־ישראל, שאצל חבריהם הוסתר הילד בתחילה, סברו כי יש להחזירו, כי הדבר החל להזיק להם בעיני הציבור וב־קבלת תרומות. אלא שהוא כבר לא היה נתון לשליטתם הבלעדית. הוא עבר לידי הקנאים של נטורי־קרתא, אויבי הציונות ומדינת־ישראל.

להסתרת יוסלה נוספה מעלה חדשה: כל עוד לא יימצא הילד, תוצג מדינת ישראל בכל אזלת־יד המבישה. המפלגות הדתיות בישראל, השנואות על נטורי־קרתא, ייתקלו ביחס עויין מצד הציבור הרחב ומצד שות־פיהן הפוליטיים. על כן הוחלט להמשיך ולהסתיר את הילד בכל מחיר.

★ ★ ★

סוחר תכשיטים מלונדון

דבר אחד נראה בטוח: שהחוטפים לא יעזו להעביר את יוסלה לארצות־הברית, שהרי שם צפוי עונש־מוות לחוטפי ילדים. אך בכל זאת, הובילו החוטפים יותר ויותר אל מעבר לאוקיינוס האטלנטי, אל הקיבו־צים הגדולים של יהודים חרדים בארצות־הברית. עד שלבסוף הצביעו על הקיצוני שבחוגים זולה: קהילת הרבי מסטמאר, ב־חיליאמסבורג שבניו־יורק.

עסקנים של אגודת־ישראל, שחוקרי ה־ש״ב לחצו עליהם לגלות את תנועות ה־ילד, גוללו את האשם על קנאים קיצוניים עוד יותר מהם. אותו זמן נסע מאיר ליפ־שיץ מלונדון אל חצרו של הרב יואליש טייטלבאום, הרבי מסטמאר. קנאי אחר, רצי־ני יותר, שהחוקרים עקבו אחריו, נסע גם הוא מלונדון לרבי מסטמאר. היה זה יוכף יצחק דומב, סוחר תכשיטים מלונדון, איש נטורי־קרתא ואנטי־ציוני שרוף, המוציא עלון קבוע של הכת באנגלית.

עוד חוט הוביל לעבר טייטלבאום. אחד מרבני נטורי־קרתא בירושלים, שהיה שותף להברחת יוסלה וידע על העברתו ממקום למקום, התחרט לפתע. הוא שלח אחד מ־חסידיו אל הרבי מסטמאר, לשכנעו שיורה להחזיר את הילד. אך לשוא. גם לחץ אחר שהופעל על הרבי כי יקבל את דעת מועצת גדולי התורה למען ההחזרה לא הועיל.

גם לאחר שעקבות רבים הובילו אל ה־רבי מסטמאר, קשה היה עדיין למצוא את יסלה. שהרי הרבי טייטלבאום חולש על ממלכה שלמה של אלפי משפחות ענפות. חסידיו קוראים לו בתוארים רבים: „רבם של אדמו״רים, קודש הקודשים, חסידא ופרי־שא, בוצינא קדישא, עמוד הימיני, פטיש החזק, גודר גדר ועומד בפרץ, כמלאך ה׳ צבאות תורה יבקשו מפיו, כבוד קדושת שם תפארתו.״

פעם היה תושב ארץ־ישראל. היה זה ב־עיצומה של מלחמת העולם השניה. הודות לעסקן הציוני ישראל קסטנר נכלל ברכבת 600 המיוחסים שהורשו על־ידי הס.ס. ל־צאת מהונגריה. הודות לעסקן ציוני אחר, ראש מחלקת העליה של הסוכנות היהודית משה שפירא, זכה בתעודת הגירה לארץ־ישראל המנדאטורית. אלא שבארץ לא מצא כר מספיק נרחב לפעולתו וב־1946 היגר לניו־יורק. שם כבר התרכזו אלפים מניצולי הונגריה ורומניה. שהפכו במרוצת הזמן ל־קהילת הרבי מסטמאר, אותה עיירה רומנית בה משלו רבני בית־טייטלבאום מזה דורות.

קהילה זו, בעלת רשת חינוך ענפה של בתי־מדרש וישיבות, מוסדות צדקה ותפילה, הפכה למוקד השיגאה החרדית למדינת יש־ראל. נטורי־קרתא בירושלים, שחיפשו מנ־היג לפי רוחם, בחרו ברב יואליש טייטל־באום, בן ה־75, הוסיפו ליתר תוארינו את תואר „רבה של ירושלים״.

אל ממלכתו של רב זה הובא יוסלה שוחמכר, כדי לחנכו ברוח הדת — וחשוב עוד יותר: כדי לשים לצחוק וללעג את מדינת ישראל הציונית, היוצאת מתוך כליה כדי למצוא את הילד.

אלא שגם בממלכה זו לא קל להסתיר ילד בן עשר. הקהילות היהודיות בפזורה הן עולם קטן בפני עצמו, וכל אחד חייב לדעת במרוצת הזמן מה אירע אצל שכנו. אם קיבל בן־בית חדש מישראל, לא ייתכן לשמור על סוד זה לאורך ימים. כך היה גם עם משפחת גרטנר. אברהם החלבן לא הכניס את יענקלה לבית־ספר, אלא לימדו תורה בביתו. הילד דובר האידיש והעברית החלודה גם לא הורשה כמעט לצאת החוצה. אולם אי־אפשר להחזיק ילד כלוא בחדר. הוא יצא לשחק בחצר עם בני המשפחה. הילדים, שיצאו לתלמוד־תורה, דיברו על בן־הדוד מישראל. אוזני הש״ב היו דרוכות בדיוק לקלוט לחשים כאלה — והן קלטו.

★ ★ ★

לשבוח ולהשכיח?

דתיים רבים נשמו לרווחה, כאשר נודע על מציאת הילד. היו כאלה ש־עשו זאת מתוך אמונה תפלה. שהרי שורה ארוכה של אנשים שטיפלו בפרשה זו מתו בשלוש השנים האחרונות: החל ברב צבי פסח פראנק, שהוציא את פסק־הדין הרא־שון לטובת הסבא שטרקס, הרב מייוזש שנפטר לפני שנה, יחיאל בנדיקט, מעשירי בני־ברק, שהסתיר את יוסלה תקופה קצרה בביתו, ונפטר באמצע תפילת ראש־השנה אש־תקד, וכלה בהארי גודמן, שנפטר מהתקפת־לב.

היו אחרים ששמחו מתוך תקוה, כי מציאת הילד תחסל במחי־יד את כל הפרשה הנוראה וספיחיה. קרא ח״כ אגודת־ישראל שלמה לורינץ, במסיבה בשרתון: „צריך ל־חסל את העניין! צריכים לשכוח ולהשכיח!״

היו רמזים כי אומנם כך ייעשה. פה ושם הודלפו כוונותיו של דויד בן־גוריון לסגור את התיקים בפרשה מסועפת זו, מתוך חשבונות פוליטיים משלו, ומתוך חשש שמלחמה עם הדתיים תזיק למגבית. היה גם רמז אחר, רב־משמעי: העובדה ש־לונדון לא הוזכרה כתחנת־מעבר ברכבת החטיפה. כי כך, שוב לא תהיה כל עילה לישראל להמשיך ולדרוש את הסגרתו של שלום שטרקס והאשמתו כשותף לעבירה.

אלא שנשמעו גם קולות אחרים. היו אלה קולות ההגיון הקר, שאמר כי לא יתכן שפשע כזה לא יבוא על עונשו.

חבריו של יוסלה

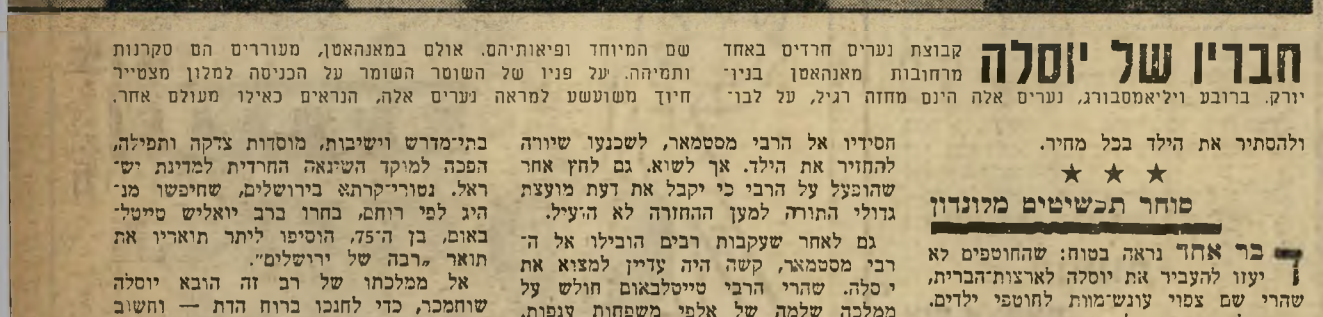

קבוצת נערים חרדים באחד מרחובות מאנהאטן בניו־יורק. ברובע ויליאמסבורג, נערים אלה הינם מחזה רגיל, על לבו־שם המיוחד ופיאותיהם. אולם במאנהאטן, מעוררים הם סקרנות ותמיהה. על פניו של השוטר השומר על הכניסה למלון מצטייר חיוך משועשע למראה נערים אלה, הנראים כאילו מעולם אחר.

זעם בחל־אביב

קבוצת מבוגרים ותלמידי־גימנסיות נושאת כרזות, על רקע מלון שרתון. הם הופיעו דקות מספר לפני התחלת מסיבת־ההודייה של אנשי קוממיות, חילקו כרוזים שחוברו לפני גילויו של יוסלה.

הכני
אכ

רש שלוש מדינות ננס עצמאיות: אנדורה, ליכ
ומונקו. בשקט מותר עתה לצרף אליהן ריבונות
אכזיב.

אכזיב, אחד החופים היפים ביותר של הים ה
שייך פעם למדינת ישראל. לפני שנתיים. דיג
החדש הוא בצבעי כחול־לבן־אדום. שפת־הדיבור:
גבולה הטבעי במערב הוא הים. במזרח, צפון, ד
גדר־תיל דוקרני.

לריבונות החדשה קם והולך גרעין איתן של משמ
פרשים צרפתיים מקומיים — בעזרתם האדיבה ש
משטרה ישראליים — דואגים לסלק כל אזרח יי
מחלל בנוכחותו את קדושת המקום. לעתונאים

פעם היתה אכזיב

המחנה המבוצר מכיל עתה
מועדון הים
נה־המאות שבתוכנית. ביניהם עורכי־דין, רופאים,

המדים הלאומיים של מדינת א
בד צבעוני
את הגוף. לובשת אותם: נופשת פומפו, פקידה

במדינה

הכנסת

עוקץ ג'נטלמני

גם אויביו הרבים של דוב יוסף מודים כי הוא ג'נטלמן. „אנחנו יודעים כי הוא לא ישקר לעולם," אמר השבוע ח"כ של חרות. ואכן: ליוסף אין צורך לשקר, מאחר שכלל לא איכפת לו להיות בלתי־פופולארי. יש הסבורים שהוא נהנה מזה.

בסכמו השבוע את הוויכוח בכנסת על פרשת חילוקי־הדעות בינו לבין היועץ ה־משפטי, לא סטה יוסף ממנהגו. דבריו היו ג'נטלמניים. אולם היה חבוי בהם עוקץ חד.

מה בער? טען יוסף: הוא כלל לא פתח בוויכוח. פתח בו האוזנר. יוסף לא אמר בפירוש כי האוזנר הדליף אותו ל־עתונות — אך הדבר נסתבר מדבריו.

מדוע פרץ הוויכוח מייד עם גמר משפטו של אייכמן והוצאתו להורג? טען יוסף: הוא עצמו רצה לדחות את הדיון לתקופה מאוחרת יותר, כדי שדעת־הקהל העולמית לא תקשור את זכר המשפט עם מחלוקת פנימית בישראל. אולם דוקא האוזנר עמד על כך שהעניין יובא להכרעה מיידית — וכך הגיע לממשלה ולפירסום.

שוב לא אמר יוסף מדוע עמד האוזנר על דרישה זו. הוא השאיר זאת לדמיונם של חברי־הכנסת. אולם המסקנה נתבקשה כמעט מאליה: למחרת המשפט סבר האוזנר כי פופולאריותו הגיעה לידי שיא. הוא מיהר לנצל את הדבר למען האינטרסים האישיים שלו. אולי גם חשב כי הממשלה תפחד לנקוט קו הסותר את עמדתו, מחשש כי למחרת משפט אייכמן יעורר הדבר רושם רע בעולם.

יתכן שלהאוזנר היה שיקול נוסף: אם לא תתקבל דרישתו, והוא ייאלץ להתפטר, כדאי לו לעשות זאת עכשיו, כל עוד שמו טרי ומפורסם, כי הדבר יעזור לו בביסוס פראקטיקה פרטית.

כך או אחרת: בצורה הג'נטלמנית ביותר נתן יוסף תיאור שאינו מוסיף כבוד להאוזנר.

עתונות

ציפ מצפצף

בין העתונאים הוותיקים בארץ, איש אינו לאומני יותר מגבריאל („ציפ") צפור־ני, עורך הבוקר. הודות לו, דעות הבטאון הליברלי קרובות יותר לדעותיו של דר' ישראל שייב, אביר מלכות ישראל וסופר הבוקר, מאשר לדעותיו של דר' גולדמן.

אילם גם לסבלנותו הלאומית של צפרוני יש גבול. השבוע פצח את פיו וציפצף בקול רם. הנושא הבלתי־צפוי של תרעומתו: מערכת הבטחון.

זריזות עתונאית. כתב ציפ, החותם „קולמוס", במדורו מבוקר עד בוקר:

„ביום הראשון בלילה פירסם דובר צה"ל:

„אמש בשעה שבע נפתחה אש אוטומטית מעמדות סוריות על משמר ישראלי, שנמצא אותה שעה בשטח ישראל, מערבית לתל־דן. אנשי המשמר השיבו אש, וחילופי היריות נמשכו זמן־מה. לא היו נפגעים בין אנשי המשמר. הוגשה חלונה לוועדת שביתת־הנשק הישראלית־סורית".

„העתונות בארץ ליוותה למחרת את ההו־דעה בפרטים על ההתקפה הסורית. ההודעה הסורית האשימה את ישראל בהתגרות, ב־יריות ובהפגזת כפר נוחיילה, וקרב חריף שנמשך שעה ארוכה.

„תחנות הרדיו בעולם והעתונות העול־מית, במידה שהגיעה לארץ, פירסמה את דעת שני הצדדים. ההבדל בין ההודעה היש־ראלית המתונה לבין ההודעה הסורית הקו־לנית היה כה גדול, שמרבית העתונים הניחו שהאמת באמצע.

„אולם עתונות להוד, ובמחנה, שבועון צה"ל לחוד. עורכי השבועון סברו כי עליהם להביא עדות מסייעת להודעת הסורים.

„לרוחב שני עמודים פירסמו כתבה מאת כתבו וצלמו של השבועון שנילוזה באורח פלא ממש, ליחידת ההבטחה של הסיור שהותקף. כותרת־הענק של הכתבה: ‚הקרב ליד נחל דן'. התמונות מראות את המשמר שיצא והותקף על־ידי הסורים. את התכונה לקראת יציאת היחידה, ואת פעולתה.

„לכאורה, תיאור עתונאי. למעשה זרי־זות תמוהה ובלתי שקולה.

„אני כשלעצמי מוסיף להאמין שהודעת צה"ל היא הנכונה. אולם הקורא את הכת־בה מתחיל לפקפק בכך. מתקבל הרושם מהצילומים ומהתיאורים כאילו ההתנגשות כולה לא נערכה אלא לכבוד ביקורם של נציגי במחנה."

הנאה שלמה...
...אחרי ההצגה —
בבית הקפה
או עם ארוחה טובה
שתה את האציל במשקאות
תירוש תפוחים תסים:

פרי־ו
סיידר
תוצרת
נאות
היודע לחיות שותה סיידר נאות

מגש
בנוף
החוף
בגדי ים
לגברות ולגברים
מגבות רחצה
כלבוש נאה
ELEMKO
ל.מ.קובץ

בבוקר, אחה"צ ובערב
למדו בברלין
בקורסי קיץ
עברית, אנגלית, צרפתית, גרמנית ועוד
כתות מיוחדות לתלמידי בתי"ס יסודיים ותיכוניים
ת"א, נחלת בנימין 2, טל. 56347 — פתח־תקוה, מונטיפיורי 4

סה
ורה!

הכניסה אסורה. לפני שבוע גורש משם בחצות הלילה עתונאי מג'רוזלם פוסט. מ־ישראלי אחר ניסו להחרים את תמונות ה־חזי שצילם. האתרים ההיסטוריים של ה־כפר הפיניקי־ערבי הסגורים בפני תלמידים־מטיילים. רק לנופשים זרים, חברי מועדון הים התיכון, שמורה הזכות להביט בהם.

★ ★ ★

את צרפתיה, לא?

כ**שנפתח לראשונה** כפר הנופש ב־אכזיב, קיוו מארגניו להפכו למרכז נו־

ייכת למדינת ישראל הריבונית — למי היא שייכת כיום?

רים דאז העלימו עין, ואכזיב זכה לכינוי חדש: **חוף האהבה** (העולם הזה 1259).

על כל צרפתי נופש הסתנן ישראלי אחד בעונה שעברה. הבחורים הישראליים זרמו לשם, משוכנעים שאין פעולה קלה יותר מאשר חטיפת הסבינות הצרפתיות. בגסות היו נטפלים לנופשת קאתולית קטנה, ה־מבקרת בימי ראשון בכנסייה של אכזיב. לתיירת נשואה היו הזדמנויות מאקסימא־ליות להכיר מקרוב את הזן הישראלי ה־שכיח, אשר ביכר אותה על האחרות. הוא ראה בה חומר נטול בעיות לחדוטין. ישר לעיניין.

ההתנגדות שנתגלתה במשלוחי נערות ה־ביקיני, היתה חדשה בשבילו. עובדה ש־לא הפריעה לו, כמובן, לחזור למחרת לדיזנגוף העליון ילספור על אצבעותיו את הכיבושים. האגדות אודות גן־העדן בצפון הביאו משלוחי גברים תל־אביביים חדשים לחוף האהבה. אבל ההיא לא התפשטה. בדרך כלל. הצרפתיות לא השתחו לפני־הם על החול. את צרפתיה, לא? אבל זה לא עזר.

הצרפתיות חזרו לצרפת, ממורמרות. ל־משרד הראשי בפאריס הגיעו הלונות על חוסר פרטיות באכזיב. על נידנודים, על התפרצויות חסרות בושה של מאות גברים ישראליים.

זו הסיבה מדוע הגיעו השנה רק מחזו־רים מצומצמים, בטוח אבנר, מנהל הכפר אכזיב. „שום כפר נופש בעולם אינו מגו־דר. רק הכפר בישראל מגודר. מפני שרק כאן יש פורצי גדר זדוניים."

בקופת אכזיב יש סכום הוצאות ענק תחת הסעיף — שמירה. ובמזרח המדינה

הפולשת

הצרפתיה לאכזיב החד־שה אוכלת גלידה בבאר שעל החוף המגודר. אחת הנציגות החטובות ששלחה צרפת לגרורה החדשה שלה, ישראל.

הצרפתית שוכן הבסיס הצבאי: אורות ה־סוסים. הקאואלריה מיפעלת כל אימת ש־מופיעה בשטח דמית השודה המזכירה את הגזע הישראלי.

★ ★ ★

מלחמת קיום

ו גם הסיבה מדוע נצורה עכשיו אכזיב מפנים, מדוע הגביהו את גדרות התייל, מדקדקים בבדיקת מיסמכים, מחרי־מים מצלמות ומסלקים עתונאים.

כך נאבקת אכזיב הצרפתית על קיומה. יתכן שהאינטרס שלה צודק, אולם ארץ־ישראל קטנה מדי מכדי לסבול בתוכה מדינות אכסטריטוריאליות.

אם מנהלי אכזיב מפחדים כל כך שהב־חורות הצרפתיות יטומאו על־ידי הישראלים, שיבחרו להן מקום אחר להתגדר בו. או־גנדה, למשל.

פרושים כל שעות היום, עם הפסקות אוכל, חומרים־חומרים על החוף, בין סוכות הצל. אכזיב מוכיחה שלא כל נערת־ביקיני היא חתיכה, עובדה הסו־תרת לחלוטין את דמות הצרפתיה שהצטיירה בעיני הישראלי הממוצע.

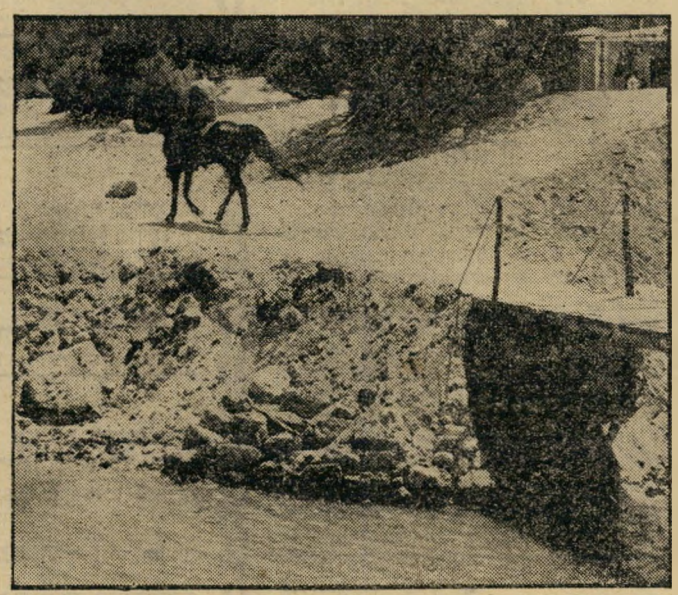

פש פופולארי, רוחש אלפי תיירים בכל עונה. כי הכפר מסוגל לאכלס 800 נופ־שים במחזור אחד, הנמשך כשבועיים.

יש בו מטבח מצויין. צחת מנגנים קבוע שהובא לעונה שלמה מצרפת. הבידור ה־מוגש עומד על רמה. ברגע שעוברים את השער, ניתק הקשר המינימאלי מכל ציוי־ליזאציה מעייפת ועם זאת הנוחיות אידי־אלית. יש בו שילוב של חדש וישן — מב־נים ארכיטקטוניים חדישים — משושי קש — צופים אל אכזיב ערבית הרוסה. היו למקום כל הסיכויים להעשות אחד ממקומות הנופש העמוסים ביותר.

העונה הראשונה היתה הצלחה יחסית. העונה השניה כשלון מוחלט. במקום 800 איש, שוהים שם עתה, בראשית הפגרה האירופית, כ־200 נופשים בלבד.

מדינת אכזיב נאבקת עתה על המשכיות עצמאותה. אם משלוחי הנופשים לא יגדלו, ייסגר המועדון. הטריטוריה היפה תוחזר לישראל, אחרי שזו ויתרה עליה, קודם לכן, לטובת הצרפתים. אולי עוד השנה, חוששים מנהלי מועדון הים התיכון.

בינתיים נשמרים הגבולות בקפדנות. בחו־רים ישראליים מתגודדים ליד השער. מנסים לשתא להתלבש על חתיכות הביקיני של אכזיב. הם זוכרים בנוסטלגיה כי בשנה שעברה עוד ניתנה להם האפשרות. השומ־

לא ינום ולא יישן

שומר אכזיב. כאביר מימי־הבי־ניים משוטט איש הצוות הרכוב ליד התעלה, הדומה לחפירה סביב מבצר בימי הביניים, עם גשר מורד.

משמר הגבול

של מדינת אכזיב כולל גם פרשים ממשטרת ישראל. ב־תמונה: שני שוטרים בתפקיד, כשתייר מנציח את המחזה.

תצפית

כל הזכויות שמורות

● **עוד ייתכנו מאמצים משפטיים נואשים להציל את דר' סובלן ולהחזירו לישראל.** כמה עורכי־דין, שרגשותיהם נפגעו על־ידי הפרשה המבישה, שוקלים את האפשרות לבקש צו־על־תנאי שיחייב את חברת אל־על להחזיר את סובלן לישראל, כאשר יחזירוהו האנגלים למטוס. המכשול העיקרי: חוסר ייפוי־כוח, מאחר שעורך־הדין אנקורין מסרב להעביר ביוזמתו את ייפוי־הכוח לעורכי־דין אחרים. אנקורין מצידו אינו מתכוון, כנראה, לעשות מאומה. פתרון אפשרי: קבלת ייפוי־כוח מבני משפחתו של סובלן בארץ.

● **חלקו של עורך־הדין אנקורין בפרשה עשוי לשמש נושא לויכוח נרגש.** אנקורין מכחיש את טענת משרד־הפנים, כי יכול היה לבקש צו־על־תנאי עוד ביום השישי, רומז כי הוטעה „במצח נחושה" על־ידי משרד־הפנים.

● **תחיה זוצאת המאבק הפנימי בפל"ץ כאשר תחיה — לא ישנה הדבר את קו הממשלה האלג'ירית הבאה בעניינים עקרוניים.** למעשה אין חילוקי דעות רעיוניים בין הסיעות, והמאבק הנוכחי הוא על רקע אישי גרידא: בין בן־בלה, חידר ומפקדי הצבא החונה בתוניס ובמרוקו מחד, לבין בן־חדה, בלקאסם, בודיאף ואלופי הפיקוד בתוך אלג'יריה עצמה, מאידך. האוריינטציה הכללי־ערבית של בן־בלה היא תכסיסית בלבד.

● **חלק ממצדדי שמירת מעמדו של היועץ המשפטי יעלו דרישה חדשה:** שהיועץ המשפטי ייבחר לתפקידו על־ידי הכנסת, כמו הנשיא ומבקר המדינה. עמדתו של האוזנר בפרשת יוסל'ה בימים אלה, כש־ברור לגמרי כי בן־גוריון עצמו הוא המחליט על אי־הגשת משפטים, הוכיחה לח"כים רבים כי במצב הנוכחי אין כל אפשרות שהיועץ המשפטי יהיה בלתי־תלוי.

● **יוסף אלמוגי מנסה לגבש לו סיעה עצמאית בכפא"י.** אחרי שלא הצליח להשתלב כראוי אף באחת מן הסיעות הקיימות, קחליט אלמוגי, כי גיבוש כוח עצמאי הוא תנאי מוקדם לשמירת עמדתו אחרי ירידת בן־גוריון מן הבמה.

● **שמעון פרס לא יצליח להשיג החלטה פה־אחד בוועדת החוץ והבטחון, בעניין אשר למענו נקרא למסור דו"ח בוועדה.** כמעט כל הסיעות, פרט למפא"י ואחדות־העבודה, מסתייגות במידה זו או אחרת מעמדתו של פרס.

● **הממשלה תנסה לרכך את מכת ההתייקרות של הלחם,** על־ידי הגדלת המענקים למשפחות דלות־משכורת ומרובות־ילדים, באמצעות הביטוח הלאומי.

● **חלוקת נצרת תחפך לעובדה רשמית, כאשר יקים שר"הפנים רשות מקומית נפרדת בנצרת היהודית, ללא כל קשר עם עיריית נצרת הערבית.** לעומת זאת תקום בפעם הראשונה בישראל רשות מקומית מעורבת, עם רוב ערבי. המקום: תרשיחה.

● **השמועות על פרישת בן־גוריון לא ייפסקו.** החוגים המעוניינים בהפצתן מגבירים את מאמציהם. הגירסה האחרונה: אשכול יהיה ראש־ממשלה, גולדה תהיה סגניתו.

המשטרה שמה קץ להפעת־השבת בירושלים*

הדגל הלאומי אסור בהחלט

במדינה

בטחון
רביעיה בפאריס

גורמים רבים בישראל, וביניהם העולם הזה (1292), תמהו ערב חג הביכורים מה פשר בולמוס הביקורים, שתקף פתאום את מערכת הבטחון. בעת ובעונה אחת שהו בפאריס וברומא כל ראשי הבטחון בעבר ובהווה: שמעון פרס, משה דיין, צבי צור ואשר בן־נתן.

בטאון אחד ניסה, השבוע, לפענח את התעלומה. כתב אל־עמל, עתון תוניסי ידוע: „שר החקלאות, מר משה דיין, קיים במשך שהותו בפאריס מגעים עם חוגי האו־אה־אס."

לפי העתון, הבטיח דיין למחתרת האירופית, ערב מפלתה הסופית, עזרה ישראלית תמורת עזרה לעליית יהודי אלג'יריה לישראל. אך כתבים צרפתיים פירטמו הנחה הפוכה: שדיין ושות' שוגרו, לפי בקשת ממשלת צרפת, כדי לשכנע את ראשי הארגון הצבאי היהודי באלג'יריה להפסיק את שרותם באו־אה־אס. לצרפתים היה עניין בשקט באלג'יריה.

תהיה האמת כאשר תהיה: כעבור ימים מעטים נפסקה התגרות האו־אה־אס בעיר אוראן, מיבצרו של הארגון הצבאי היהודי.

יחסים מרחביים
קו חדש מקאהיר

הכל המתינו למוצא פיו של נשיא רע"ם. במשך שבועות רצופים ניהל נגדו אכראם חוראני, המנהיג הסורי שהיה פעם סגנו, מערכה שזכתה לפירסומת אדירה בכל רחבי המרחב. חוראני האשים את עבד אל־נאצר בכך שמנע בעבר התקפה על ישראל, שפתח בפני ישראל את מפרץ אילת, שהשלים עם תוכניות־המים של ישראל ושהסכים ליישוב הפליטים הערביים בארצות־ערב. בקיצור: שנשיא רע"ם בגד בערביי פלסטין.

היה ברור כי השליט הקאהירי יצטרך לענות. כאשר נודע כי הוא עומד לעשות זאת דחקא בפני משלחת של חברי המועצה המחוקקת ברצועת עזה, גברה המתיחות. הכל האמינו כי ברגע כזה, ובפני קהל כזה, ישיב עבד אל־נאצר מלחמה שערה, ישתדל לעלות על יריבו בהצהרות מלחמתיות מפוצצות.

אך כאשר שידר ראדיו קאהיר את דברי הנשיא, הם גרמו לאפתעה עולמית.

קוביוסטוס ובוגד. דבריו של עבד אל־נאצר היו ההצהרה החשובה ביותר ש־השמיע על נושא זה מאז עלה לשלטון. סיכומם: אין כל סיכוי לשיחרור מוקדם של פלסטין. בעתיד הנראה לעין, כל התקפה על ישראל תהיה מעשה־טירוף. הערבים יצטרכו לחכות לשיחרור פלסטין כפי שחיכו, בשעתו, „במשך שבעים שנה למיגור הצלבנים."*

הכרזן נשיא רע"ם, בפני שליחי ערביי פלסטין:

● „אין לי שום תוכניות לשיחרור פלסטין. אילו אמרתי לכם שיש לי תוכניות כאלה, הייתי מרמה אתכם. כל מי ש־אומר לכם שבאמתחתו תוכנית לשיחרור פלסטין, לוגע לכם ואינו אלא סוחר בפוליטיקה למען מטרותיו האנוכיות."

● „במקרה של מלחמה תוכל ישראל להגיע לדמשק, הרחוקה 60 ק"מ מגבול ישראל."

● „מלחמה היא עניין רציני, הנוגע לגורלות בני־אדם לחיים ולמוות, ולא עניין לפיטפוטים ולדיבורים ריקים."

● „הגיע הזמן לשים קץ למסחר בעיית פלסטין."

● „בעיית פלסטין היא הבעייה הקשה ביותר בעולם."

● „במצב שהיה קיים ב־1948 מוטב היה לערבים שלא להילחם."

● „מי שקורא להילחם ואינו עושה כל חשבון, הרי הוא קוביוסטוס ובוגד."

„קול ישראל" וזברין. עבד אל־נאצר לא הביע רצון להשלים עם קיום ישראל. אך הוא דחה כל פעולה נגדה לעתיד רחוק, אחרי השלמת אחדות עמי ערב וביצוע רפורמה חברתית וכלכלית קיצונית. בכך הוציא את בעיית פלסטין משטח המדיניות המעשית, והכניס אותה לבעיות של אחרית־הימים.

כאשר השמיע עבד אל־נאצר רמזי שלום בעבר, היה מקום לטענה כי אלה הברזות מן השפה ולחוץ, לפיוס דעת־הקהל העולמית. אולם הצהרה זו, בלשונה הקיצונית והמפורשת, שהושמעה דווקא באוזני נציגי ערביי פלסטין וששודרה בהרחבה ברדיו קאהיר, לא היתה מן הסוג הזה. כי יש לה השפעה פסיכולוגית ארוכת־טווח.

האם התכחש עבד אל־נאצר לרמזו שיש מקום להתקרבות שקטה בין מצריים ויש־ראל? הדבר יכול היה להשתמע מתלונתו המפתיעה כי „כל התעמולה של קול ישראל מכוונת נגד מצריים. אני קורא כל מה ש־משדרת ישראל. זה חלק מעבודתי. ישראל אינה תוקפת את חוסיין ואת חוראני, אלא להיפך, משדרת את התקפות חוראני נגדנו. היא גם אינה תוקפת את קאסם, שהכין תוכנית לכיבוש פלסטין."

קו אבסורדי זה של קול ישראל אינו מעורר תמיהה בקאהיר בלבד. יש התמהים עליו גם בישראל. הוא מבליט רק עובדה אחת: שהכת הבטחוניסטית, המכחנת את המדיניות ואת השידורים כאחד, אינה מעוניינת בהפגת המתיחות עם מצריים.**

אילו רצתה בכך, יתכן שנאומו של עבד אל־נאצר היה מהווה פתח להתחלת פעולה שקטה אך גורלית.

כפיה דתית
דגל ישראל והשבת

דיירי רחוב מטודלה בירושלים יכלו ל־האמין כי המשטרה גילתה מחתרת מסוכנת. ניידות חלפו מדי כמה דקות ברחוב, ו־שוטר לבוש בגדים אזרחיים שוטט על קטנועו מול בית מספר 36, רשם את מספרי המכוניות שחנו בחזיתו.

באותה שעה בה התכנסו כ־300 שוטרים בבניין מטה משטרת המחוז, ישבו כתריסר חברי הליגה למניעת כפיה דתית בדירתו של ברוניסלאב בלוך ברחוב מטודלה, תיכננו את הפרטים האחרונים של מיבצעם, שנקבע לאותה שבת: הסגה ציבורית חגם של המבקרים לבית־החולים הדסה.

* באמצע, מחזיק במגבעתו, מפגין דתי שנפצע קל בתיגרה. מימין: דתי מתקוטט עם איש הליגה.

* עבד אל־נאצר יודע, בלי ספק, כי הצלבנים שלטו במשך מאתיים שנה בחוף ארץ־ישראל, ובמשך מאה שנה בכל ארץ־ישראל.

** למחדת הכרזתו של עבד אל־נאצר, הזדרז הרמטכ"ל, צבי צור, להשמיע את נאומו הסטנדרטי על ההתקפה המצרית הממשמשת ובאה, להזהיר את הציבור הישראלי שלא יתפתה ל„נאומים מרגיעים". דבריו של צור, חייל מקצועי שאינו יודע כמדינאי דווקא, שודרו בהרחבה בקול־ישראל.

המשטרה הבטיחה. עד הרגע ה־אחרון ממש לא היו חברי הליגה בטוחים אם יצליחו להוציא את התוכנית לפועל. חברות ההובלה, אליהן פנו במשך השבוע בדבר שכירת משאיות־נוסעים, סירבו להק־צות רכב, משהובררה להם מהות המיבצע. רק ביום הששי אחר־הצהריים הצליחה הליגה להשיג שני טנדרים, בעלי רשיון ל־הובלת נוסעים, אשר נהגיהם הסכימו להע־מיד את ריכבם לצורך השרות.

בשעה אחת־עשרה בבוקר כבר חנו ה־טנדרים, שנשאו כרזות „הליגה למניעת כפיה דתית, הסעה לבית־החולים הדסה", ברחבת מיגרש־הרוסים, מול בניין המש־טרה. נקודת מוצא זו נקבעה מראש, ב־ידיעת המשטרה, על מנת לתת חסות לחברי הליגה ולנוסעים, במקרה של שימוש ב־אלימות מצד החוגים הדתיים.

אולם הציבור הדתי, שעקב אחר הפרסו־מים בעתונות, היה משוכנע כי ההסעה לא תתקיים. הוא גם סמך על משלחות אנשי־הציבור שלו, שהשיגו הבטחת המשטרה ש־תמנע ביצוע התוכנית. כך קרה, שכאשר עמדו המכוניות לצאת, נמצאו במקום רק כמה עשרות בחורי־ישיבה, שהסתפקו ב־ניהול ויכוחים ובהשמעת קריאות גנאי.

הדגל סגור. אולם לא הם עיכבו את מועד היציאה. מפקד הנפה פנה לעורך־הדין יוסף בן־מנשה, יושב־ראש הליגה ב־תל־אביב שהיה במקום, הודיע לו כי עליו להוריד את השלטים: „זה בניגוד לתקנות התעבורה, האוסרות נשיאת של־טים על מכוניות, ללא רשיון," הסביר.

עורך־הדין נשמע להוראה. השלטים הוס־רו והמכוניות יצאו לדרך. מיד התברר כי אלה שציפו להתנגשויות לאורך המסלול — התאכזבו. תצפיות השוטרים, שהוקמו על גגות הבתים בדרך לבית־החולים, הודיעו כי השיירה מתנהלת ללא תקלות.

התקלה הראשונה אירעה לכני דלת ה־זכוכית של בית־החולים. שמשי־שער כחולי מדים נעלו את הדלת, הודיעו שלא יתירו איש להיכנס. כי המצב בבית־החולים הדסה הוא מוזר ביותר. מאז הפעלתו של בית־החולים אין בו ביקורים רשמיים בשבת. אולם למרות הכל, נהנה הנהלת בית־החולים לפתוח את שעריה באיפן בלתי־רשמי בפני מבקרי־שבת.

הפעם היה ברור כי מחוה בלתי־רשמי מעין זה יגרור אחריו תגובה רצינית של היהדות החרדית האמריקאית, שעל נדבותיה מתקיים בית־החולים, יכתום את מקורות ההון הנתרם. גם העיריה והשלטונות הפ־עילו לחץ. לכן נשארו הדלתות נעלות, ומבקרים שהגיעו מנקודות מרוחקות ביותר נאלצו להישאר בחוץ.

הדגל מרגיז. בלית־ברירה סבבו מכו־ניות הליגה, כשעל אחת מהן הונף בינתיים דגל המדינה, חזרו למרכז ירושלים על מנת לאכול ארוחת־צהריים ולחזור על ה־הסעה בשעה שתים ושלושים. הם לא ידעו כי בשעה שסעדו לבם במסעדת אורייונט, ביקרה המשטרה בבתי הנהגים, עצרה אותם ואת רכבם.

כששבו בשעה שנקבעה למיגרש הרוסים, מצאו, במקום המכוניות, קהל רב של תלמידי־ישיבות, שהגיע למקום לאחר שנודע לו כי ההסעות בכל זאת מתקיימות. עורך־הדין בן־מנשה, ויושב־ראש הליגה בירוש־לים, דר' רם מואב, הוזמנו מיד ללשכת מפקד־התחנה, שם הוסבר להם כי לא יוכלו להמשיך בהסעות. הסיבה: חשש להפרת השלום והסדר הציבורי. עורך־הדין, שניסה לטעון כי השלטים הורדו כנדרש, זכה לתשובה: „אבל תליתם דגל, וזה עלול לעורר מהומות!"

לבסוף נאלצו חברי הליגה, אשר המשטרה לא טרחה להסביר להם כיצד עשוי מעשה חוקי — נסיעה במכונית נושאת דגל — להוות עבירה, להכנע לדרישה, וישלו את הסעיות אחר־הצהרים.

אחד פצוע, אחד עצור. כאשר יצאו נציגי הליגה מבניין התחנה, היתה כבר ה־אווירה בחוץ מתושמלת. התיכוחים הסוע־רים, שהתנהלו בין חברי הליגה והמת־קהלים הדתיים, הפכו תוך כמה דקות ל־תיגרת־ידיים, גרמו לפציעתו של תלמיד ישיבה ולמעצרו של אחד מחברי הליגה.

רק אחרי התערבות כוח משטרה הושב הסדר על כנו. חברי הליגה חזרו לביתו של רם, על מנת להכנן מיבצע הסעות לשבת תניים אחרי שהגיעה ארצה מפולין, שכרה ממנחם חדר בעל גג־נפח.

פיתרון מקורי. אולם משהגיע החורף, החל הגג דולף. מנחם לא היה מוכן להו־ציא מכספו לתיקון, מצא פיתרון משלו. הוא העביר את מיטתה של מניה לחדרו, הציע לה לישון שם.

לא היתה זו ההצעה היחידה. היחסים בין השניים התפתחו במהירות ומניה הפכה פילגשו של הזקן, יליד תימן. יום אחד נמאס עליה הדבר, עברה לגור בבית סמוך.

מנחם לא הסתגל למצב החדש, היה מב־קר את מניה בדירתה החדשה, ביקש ממנה לא להפסיק ביחסים. באחד מבקרי השבת, כשמניה יצאה לטיולה הקבוע בשביל ש־בין הפרדסים בסביבה, נטפל אליה מנחם. כעבור שעתיים נמצאה שם על־ידי נהג מונית כשהיא שוכבת ללא הכרה, מגואלת בדם.

סכין בתיק. המשטרה עצרה מיד את הזקן, האשימה אותו בנסיון לרצח. „אני לא דקרתי אותה," טען בחקירה, „היא התקיפה אותי בסכין. אני רק התגוננתי."

בפני השופטים המהוזים יעקוב גביזון, מקס צ'רנובילסקי ומיכאל הרפז, שנקראו לשפוט את מנחם, המשיך עורך דינו, משה נחשון, להאחז בטענה זו. כשעלתה מניה, שאושפזה זמן־מה בבית־חולים לחולי־רוח ועדיין לא החלימה כליל, על דוכן העדים — נפלה ההפתעה. עורך־הדין ביקש לערוך חיפוש בתיקה, גילה בו אולר מתקפל.

המתלוננת טענה כי היא נושאת אותו תמיד בתיקה, „אבל זה רק בשביל לחתוך את האוכל," הסבירה.

משפט

הוכחה מסוכנת

למנחם בשארי (76) מרחובות היתה די־רה מטה לנפול. אולם בכל זאת נמצאו אנשים שהסכימו לשכור הה חדרים.

אחת מהם היתה מניה גטסברג, מניה, שהתגרשה מבעלה לפני כעשר שנים, שנ־

סטלג נאצי בבואנוס־איירס מטיל חיתתו על יהודי ארגנטינה

צלב־קרס של דם

ת חת חבל התלייה, דקות מעטות לפני מותו, קרא אדולף אייכמן: „תחי ארגנטינה!"

הוא ידע את אשר הוא עושה. השבוע נבט הזרע.

נערה יהודית בבואנוס־איירס התלוננה במשטרה כי פאשיסטים צעירים לכדוה, היכוה, חרטו צלב־קרס על שדה הימני והש־אירוה מעולפת. יתכן אף שביצעו בה מעשים מגונים, שאין היא מוכנה לספר עליהם. כעבור כמה ימים התלונן צעיר יהודי כי צעירים אנטי־שמיים תפסוהו, היכוהו, חרטו בסכין צלבי־קרס על מצחו ולחייו.

הקהילה היהודית שבתה. האוניברסיטה סגרה את שעריה. אנשי הגנה יהודיים פתחו באש על שוטרים בבגדים אזרחיים, פצעו מפקח. השוטרים השיבו אש.

היתה זאת התפרצות האנטי־שמית החמורה ביותר בעולם מזה שנים רבות. חשוב עוד יותר: סגנונה היה חדש.

★ ★ ★

פאריזם מיני

ר ש סגנן קבוע להתפרצויות אנטי־שמיות, שנקבע עוד בימי מאבקו של אדולף היטלר לשלטון. עיקרו: הכאת עוברים־ושבים בעלי מראה יהודי, ציור צלבי־קרס על קירות ועל חלונות־ראווה יהודיים, חילול בתי־קברות.

מניין באה שיטת חריטת הצלבים על עורם של בני־אדם, ובייחוד של בתורות?

לא היה קשה למצוא את המקור. הוא כלול באותן חוברות של פאריזם מיני, שנודעו בישראל בשם הכולל „סטלגים" (הענ־לם הזה 90־1289).

מגיפת הסטלגים מקורה בארצות־הברית, ומשם התפשטה על פני העולם כולו. מקור זה אינו אנטי־שמי. להיפך, הוא מתעטף, בדרך כלל, באיצטלה של גילוי זוועות הנאצים וגינוים. אחד הציורים הידועים ביותר של הסטלגים הראה נערה צרפתיה, בימי שיתרור פאריס, שאנשי המחתרת חרטו בסכין צלבי־קרס על חזה והכריזה לרוץ, עירומה למחצה, ברחובות (ראה שער אחורי).

אולם האיצטלה הרעיונית של הציורים אינה חשובה. לא המיסטן הרעיוני משפיע על הקורא הצעיר, בגיל ההתבגרות. מה שנחרט בלבו ובדמיונו הוא עצם התמונה המינית־הסאדיס־טית, הקשירה בצלב־הקרס. למחרת היום היא יכולה לבצע בלבו בצורה הפוכה: כתשוקה מינית מוטחית, בעלת גוון סאדיסטי מובהק, המבקשת לה פורקן דוקא ברעיון נאצי.

זמ מה שקרה, כנראה, בבואנוס־איירס, כשהחל הסטלג ההי.

★ ★ ★

תלמידו של היטלר

ל א במקרה קרה הדבר בארגנטינה — כשם שלא במקרה שהה אייכמן באותה ארץ, עת נתגלה על־ידי שרות־הבטחון.

בארצות רבות קיימות קבוצות נאציות קטנטנות, בעלות מגמה אנטי־שמית. הן פירחות בגרמניה המערבית, בבלגיה, בשוויץ, בארצות־הברית, בשבדיה ובארצות רבות אחרות. השבוע קיימה קבוצה כזאת הפגנה קטנה אך רעשנית במרכז לונדון.

לא כן התנועה הפאשיסטית בארגנטינה. אין היא קבוצת־שוליים מגוחכת־למחצה. היא ותיקה, מבוססת, וקשורה בכמה מחוגי השלטון החשובים ביותר. מכמה בחינות היא דומה לתנועה ההיטלראית בשנות העשרים.

בימי מלחמת־העולם השניה, היתה ארגנטינה המדינה הפרו־נאצית ביותר ביבשת הדרום־אמריקאית. רק ברגע האחרון ממש הצטרפה לבעלות־הברית. אחרי המלחמה, כשהיה כמעט בלתי־אפשרי להשיג אשרת־הגירה לארגנטינה עבור יהודי, קידם הנשיא חואן פירון בברכה אלפי נאצים מכל הדרגות, ביניהם סגן־אלוף ס"ס אדולף אייכמן. הוא תמך בגלוי בתנועה האנטי־שמית, אליאנסה ליברטאדורה נאסיונאליסטיקה.

תחילה היה משטרו של פרון אנטי־שמי קיצוני, עודד גונדות־בריונים שהתעללו ביהודים ברחובות. כמו הסובייטים כיום, העניש בחומרה „קאפיטליסטים" יהודים בעוון „פשעים כלכ־ליים". רק בסוף ימי שלטונו, כאשר רצה לרכוש את אהדת ארצות־הברית, נגנז הקו האנטי־שמי. מאז נעו הפרוניסטים שמאלה. כיום הם משתדלים להשתלב בחוגי השמאל, אוהדי מוסקבה ואוהדי קובה, ושוב אינם דוגלים באנטי־שמיות.

תחת זאת התחזקה במדינה סכנה אחרת: האנטי־שמיות של הימין, שהקים לאחרונה דיקטטורה צבאית בארגנטינה.

★ ★ ★

„פוגרום עצמי"

ב עיית יהודי ארגנטינה (400 אלף נפש) אינה שונה מבעיית מיליון היהודים בכל רחבי אמריקה הלאטינית. הם נתונים בסכנה חמורה.

בכל היבשת, חיים ההמונים בעוני נורא, בעוד ההון מרוכז בידי שיכבה קטנטנה של בעלי־אחוזות ובעלי־הון. שיכבה זו מחזיקה בצבא. היהודים נמצאים בין שני הקצוות — הם מהחים מעמד בינוני זר, עשיר אך חסר כל כוח פוליטי.

מאז עלייתו של פידל קאסטרו, נוצר מוקד לכל השאיפות של השמאל הדרום־אמריקאי, השואף למהפכה בכל רחבי היבשת. הצלחתו של קאסטרו הטילה אימה על הימין, שנעשה יותר ויותר קיצוני, בנסותו למנוע את השואה הבלתי־נמנעת. בארגנטינה נחל השמאל הפירוניסטי נצחון גדול בבחירות. כתוצאה מכך סילק הצבא את הנשיא המתון, שם במקומו בובה עלובה ונטל למעשה את השלטון לידיו. זהו שלטון ימני קיצוני.

התפתחות זו נתנה עידוד עצום לחוגי הפאשיזם האנטי־שמי.

המקור ציור של סטלג אמריקאי, שהופץ בכל רחבי ה־עולם, הגיע גם לידי מבצעי ההתעללות, שהמחישו את הדוגמה. תמונה זו פורסמה בהעולם הזה (1289), כדוגמה.

הנוער שלהם החל מגלה עוז־רוח חדש, חזר לתוקפנותו הברונית. הוא יודע כי ראשי הצבא והמשטרה תומכים בו ויחפו עליו. ואכן, זה בדיוק קרה השבוע.

כאשר באו התלונות על ההתעללויות הסאדיסטיות, טענו ראשי המשטרה שהן מפוברקות. על הנערה היהודיה, שהיתה הקורבן הראשון, נרמז שהיא קומוניסטית. המישטר ביקש ליצור את הרושם כי הענין כולו מבויים למען מטרות אפלות, קומוניס־טיות או ציוניות. בקיצור: שהיה זה מעין „אוטו־פוגרום".

במצב זה, יתכן מאוד כי הברונים ישאבו עידוד נוסף, יגבירו את פעולותיהם. הדבר עשוי לתת דחיפה חדשה להגירת היהודים מדרום־אמריקה לארצות־הברית ולישראל.

כי מצבם של יהודים אלה נואש למדי. אם יתבצר הימין הקי־צוני, בעזרת חוגים צפון־אמריקאים, תגבר האנטי־שמיות הגז־ענית. אם, לעומת זאת, תנצח המהפכה הקאסטרואית, יבצע המישטר החדש רפורמה כלכלית, העשוייה לפגוע קשה ביהודים — בתור אנשי המעמד הבינוני.

על כן אין הסטלג של בואנוס־איירס תופעה שולית חולפת. הוא מסב את תשומת־הלב לקיבוץ יהודי העלול למצוא את עצמו, תוך זמן קצר, במוקד הסכנה.

• שיטה המזכירה את עמדת יעמוס בן־גוריון, שטען בשעתו כי ערכי העולם הזה פוצצו, היכו וחטפו את עצמם.

דרכי אדם
גרמני ברחוב דיזנגוף

היושבים הקבועים בקפה קליפורניה ב־תל־אביב מצאו את עצמם ביום הששי ה־אחרון משתתפים כסטטיסטים בסרט טלבי־זיה, המופק עתה בארץ על־ידי השחקן הגרמני הרדי קרוגר (35). בסרט, שיוקרן בתחנות הטלביזיה באירופה כולה, משתת־פים, מלבד קרוגר, חברו דיטר זילמן, ו־נערה ישראלית.

לתפקיד של הנערה הישראלית הוצע ל־קריגר לקחת את גילה אלמגור. הוא ביכר על פניה את אלה שפירא (17), תלמידת שמינית יפהפיה, בעלת שער שחור וארוך, שנתגלתה כשחקנית מוכשרת, אם כי אלה הם צעדיה הראשונים בשטח המשחק.

„חייה נאצית!" אך לפתע הפכו יושבי קליפורניה מניצבים בסרט לעדים ערים לסצינות שונות לגמרי. כנופיית גבר־ברים התאספו סביב קרוגר ואלה. „הולכת עם נאצים," צעקו לעברה. „נשבור לך את הפרצוף," קראו אליו. השניים חולצו משם בעזרת המשטרה.

אנגליה, נתגלע סיכסוך על רקע עברו ה־נאצי, בינו לבין אחד מחשובי מבקרי הסרטים בלונדון, היהודי תומאס ויסמאן.

אותו ויסמאן כתב למחרת הצגת הבכורה של האחד שהלך ביקורת נלהבת, בה ביקש את סליחתו של קרוגר. בעקבותיו הלכו שאר העתונים, והסרט זכה לצלחה.

אחר־כך — החומה. קרוגר החליט לעשות את צעדו הנועז ביותר, להסריט בישראל, אליה הגיע בדרכון שחיצי.

הסרט מספר על שני צעירים גרמנים, שבאו ארצה כתיירים. השניים מסתובבים בודדים בארץ, עד שהם פוגשים בנערה (אלה שפירא), בת קיבוץ הנמצאת בחופשה בעיר. היא מסיירת אתם בתל־אביב על שתי וספות שכורות, ואחר־כך לוקחת אותם לקיבוץ שלה (קיבוץ ארז, ליד רצועת עזה). השניים נשארים במשק עד תום ביקורם בארץ.

למרות המקרים שאירעו ליד קליפורניה, והאווירה העויינת בה נתקל קרוגר במקו־מות שונים, הוא ממשיך בהסרטה. הוא אף מתכונן להסריט, בשנה הבאה, את החומה של ג'והן הרסי, רב־המכר העוסק במרד גיטו ורשה. את החומה יסריט קרוגר בארץ עם שחקנים ישראליים.

„כל זאת," אומר הוא, „עושה אני כדי לנסות ולכפר על חלקי בשואה."

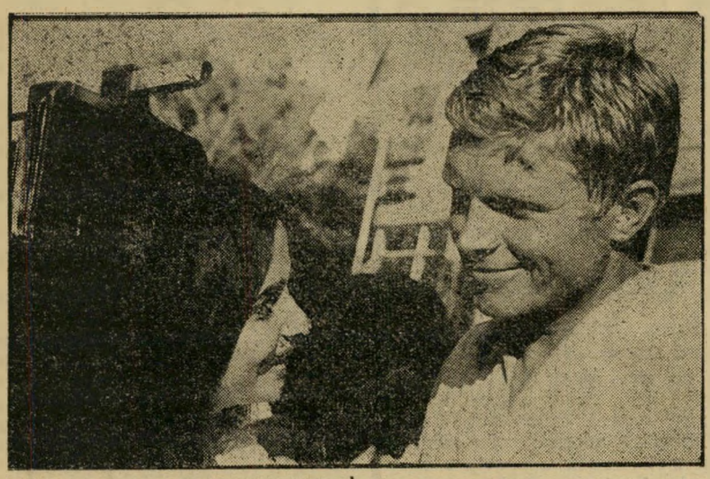

יצרן־שחקן קרוגר ושחקנית־תלמידה שפירא
מה זה נאצי?

למחרת, כשצולמה סצינה נוספת באותו מקום, החלה אשה, שמספר כחול מקועקע בזרועה, לצעוק לעבר קרוגר באנגלית: „אתה אמרת בעתון שהיית נאצי! הסתלק מפה, חייה נאציה!"

קרוגר הסמיק. הוא פנה אל האשה בקול רפה: „נכון, גברתי, הייתי נאצי, אך תני לי את האפשרות לכפר על אשר עשיתי בהיותי ילד!" ובפנותו אל הקהל שהתאסף: „אנא, תנו לי כולכם את ההזדמנות!"

האשה, שסרבה להקשיב לדברי הנאצי, לא נרגעה, והיה צורך להרחיק בכוח אותה ואת צפורניה מהשחקן הגרמני.

נער בהיטלר־יוגנד. העדים לשני מק־רים אלה שאלו את עצמם מיהו הרדי קרוגר, מה עשה במלחמת־העולם השניה, ואם היה נאצי — כיצד הצו לבוא ארצה?

כשפרצה המלחמה, היה קרוגר, הבן ה־צעיר של משפחה אמידה בברלין, בן עשר. ככל חבריו בני אותו גיל הוא הצטרף בהתלהבות להיטלר־יוגנד, תנועת־הנוער ה־היטלראית. בפלוגה, בה היה חבר, נתגלו בו כשרונות מישחק, והוא החל מארגן את החוג הדרמטי הפלוגתי. מאוחר יותר, טען, שהשתתף בסרט קומי־עוקצני נגד ה־מישטר אחרי שהחלו לקונן בו ספקות.

בשנה האחרונה למלחמה גוייס קרוגר לצבא ונפל בשבי האמריקאים, משם נמלט וחזר לברלין.

במשך שנים מספר הוא שיחק כסטטיסט בתיאטרון ועל בד הקולנוע. לאט־לאט החל כוכבו דורך, והוא קיבל תפקידים חשובים בסרטים גרמניים ושוויציים.

סיכסוך עם יהודי. אולם קרוגר חי במשך אותן השנים עם מצפון לא נקי. הוא החליט לעשות את כל אשר יוכל, במקצועו שלו, לכפר על חלקו בזוועות.

צעדו הראשון היה לנסוע לאנגליה, ול־שחק שם כשחקן־יחיד בסרט הנקרא האחד שהלך. הגיבור הוא חייל גרמני בתקופת המלחמה, המתפכח מתעמולתו של גבלס ועובר לצד בעלות־הברית.

במסיבת עתונאים, שערך עם בואו ל־

נוער
מחיר הכלב

הנער הצנום מקריית שלום הופתע כאשר קיבל מהמשטרה הזמנה להתייצב בתחנה בקשר למקרה גניבה כעוט שבוצע בשיכון מגוריו. החקירה נערכה לאחר שאחד ה־שכנים התלונן כי אקדאריום הזכוכית, שעמד על מעקה מרפסתו, נעלם. הנער ידע אמנם, מי היו המעורבים בגניבה, אך מבחוץ שלא היה לו כל חלק בה, לא הלך למשטרה.

גלויים מלחיבים כעבור כמה ימים הופיעו השוטרים בביתו, לקחו אותו ל־תחנה. הוא נתקבל על־ידי הקציו החוקר, נתבקש למסור עדות. „אני לא יודע מכלום," ניסה הנער בן השש־עשרה להתחמק.

החוקר לא ויתר. הוא ציווה על אחד ה־שוטרים לקחתו לחדר הסמוך, לערוך חיפוש על גופו. ואז התגלה דבר מעניין. בכיסו של הנער נמצאו כעשרים דולר.

היה זה מקרי ביותר. כי הנער, שעבד כעוזר בבריכה שבגלון שרתון בתל־אביב, קיבל אותו יום שניים־עשר דולר מאחד התיירים עבור גור כלבים שמכר לו. ה־דולרים האחרים הצטברו מדמי הטיפ של אותו יום. אולם הגילוי שילהב את המש־טרה. היא עצרה את החשוד לעשרה ימים, ערכה חיפוש גם בביתו.

מה שנתגלה בבית, גירה עוד יותר את דמיונם של חוקרי הנער המסרב לשתף פעולה. היו שם כמה עשרות כדורי רובה, אותם אסף הצעיר מתוך שעשוע בעשר השנים בהן שהה בקיבוץ גבע, וכן איסוף של עוד כמה מטבעות זרות.

השופט זיכה. כשהובא בפני שופט השלום לנוער, כלל גליון האישום שלו שלושה סעיפים. אולם עד מהרה הוברר לשופט מה טיב העבריין שלפניו. הוא נזף במשטרה על צורת הטיפול בפרשה זו, זיכה את הנער מכל שלושת האשמות.

בהגרלת הפרסים הקרובה, שתיערך בחודש אוגוסט, זכאים להשתתף, בהתאם לתקנות המפעל, כל החוסכים אשר חסכו 1000 ל"י לפחות, עד ה־31.7.62. יוגרלו בה פרסים כספיים בני 1000 ל"י, 500 ל"י, 300 ל"י ועוד.

פרטים בלשכות ההרשמה של מפעל החסכון לבנין.

תשבץ העולם הזה 1295

תשבץ זה חובר על־ידי שניים, לוי אב־רהם (משמאל), תלמיד הכתה השמינית, ומנחם שרעבי (מימין), המשרת בצבא. שניהם בני שמונה־עשרה וחצי. הם אינם מרבים לספר על עצמם, ומציינים רק כי התשבץ חובר במנוחת־צהריים משותפת.

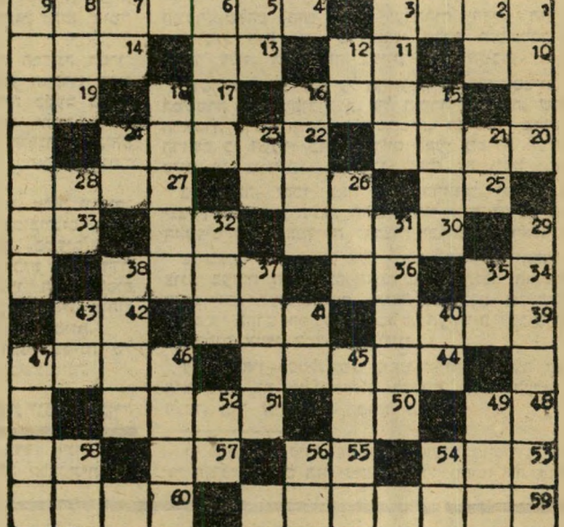

מאוזן: 1) כלי להדלקת נרות. 4) כינוי למושל פרו־ביניציה במלכות־פרס הקדומה. 10) מרעה. 11) תואר הולנדי. 13) ראשי תיבות ל־ניזכר לעיל. 14) רעדה. 15) אטום, דחוס. 17) עיר עתי־קה במצריים. 19) חיית טרף. 30) מוג־זם (כתיב חסר). 22) מחלת עין. 25) שם כולל לכלי־שיט רבים. 26) כלי די־שה. 27) טיפת נשם. 30) הכעס שלה. 32) עיר הכהנים. 33) מתנה. 34) ידיד. 36) סימן. 37) מיי־הד. 39) כינוי ל־מלך המולמים. 41) ליילה. 42) איחור, התמהמהות. 44) הפ־חתה. 46) מאנר־מים. 48) דבר שמן. 50) סימן, אות. 51) עיר במערב הולנד. 53) פרה ורבה (בראשית מ"ח). 55) אדם (בארמית). 57) חומה נמוכה. 58) נהר ב־איטליה. 59) מחבר טרנדיות יווני. 60) מנורה.

מאונך: 1) צעיף ויבש. 2) מין בושם. 3) אבן־חן זהובה. 5) יופי, קסם. 6) עובר שעודנו ברחם אמו. 7) מרפ. 8) אטון. 9) חור קטן. 12) מלת זרוז. 15) לוח אבן לריצוף. 16) שיח ממשפחת השפתניים. 18) עתון יומי יוגוסלאבי. 21) התפשט, התי־פוך. 23) פנת אוכל. 24) מרכזי. 26) שמים בפי הבהמה. 28) מצוי. 29) נדול הפיזי־קאים הקדומים. 31) סרט הצטיינות לחייל. 32) מכונת אריגה. 35) נכנס (בארמית). 37) עושה אחרים ליהודים. 38) מדינאי צרפתי, בשנים 1757-1834. 40) גיל בר־מצווה. 41) פה הארי. 43) נח, שקט, נרגע. 45) שתיל (ישעיה נ"ו). 46) תפילה, תח־נה. 47) דשן. 49) נקיק, סדק. 52) רטוב. 54) הפך בלי סוף. 56) שניאה, שנגה. 58) משקה ישראלי.

החיים זה לא חקרת ביטוח

עונת האבטיחים

גוסטאב קוהלר, פקיד ראשי בחברת ביטוח, הלך לשוק־הכרמל לקנות אבטיח. הלך והגיע לפינת רחוב רמב"ם ומצא שם ערימה של אבטיחים על הארץ ולידם, מוכר שחום, הצועק בקולי קולות: „אבטיחים! אבטיחים באחריות! באחריות!"

שאל גוסטב קוהלר את המוכר, בכמה האבטיחים? ענה לו המוכר, שזה חצי לירה קילו, אבטיח על הסכין, באחריות. שאל גוסטב קוהלר כמה עולה בלי אחריות? ענה לו המוכר, שבלי אחריות זה ארבעים וחמישה גרוש.

חכך גוסטב קוהלר בדעתו ובסוף החליט שיותר כדאי לקנות אבטיח באחריות, אפילו אם הפרמיה של חמישה גרוש לקילו היא פרמיה גדולה מאוד, הרבה יותר גדולה מממוצע הסיכון. כיוון שהחליט, בחר לו המוכר אבטיח גדול ונאה, ששקל 4 קילו. שילם לו גוסטב קוהלר את שתי הלירות ולקח את האבטיח הביתה; ואף־על־פי שהמוכר הפציר בו לפתוח את האבטיח על הסכין במקום, לא הסכים. „מוטב לי," אמר גוסטב קוהלר, „לפתוח את האבטיח בבית, מפני שהוא עלול להתקלקל בדרך."

כשהגיע הביתה, פתח גוסטב קוהלר מיד את האבטיח ומצא אותו שהוא ורוד ולא אדום וטעמו חמצמץ. „אינך יודע לקנות אבטיחים!" צעקה עליו אשתו. „לשלוח אותך לשוק, זה כמו לזרוק את הכסף לים!" אבל גוסטב חייך, ואמר שלמזלו הטוב קנה את האבטיח באחריות ואם האבטיח לא בסדר, יקבל את כל הכסף חזרה.

חזר גוסטב קוהלר עם האבטיח לשוק־הכרמל, הלך אל מוכר האבטיחים בפינת רחוב רמב"ם ואמר לו שיחזיר את הכסף, מפני שהאבטיח לא טוב. אבל המוכר, במקום להחזיר את הכסף, צחק לו בפנים ושלח אותו לכל הרוחות יחד עם האבטיח.

„אבל קניתי אצלך את האבטיח באחריות, ואפילו שילמתי לך חמישה גרוש לקילו בשביל הפרמיה?"

„אז לך לכל הרוחות יחד עם הפרמיה!"

אבל גוסטב קוהלר, פקיד ראשי בחברת ביטוח, לא הלך לכל הרוחות, אלא לעורך־דין והגיש תביעה משפטית נגד מוכר האבטיחים, על שלא עמד בהתחייבות האחריות.

שנה וחצי חיכה משפטו של גוסטב קוהלר לתורו וכל הזמן היה האבטיח, שכעת כבר לא נקרא אבטיח, אלא קורפוס ד'ליקטי, מונח במשמרת ומעלה עובש.

כאשר הגיע תורו של המשפט, הופיע מוכר האבטיחים לבית־הדין בלוויית פרקליט משלו וטען להד"ם, והשופט, בהתאם למסורת המקודשת של בתי־המשפט, דחה את המשך הדיון לשמיעת העדים.

בסופו של עניין נדחתה תביעתו של גוסטב קוהלר ומוכר האבטיחים יצא זכאי, כיוון שלא הוכח מעל לכל ספק, שהאבטיח הורוד והחמצמץ הוא הוא האבטיח שעבורו שולמה פרמיית הביטוח באחריות, בסך של חמישה גרוש לקילו.

בפסק דינו המנומק, ציין השופט, שאזרחים הקונים אבטיחים באחריות, רצוי להם שיקבלו פוליסה בכתב ויחתימו בחותמת נוטריון ציבורי. כי לא מספיק לעשות צדק — הצדק צריך גם להיראות ולהיטעם.

חרקירי בפרוטקציה

כשסייר שלום כהן במזרח הרחוק, ביקר גם במעוזו של צ'אן־קאי־שק בפורמוזה. באותה הזדמנות קנה שם למזכרת שתי חרבות סיניות, נתונות בנדני עץ מגולפים.

מאחר ושלום כהן עשה את דרכו באויר, שלח את החרבות לחוד, כדי שלא יכבידו על המטען המוגבל שהוא רשאי לשאת עמו. כך קרה, שרק כעבור חודשים מספר, לאחר שכבר חזר ושכח מכל העניין, קיבל הודעה מחברת התעופה, שנתקבלה חבילה על שמו ושיואיל לקבלה בשדה־התעופה בלוד, במחלקת המכס.

כשהגיע למכס בלוד, פתח הפקיד את החבילה בנוכחותו ושלף ממנה שתי חרבות סיניות, נתונות בנדני עץ מגולפים. מיד הוציא הפקיד אמת מידה, מדד את להבי החרבות ומצא שאורך הלהב הוא 38 סנטימטר והלהב השני 49 סנטימטר. על זה התכרכמו פניו והוא אמר לשלום שהוא מצטער מאוד, אבל לפי דבר המלך במועצתו ועוד כמה תקנות של הנציב העליון לארץ־ישראל, שתוקפם הוארך ופורסם בעתון הרשמי, אין ביכולתו לשחרר את החרבות מהמכס ללא אישור משטרת ישראל, והפנה את כהן לתחנת המשטרה בלוד.

בהגיע שלום כהן למשטרת לוד וביקש אישור לשיחרור החרבות הסיניות מהמכס, אמר לו הסמל (לאחר שעיין בתקנות), שדבר זה אינו בסמכותו ועליו לפנות למשרד־הפנים של מקום מגוריו ולקבל שם רשיון להוצאת החרבות הסיניות, בהתאם לחוק לתיקון פקודת נשק חם וכלי יריה.

נסע שלום למשרד־הפנים בפתח־תקווה, וביקש רשיון להוצאת החרבות. אמר לו הפקיד, שהוא ממונה אמנם על הוצאת רשיונות לנשק חם ולכלי יריה, אבל חרבות זה לא כלי יריה ולא נשק חם ושלח אותו למשטרת פתח־תקווה.

אחרי שחיכה שעתיים לבואו של הקצין במשטרת פתח־תקווה, נאמר לו, שאומנם אפשר להעניק לו רשיון, אבל קודם צריכים לראות את החרבות ולכן הכי טוב אם יפנה למשטרת שדה־התעופה לוד, שיראו שם את החרבות במקום.

„אבל כבר הייתי שם..."

„אין דבר," אמר הקצין, „תחזור לשם עוד פעם ותגיד להם ששלח אותך הקצין זה וזה מפתח־תקווה וזה כבר יהיה בסדר."

חזר שלום כהן למשטרת לוד ופגש שוב את הסמל. „זה לא שייך אלי!" אמר הסמל, „זה שייך למשרד הפנים."

אף־על־פי שזה לא היה עניינו, עשה הסמל מחווה לפנים משורת־הדין וציצלצל בעצמו אל הלישכה המחוזית של משרד הפנים. טילפן, ואמרו לו שם שצריכים לבדוק את זה. בדקו ומצאו, שמשרד הפנים ממונה רק על כלי יריה ונשק חם ועל חרבות חלה פקודה אחרת בכלל, פקודת הנציב העליון, האומרת, שאסור לשאת פגיון יותר מ־20 סנטימטר אורך, מחוץ לשטחים מסויימים בנגב.

כיוון שסמל המשטרה רצה באמת לעזור, חשב וחשב וגילה לבסוף שפקודת הנציב העליון אוסרת לשאת פגיון. אבל אינה אוסרת להחזיק פגיון. ומיד שאל את כהן אם הוא רוצה לשאת את החרבות או להחזיק? „חס ושלום!" אמר שלום כהן. „רק להחזיק!" „אם ככה," אמר הסמל, „נעביר את זה ליועץ המשפטי של המשרד, שיביע את דעתו."

אחרי שחיכה כמה ימים להבעת דעתו של היועץ המשפטי, פקעה סבלנותו של כהן והוא טילפן עוד פעם למשטרת לוד. הסמל היה גם הפעם נחמד ונכון לעזור, אבל מה לעשות כשהבעיה מסובכת ועדיין מתייעצים. ככה התייעצו עוד כמה ימים ובסוף הודיעו בתרועת ניצחון, שהגיע הסוף להתייעצות ואין למשטרה כל התנגדות שיחזיק את החרבות הסיניות אצלו בבית.

כאשר שמע שלום כהן את זה, קפץ מעורו מרוב שמחה, ורצה למהר ולהגיע ללוד, כדי לקחת את החרבות.

„זה לא! ברגע שאתה לוקח את החרבות מלוד ולוקח אותן הביתה, זה כבר נקרא לשאת. וזה אסור, מפני שהחרבות ארוכות מ־20 סנטימטר."

„אז מה לעשות?"

„פנה למז"פ והם יגידו לך מה לעשות."

כאן פקעה סבלנותו של כהן והוא צילצל לניצב בן־ישי, דובר המשטרה, וסיפר לו את הסיפור ושאמרו לו עכשיו לפנות למחלקה לזיהוי פלילי, כדי שהם יחליטו כיצד יעביר את החרבות מלוד לפתח־תקווה, מבלי שיואשם בנשיאת פגיון שאורכו יותר מ־20 סנטימטר.

„מז"פ?" התפלא דובר המשטרה, „מה זה שייך למז"פ? אתה יודע מה? תן לי לטפל בזה ואני כבר אודיע לך."

ברגע שנכנסה מכונת הפרוטקציה לטפל בעניין התחיל כל העסק לזוז וכעבור כמה ימים כבר ביקשו מכהן לשלוח הצהרה למנהל המכס, בה הוא מתחייב שהחרבות הסיניות רק יוחזקו בבית כמזכרת ולא ישאו אותם לשום מקום ולא יהרגו בהם אנשים זרים (על חרקירי לא דובר), וכעבור עוד כמה ימים, הועבר המטען המסוכן מהמטה הארצי למכס ומהמכס שוב למטה הארצי ומשם לידיו של כהן. והתברר שאף אחד לא מת מזה. אף על פי ששלום כהן בכל זאת נשא את החרבות מהמטה הארצי של המשטרה אליו הביתה.

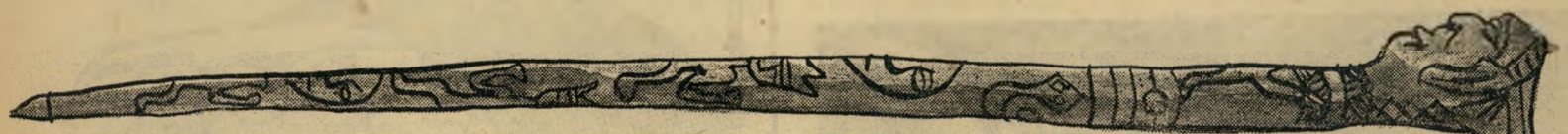

החרב הסינית מפורמוזה עם להב 49 סנטימטר ונדן עץ מגולף

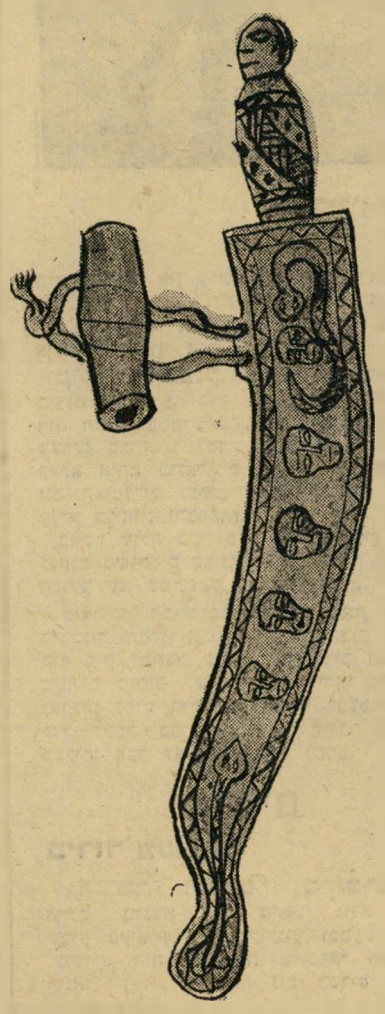

וזה הקטן הוא בן 38 ס"מ בלבד

לחיי הסובל שבדרך

שלום לך, מר סובלן.

הרשה לי לברך אותך על הכבוד שנפל בחלקך להיות מגורש על־ידי חבורה של מלחכי־פינכה שכל דאגתם נתונה לזרם הדולרים שלא ייפסק ואשר מוכנים להקריב על מזבח הממון הזה לא רק את הכבוד העצמי שעוד נותר להם, אלא גם את כבודם העצמי של נתיניהם.

בתור אדם ישר וחף מפשע, אין לך מושג איזו טובה עשו לך כשלא נתנו לך לחיות במחיצתנו. אילו היית גנב או מועל, סמוך שהיו משאירים אותך כאן או לפחות נותנים לך סיכוי למשפט הוגן. אילו היית עדשקר, היית אפילו זוכה להשתתפות הממשלה בהוצאות הגנתך בסך של 5000 לירות. כיוון שאתה לא זה ולא זה, אין לך באמת מקום בינינו, והיית עושה יותר טוב לו היית בוחר לך את קובה, או כל ארץ נאורה אחרת. אני מבין, אומנם, שהשקפותיך הציוניות הינחו אותך דווקא למדינת היהודים, אבל מה לעשות? את עובדות החיים לומדים רק מנסיון.

הרופא והשרברב

בשעה ארבע לפנות בוקר התפוצץ צינור המים אצל דוקטור הושפיץ, והמים שנזלו מהציוור המפוצץ שטפו את הדירה. בתחתוניו לעורו עמד הדוקטור האומלל בתוך בריכת מיים ועשה מאמצים נואשים להציל את הרהיטים.

„מה לעשות? מה לעשות?" ילל הדוקטור הנכבד.

„תרים את השפופרת וצלצל לאינסטלטור!" אמרה אשתו.

„לאינסטלטור? עכשיו? בשעה זו? באמצע הלילה?"

„מה יש? כשהאינסטלטור צריך אותך, הוא לא מצלצל?"

כיוון שהיה הגיון בדברי האשה, הרים הדוקטור את השפופרת של הטלפון וצילצל לאינסטלטור.

„מי שם?" נשמע קול רווי שינה מהצד השני.

„זה דוקטור הושפיץ. תבוא מהר אלינו, מפני שהתפוצץ הצינור במטבח וכל הדירה מלאה מים ואני לא יודע מה לעשות במצב כזה!"

„זה שום דבר," הרגיע אותו האינסטלטור, „שים לתוך הצינור המפוצץ שתי טבליות אספרין וחכה קצת. אם זה לא יעזור, צלצל אלי שוב ואני אגש לטיפול בתשע וחצי."

כה אמר טוסבראהינדי

אכול ושתה כי מחר כבר לא נקבל תוספת־יוקר.

סרטים

טביעה בגיגית

ספינת המוכים (תכלת, תל־אביב; ארצות־הברית) היא ספינה שנועדה להפליג בים סוער של צחוק, אולם היא טובעת בגיגית של חיוכים מאולצים.

הספינה יצאה לדרך עם אשראי בלתי מוגבל — צוות של קומיקאים, שאמנם אינם הכי מפורסמים, אבל כבר הספיקו להתבלט בתריסרי קומדיות הוליבודיות, ובראשם ארני קובאץ', מנוחתו עדן. לאלה שאינם מסתפקים במזון מצחיק, יש גם מזון משביע — שתי נערות (קרולין ג'ונס ודולורס הובט), שאולי אינן חתיכות הכי טובות בהוליבוד, אבל יש בהן כל מה שאפשר לחפש באשה — כשהיא מופיעה על הבד, כמובן.

יש גם מסלול הפלגה קבוע: כנופיית שודדים לא־יצלחים, שודדת אניה־גרוטאה, על מנת לסגת בה אחרי שוד בנק. כדי ששוד האוניה לא יראה שוד כל כך, חוטפים השודדים גם זוג נאהבים ממשפחת בעלי האוניה, אותם הם עומדים לרצוח בדרך. מה שצריך להצחיק בסיפור נורא זה הוא, שלאיש אין מושג איך להשיט אניה, איך לשדוד בנק, ולא איך להשיג אשה, אפילו כשהוא נמצא עמה ביחידות בלב אוקיינוס שטוף הוריקן.

קוקוריקו בבנק. אם בכל זאת טובעת ספינת הנוכלים, הרי זה משום שחסרה רוח הומור במפרשיה. התסריטאים המציאו מצבים מגוחכים למדי, אולם לא הצליחו למלא אותם בדיאלוגים מתאימים, והשחקנים האומללים מנסים לשוא לשעשע בלי עזרת בדיחות והברקות.

כאשר עולה כבר בידי כולם להפיק בכוחות משותפים סצינה מבדחת, חוזר עליה הבמאי עד שמתחשק לצופה לבכות.

שיאו של הסרט בסצינת שוד הבנק שלו. התוכנית המקורית, לשדוד את הבנק כשהוא ריק למחצה, נכשלת. השודדים השלומיאלים מנסים לשדוד אותו דווקא כשהם נאלצים לפלס דרך בין המונים המצטופפים כדי לקבל בבנק תרנגולי הודו. השוד מצליח, אבל לא להציל את הסרט.

כוכבים

בידור משעמם

„הכומר האדום" מקנטרברי, החלט ג'ינסון בן ה־88, גילה השבוע בקיאות רבה בקולנוע וכמעט זכה במשרה. היה זה בעת שהבמאי האנגלי רונאלד (צ'ילי תהילה) נים הסריט כמה סצינות מסרטו הבמה הבודדת, בו מופיעים ג'ודי גרלנד ודירק בוגארד, בחצר הקתדרלה בקנטרברי, שם נמצא בית־הספר המלכותי הישן. לפתע הופיע הכומר על במת הצילומים, דרש להססיקם בטענה שהניצבים המופיעים בסרט כתלמידי בית־הספר לא היו מתקבלים בו לעולם, בשל צורתם וחזותם. הגיב נים: „מקומו של הכומר הוא בקולנוע; הוא יודע בדיוק היכן נמצאת כל מצלמה ומה יש לצלם!"

. . . כשהיא קרובה לגיל 40, נזקקת לטיפול פסיכיאטרי מתמיד, סובלת משגעון גדלות, אך יפה וחולנית כמו שהיתה לפני 12 שנה, סיימה מארילין מונרו את הקאריירה הקולנועית שלה. אחרי שפוטרה מתפקידה בסרט משהו חייב להישבר, בו עמדה להופיע לצידו של דין מרטין, אך נעדרה כמעט מכל ימי הצילומים שנקבעו לה, ספק אם מארילין תקבל עוד אי־פעם תפקיד רציני בסרט. מפיקי הוליבוד, שניסו לסכם את הקאריירה שלה, הגיעו למסקנה שהיא הכוכבת היחידה שעלתה לגדולה בלי שסרטיה יעלו עמה. אף אחד מן הסרטים בהם הופיעה לא הפך רב־מכר, גם בימי זוהרה . . . **פדריקו פליני** ניגש להסריט את האוטוביאוגראפיה שלו. בסרט יגלם מרצ'לו מאסטרויאני את תפקידו של הבמאי. למרות שפליני שומר את תוכן סרטו בסוד, רמז הוא שיהיה זה סרט „שיחשוף את שיעמומם הטראגי של העוסקים בהסקת בידור להמונים!"

מארילין עולה מן הבריכה
מה חסר בגיל 40?

תדריך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

● **חבורה שובבה** (בן־יהודה, תל־אביב) — האנשים שמאחורי סגנון הפל־מ"ת, בסרטו של הבמאי המנוח זאב תבצלת. יוסף צור, יוסף בנאי, גדעון זינגר.

● **זר דופק ברית** (גת, תל־אביב) — מהי תגובת אלמנת לוחם מחתרת, המגלה כי האיש שנועד לגאול אותה מבדידותה ולהחזירה למעגל החיים אינו אלא רוצח בעלה?! דו־קרב רגשי בין גבר ואשה, בסרט דני, המצטיין ברמת המשחק.

● **מה יפים הנעורים** (אסתר, תל־אביב) — הדחפים והמניעים מאחורי פעילותם של שני סמלי החברה האמריקאית — כוכבת הקולנוע והפוליטיקאי, לפי מחזהו של טנסי ויליאמס.

● **האמריקאית היפה** (מקסים, תל־אביב; הבירה, ירושלים) — מכונית פאר כמכשיר לרכישת ידידים והצלחה בחברה, בקומדיה צרפתית משעשעת של רוברט הארי.

● **צלי, תהילה** (אורגיל, ירושלים) — מאבק יוקרה בין שני קצינים סקוטים, בסרט אנושי מקסים. אלק גינס, ג'ון מילס.

● **יום הדין בנירנברג** (בית־העם, חיפה) — מידת אחריותם של שופטים, הדנים לפי חוקי רשע, בסרט על השופטים הנאצים. ספנסר טרייסי, מקסמיליאן של.

עיפת מלהחליף הילוכים?
החלף מכונית!
קנה דאף 1962

המכונית ההולנדית הנחמדה
ללא החלפת הילוכים
5 מקומות ישיבה
9 כוחות סוס
6 ליטר/100 ק"מ
אחים קרסו בע"מ
רחוב רי ב"ל 26, טל' 33245, תל־אביב

הזוכים המאושרים

מר יצחק שאלתיאל ואשתו, מרחוב עמדן 3, תל־אביב, חבר קואופרטיב „צדה", זכה ב־5000 ל"י בהגרלה 25/62 של מפעל הפיס.
מספר הכרטיס 105855.

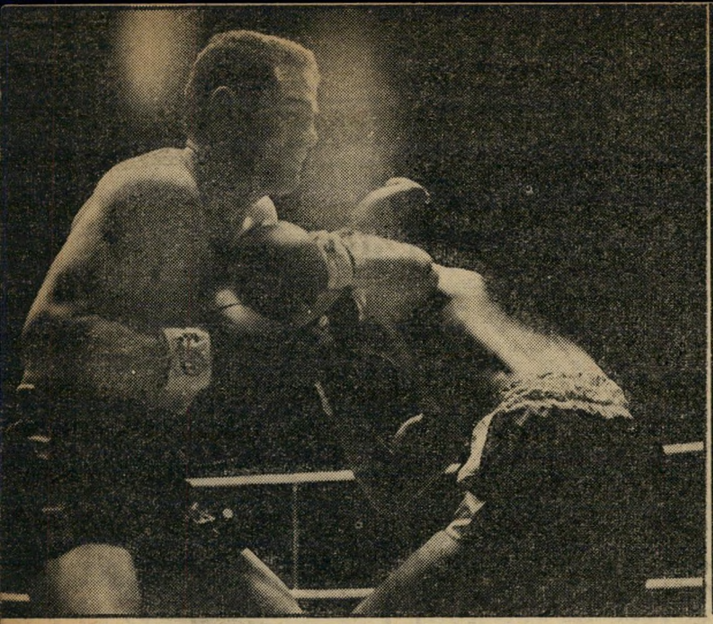

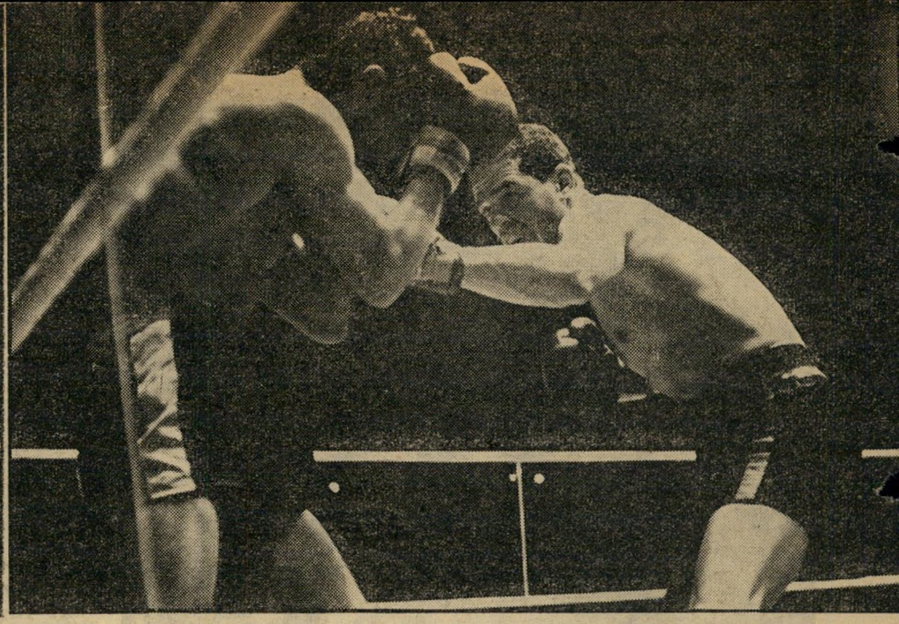

חאלימי תוקף

„אלפונס האיום" (מימין) מנסה להבקיע את הגנת האגרופים של יריבו פיירו רולו. מתחילת הקרב הצטיין חאלימי בתוקפנותו וביכולתו להחדיר את אגרופיו אל פניו וחזהו המוגנים היטב של יריבו, לא ביזבז מכות לריק, הלם רק כשההגנה נפרצה.

חאלימי מקבל

חאלימי (שמאל) מעווה פניו כשאגרוף יריבו הולם בחזהו. רולו, שעלה לקרב כשהוא סו־בל מפגיעה, דבר שהוסתר מעיני הציבור, גילה אדישות בתחילה, השתפר בסוף.

ספורט

איגרוף

סליחה, טעות בסוס

בישראל אין רגילים לראות אנשים המפ־סידים 100 אלף לירות בערב אחד. לעי־תים עוד יותר רחוקות אפשר למצוא אנש־ים המפסידים בערב אחד 100 אלף לירות שאין להם.

בשבוע החולף התרחש הדבר לעיניהם של שמונת־אלפים איש. האיש שהפסיד את הכסף לא בכה ולא צעק. הוא אפילו לא התרגז. אריה פיין (26) היה פשוט עצוב. באורם המסנוור של עשרות הזרקורים באיצטדיון באסה המהודש ביפו, עקבו הצופים אחוזי התלהבות אחר הקרב בן 15 הסיבובים, שהתנהל על הזירה, במרכז המיגרש. שם נעש קרב האיגרוף המרתק והמסעיר ביותר שנערך אי־פעם בארץ, הקרב על אליפות אירופה בין שני המתאגרפים במשקל תרנ־גול — פיירו רולו ואלפונז חאלימי.

איש, פרט לאריה פיין — המתאגרף לשעבר, שהגה את רעיון עריכת הקרב בישראל ויזם אותו — לא חישב אותה שעה את מחיר המהלומות. לאריה עלתה כל מהלומה שהונחתה על הזירה כמה מאות לירות. הסיבה: הקהל פשוט לא בא לאחד ממופעי הספורט המשובחים ביותר שהוצעו לו ביום מן הימים בארץ. היצעים של איצ־טדיון הענק, שנבנה במתכונת האיצטדיונים החדישים ביותר בעולם, היו שוממים ב־רובם. רק הכסאות שהוצבו על המגרש מלאו צופים.

קרב על ראשים. אלה שבאו לחזות בקרב התרנגולים לא התאכזבו. במשך שעה תמימה של פעילות גופנית מאומצת ובלתי־פוסקת, שבסופה לא נותרו המתאגרפים סחוטי־כוחות כפי שאפשר היה להניח מ־ראש, הם הוכיחו שספורט אלים כמו איג־רוף יכול להיות גם ספורט אלגנטי, אציל ומרהיב. אפילו קילוחי הדם שזרמו מגבתו ומשפתיו של רולו במהלך הקרב לא קיל־קלו התרשמות זו.

דו־הקרב חאלימי־רולו לא היה רק דו־קרב של אגרופים. זה היה קרב של עצבים, של תחרות במהירות התגובות, של מחש־בה מהירה ותיכנון תחת לחץ. בו אפשר היה לראות כיצד הולם חאלימי באגרופיו, כשאף מכה אינה מכוונת למקום בו כוונה קודמתה, די היה לראות כיצד רולו מחפש את השריריים הבלתי־מוכנים להתנוענות של יריבו — כדי להבין לאיזה מאמץ שכלי נזקקים מתאגרפים ברמה כזאת בשעת ה־קרב.

שיעור בחשבון. לו היו נמכרים כל 24 אלף הכרטיסים, היו סיכויים לכיסוי ההוצאות ואף לרווח מסויים. כי עריכת הקרב עלתה למארגניו, לפי טענתם, 155 אלף ל"י. מזה שולמו כ־60 אלף ל"י למת־אגרפים עצמם. האיצטדיון על מתקניו עלה 15 אלף. אירוח המתאגרפים, המאמנים וה־מארגנים במלונות — 10 אלפים. יתרת הסכום כללה את הוצאות הטיסה של המ־ארגנים, נשותיהם והמתאגרפים.

לעומת הוצאה עצומה מעין זו, שכמותה לא הושקעה בשום מופע בישראל, הסתכמו ההכנסות הנקיות ב־41,692. רק 4,900 כר־טיסים נמכרו. הצופים הנותרים קיבלו הז־מנות, או הצליחו לחדור לאיצטדיון בדרך מסתורית.

ההפסד שנגרם למארגנים הסתכם, איפוא, בלמעלה מ־110 אלף לירות.

הימור והזמור. ג'ק סולומונס, אמר־גן האיגרוף היהודי־בריטי, לא היה מסתכן לעולם בעריכת קרב שעלול לגרור הפסדים כאלה. הוא הסכים לארגנו רק אחרי ש־שותפו הישראלי, אריה פיין, הבטיח לכסות את כל ההפסדים, באם יהיו כאלה. פיין לא פיקפק לרגע שכל הכרטיסים יחטפו ביום הוצאתם למכירה. היתה זו טעות בשיפוט טעמו של הקהל הישראלי בספורט.

לא רק הקהל הישראלי ניפץ את חישובי המארגנים. גם חובבי האיגרוף האירופאים הכזיבו. לפי חישוביהם המוקדמים של ה־מארגנים היה עליהם לצפות לכמה מאות תיירים שיבואו במיוחד למאורע זה מצר־פת, מארצות אירופה אחרות וכן מתורכיה ומקפריסין. מלבד שני זוגות של תיירים אנגליים, שציינו כי באו במיוחד לראות את חאלימי, לא בא איש. כך הצטבר ה־גרעון של המאה אלף.

אלא שלפיין לא היה סכום כסף כה גדול. למרות שהוא בן למשפחה אמידה, שיש לה בית־חרושת לעיבוד מתכות עדי־נות, עלה בידו לגייס סכום של כ־30 אלף לירות בלבד. את יתרת הסכום יצטרך סולומונס לשלם מכיסו, בתקופה שביום מן הימים הוא יוחזר לו על־ידי פיין. אמר סולומונס, הידוע בבריטניה בהימוריו על סוסים: „זה לא נורא. אז מה אם המרתי פעם על הסוס הלא נכון?"

למרות ההפסד, לא אבד לו חוש ההומור. „אני ג'נטלמן," הדגיש, „ג'נטלמן אמיתי. וההוכחה — בכל מקום שם מתנוסס שלט ג'נטלמן, נותנים לי להכנס בלי לבקש רשות."

גם פיין עצמו לא התייאש. הוא עדיין השתעשע בתקוה שניתן לחבב את ספורט האיגרוף על הקהל הישראלי, הציע לסולו־מונס עיסקות משותפות נוספות בשטח זה. אמרגן האיגרוף הבריטי לא נראה נלהב במיוחד. כתיה אחת הספיקה לו.

וכאילו לא די היה באכזבותיהם של שני אלה, באה גם אכזבה שלישית. פיירו רולו, האלוף שאיבד את כתרו, ידוע מי שמשקיע את כ' הכספים שהוא מרויח ב־הופעותיו, במיגרשים ונכסי דלא־ניידי את־רים. לפני הקרב עם חאלימי, הביע את רצונו לרכוש מיגרש בחולון. „אני מריח שערך המיגרשים כאן יעלה בקרוב." הוא אף נועץ בסרסורי מיגרשים בקשר לקניה.

עם הכתר אבד גם הרצון למיגרש. הוא ביקש לקבל את שכרו בלירטות או בפראנ־קים, להעביר אותו ישירות לאיטליה.

סנוקרת

חאלימי מחטיא מכה ימנית, שהונחתה מלמטה למעלה, לכיוון סנטרו של רולו. בתחילת הקרב ניסה חאלימי מכות כאלה כמה פעמים, בנסיון להכריע בנוקאוט. כשווידא שרולו מיטיב להתחמק ממכות אלה, ויתר חאלימי עליהן.

האלוף

כשהוא נישא על כתפי אוהדיו, המריעים והמנופפים ידיים מרוב התלהבות ושמחה, הוצא אלפונס חאלימי מן הזירה לאורך האיצטדיון עד לחדר ה־חלבשה, כשמישמרות משטרה מנסים לשווא לשמור על הסדר. חאלימי הוכרז אלוף אירופה.

דז'ילאס: שיחות עם סטאלין

שיחת־היום בפי כל החיים את תקופה. הספר המעסיק את גדולי המדינאים והוגי־הדעות הפוליטיים, כמו גם את שופטיו וסוהריו של מילובאן דז'ילאס. אחת התעודות הגדולות של זמננו... הוגש לקורא העברי תוך חודש לאחר הופעתו במהדורה הראשונה, בארצות־הברית... לעומת המהדורה האמריקאית, הנמכרת בארץ ב־13.80 ל"י, מחיר הספר העברי הוא 5 ל"י בלבד.

עם הספר בע"מ

מכון ישראלי להבשרת טבנאים

החודש נפתחים קורסים חדשים

- **שרטוט** מכונות בנין רהיטים
- **טכנאות מכונות**
- **טכנאות בנין**
- **אלקטרוניקה**
- **טלויזיה**

פרטים והרשמה:

בקר: 10—12, ערב: 5—7

תל־אביב: רח' בלפור 6

חיפה: רחוב ביאליק 17

ירושלים: רחוב יפו 33, בית יואל

דתף

ואלריה שטארק והעת כנר נגרעת

הספר החדש לשוחרי הרומן המקורי, הטוב. גילוי שובה־לב של סופרת בשלה. 251 עמ'. 5.80 ל"י

עם הספר בע"מ

מיטב הטיולים לקפריסין - פלתורס

אנשים

סטרדיבריוס חלוצי

בשעת ויכוח סוער בוועדת השרים לענייני־כלכלה לפני שבוע, התרגז שר־התחבורה, איש אחדות־העבודה, **ישראל ברזיהודה**, והטיח לעבר שר האוצר: „אילו צלה בידינו שהמשק שלנו יהיה מפרדוקסים כלכליים, לא היו לנו בעיות. לנו היתה אז הכלכלה החזקה ביותר בעולם!" הרגיע אותו **לוי אשכול**: „אל תדאג, אנחנו חיים על פרוקסים כבר חמישים שנה!" . . . שעה שהסביר את מטרותיו ואת תפקידיו של המכון הגיאולוגי הישראלי, המסופח למשרד הפיתוח, הצהיר מנהל המכון, פרופסור **יעקב בנתור**: „המכון מביא לגילוי אוצרות טבע במדינה. כאשר מתחילים לייצר — אנחנו מסתלקים." השלים מנהל משרד הפיתוח המפ"מי, **מנחם באדר**: „גם כאשר מתחילים להסתבך — אנחנו מסתלקים!" . . . כאשר השתתף השבוע נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים **אליהו אילת**, בטקס חלוקת התעודות והתארים לבוגרים, נזכר בהשתתפותו הראשונה ב־מעמד דומה. הדבר קרה לפני 37 שנים, כאשר היה פועל חקלאי ברחובות והלך יממה שלמה לירושלים כדי להיות נוכח בטקס הפתיחה של המוסד, שנערך בהשתתפות כל גדולי הארץ ונכבדיה. סיפר אילת: „את ההשתתפות שלי בטקס הנציח הצייר פיליכובסקי שצייר את המעמד. רואים שם קבוצת סקרנים צפופה, המתאמצת להסתכל בנעשה מבעד לעצים ולגדר. אני אחד מאותה קבוצה." . . . זיכרונות אחרים העלה המשורר **אברהם שלונסקי**, לרגל נסיעתו הצפוייה לוועידת השלום במוסקבה: „אני מקווה," הצהיר המשורר, „שיזכרו אותי ברוסיה בזכות הישגי הספורטיביים!" למאזינים המשתוממים גילה המשורר, שעוד ב־1918 שיחק בקבוצת הכדורגל הראשונה של חרקוב והצטיין עד כדי־כך, שהשתתף בנבחרת חרקוב בתחרות נגד קייב. את הפעילות הספורטיבית שלו המשיך בגדוד העבודה בעין־חרוד, שם תרם שתי תרומות חשובות לחיי התרבות של הגדוד: הוא תירגם את האינטרנציונל לעברית והקים את קבוצת הכדורגל של עין־חריד — תל־יוסף. פעילותו הספורטיבית נפסקה כשעזב את המשק . . . לעומתו המשיך נגיד בנק ישראל **דויד** (דולק) **הורוביץ** בפעילותו הקודמת מימי עין־חרוד. עיסקתו הבנקאית הראשונה של דולק בוצעה באותם הימים, כאשר חלה בעבודות הכבישים וגדוד־העבודה החליט לשלחו לחוץ־לארץ. הוא קיבל צ'ק של בנק הפועלים על סך של 10 לא"י והלך לבית הבנק בתל־אביב לפורטו. כנראה שהיתה זו אחת העיסקות הראשונות של הבנק, שכן הקופאי הזמין שניים מהעובדים שיצטרפו אליו לאישור כשרות הצ'ק. רק לאחר שגם **ברל כצנלסון**, שהיה אחד ממנהלי הבנק, אישר את הצ'ק, זכה דולק לקבל את הכסף ונסע להבריא בחו"ל . . . עין־חריד מופיעה השבוע גם בזכרונותיו של הכנר **יאשה חפץ**. לפני כשלושים וחמש שנים, קפץ הכנר למספר ימים לארץ־ישראל, ניגן בתל־אביב. כאן נאמר לו, שחלוצים, שנמצאים בקיבוץ ששמו עין־חרוד, מבקשים שיבוא אליהם לנגן. „לא הבנתי מה לאיכרים ולמוסיקה," סיפר חפץ, „אבל נאמר לי שהם מעריצי והחלטתי לנסוע." הוא הגיע למקום עם כינור הסטרדיבריוס היקר, נתקבל בהערצה והובל אל פיסגת המחצבה, כשלמרגלותיה מצפים כאלף מאזינים דרוכים. למרות התראת מנהל עסקיו שלא לסכן את הכינור היקר באבק המחצבה, לא ויתר הכנר על החוויה המיוחדת, התעקש לנגן דווקא בכלי הנדיר, ניגן שעתיים והוסיף הדרנים כל עוד יכול היה לעמוד על רגליו.

★ ★ ★

חוצפה של גוב

על התוכנית המקורית של סיורו בארץ סיפר המחזאי הצרפתי־רומני, מחבר הקרנפים **אוז'ין יונסקו**, כשנשאל, לפני פרידתו מישראל, לרשמיו: „במקום להראות לי מה נעשה בארץ, הראו אותי לקהל הישראלי ולי הראו את המחזה שלי." כאשר התעקשו השואלים לשמוע מה ראה יונסקו מנוף הארץ, השיב: „ראיתי גלויות מצויירות!" . . . חוש סוציאלי הוכיח השבוע עורך ידיעות אחרונות, **נוח מוזס**, בשעת ביקורו של מכר ותיק. ההכרות בין השניים נעשתה שלא לפי כללי האתיקה, בעת ביקור לילי של גנב, שחדר לפני שנתיים לדירת

יצחק ותמר ישר
האפי אנד

הזוג מוזס. אשתו של מוזס לכדה אותו, כיבדה אותו במתנת יד והתכוננה להובילו למשטרה. האורח הלא־קרוא החל לבקש רחמים על עצמו, על משפחתו ועל ילדיו. לבסוף הוחלט לשלוח את האיש לחופשי. אותו אדם ביקר את מוזס גם השבוע. הוא הצהיר שהוא פותח בימים אלה עסק עצמאי, ביקש מהעורך מודעת־חינם בעתון. מוזס אישר את המודעה . . . כאשר חלה השבוע אחד מאנשי הלהקה הפיליפינית בישראל, נזכרו חבריה במנהלם לשעבר, **רודריגו פרס**, הנמצא כיום בישראל כמרכז הביתן הפיליפיני בירידי המזרח. פרס נאות למלא את מקום הזמר החולה והקהל אף לא חש בהחלפה. כאשר נשאל פרס, בתום ההופעה, אם הזלזל לעבור לשירה, השיב: „הגיע הזמן שגם פרס שלכם, הישראלי, יתחיל לשיר בלהקת עינבל" . . . בחזרה הכללית של התיאטרון הלירי יצא רקדן הלהקה ו־חביבה של אנה סוקולוב, **יוסי קיפניס**, לבמה, התנצל בפני הקהל על שהמוסיקה למעשה בחייל עדיין אינה מוקלטת. „במקום ההקלטה," הודיע יוסי לתדהמת הקהל, „ינגן הקומפוזיטור." איש לא הבין כיצד יהיה איגור סטרווינסקי נוכח במקום, עד שהתפרץ **נתן מישורי** לבמה, תיקן את יוסי והסביר שלא במעשה בחייל המדובר, אלא שהמוסיקה להאוצר, אותה הוא עצמו חיבר, עדיין אינה מוקלטת.

★ ★ ★

נשואי מחתרת

סיפור־אהבה בן עשר שנים הגיע השבוע לשיאו המוצלח. **תמר רפופורט**, בת־דודתה היפהפיה של זיהה רודן, שהקאריירה הקולנועית שלה החלה ונסתיימה בתפקיד של כפילה לריטה הייוורת, התאהבה לפני עשר שנים באדריכל **יצחק ישר**. אהבתה לא פגה גם כאשר נשא ישר לאשה את **חנה מרון**, התגרש ממנה ונשא לאשה את **רמה סמסונוב**. כשהתגרש ישר גם ממנה, חזרה תמר מארצות־הברית, שם עבדה כפקידה במוסד ישראלי. במשך ל־מעלה משנה התהלך הזוג בצוותא, גרם לבולמוס של התערבויות אם כן או לא. השבוע השגיחו הדי־עין שתמר עונדת טבעת־נשואין, המוסתרת מתחת לטבעת רגי־לה. מסתבר כי הזוג התחתן בחשאי לפני שלושה שבועות . . . המזל חייך לכתב למרחב בארצות־הברית, **יהושע תדמור**, כשנבחר מבין מאות העתונאים במרכז ה־או"ם לקורס העוסק בבעיות מדיניות וה־מאורגן על־ידי קרן פורד והמוסד האמרי־קאי לבעיות־מימשל. תוכנית הקורס כוללת סיורים בכל רחבי ארצות־הברית, לרבות אלסקה והוואי. גם אשתו של תדמור, **לוי־טה תדמור**, זוכה להצלחה, לאחר ש־סיימה בהצטיינות קורס לאריגה אמנותית באוניברסיטת קולומביה. לויטה, העורכת עתה תערוכה של עבודות האופנה שלה, כבר קיבלה מספר רב של הזמנות לתיכנון בדים ולעבודה בחנויות מפוארות בניו־יורק . . . **עדנה שביט** כובשת לבבות בהוליווד. לאחר שהחלה לעסוק בכתיבת הדיאלוג לסרט שתי פנים למראה, הציגה איתה **יעל דיין** בפני שחקן צעיר ומצליח בשם **כריסטופר נאייט**, המתעתד לשחק ב־סרט את התפקיד הראשי. עדנה ניקשרה אליו והוא ישב וטיפל בה כמו בן באמת. בו בזמן כבשה עדנה גם את לבו של **סטנלי סלטקין**, שהוא אחד המיליונרים והתורמים הגדולים בארצות־הברית. תחביבו של סלטקין הוא הדאגה לניתוחים פלסטיים לחסרי־אמצעים ובין הנהנים מחסדיו היתה גם עדנה, שעברה לא מכבר שיפוץ־אף. הלב השלישי הוא לבו של בן־דודה סטיב, אתו כתבה עדנה מחזה לטלביזיה. היא נעזרה בסטיב, הלומד בייל, לשיפור השפה האנגלית שלה, תוך כדי כך התאהב בה בן־הדוד ומקווה שהיא תישאר עמו. בינתיים מתעתדת עדנה לחזור בקרוב לישראל.

פסוקי השבוע

- **ראש הממשלה דויד בן־גוריון:** „אציב שוטר בפתח משרדי, שקיד שיודיע שהוא עובד לפי שעות החורף — ייכנס, האחרים לא ייכנסו!"
- **שרת החוץ גולדה מאיר:** „באפריקה אין מבוכה כלפי ישראל. המבוכה ישנה במפ"ם."
- **פנחס לבון:** „אילו היו מציעים לי להיות נציג האו"ם על הירח, היה ראובן ברקת מקבל זאת בשימחה!"
- **ח"כ מפא"י דויד הכהן:** „אין לנו העזה. הפכנו כלי לסטטיסטיקה."
- **ח"כ מפא"י זלמן ארן:** „קם דור שלא ידע את (דב) יוסף!"
- **ח"כ מפ"ם ויקטור שם־טוב:** „הפסימיסטים אומרים שהפיחות נכשל, האופטימיסטים אומרים שטרם הצליח. התוצאה בשני המקרים — שהחזיר!"
- **חבר מרכז מפא"י, יעקב מרגלית:** „מדברים אצלנו נוסח כפר־ויתקין וחיים נוסח פרבר אמריקאי!"

השולם הבא

בעריכת לילי גלילי

מוזמנים משתתפים. אחד מן המשתתפים בחיבור החומר המתפרסם בעמוד זה, יזכה בפרס עשר לירות, שיוענק מדי שבוע. הזוכה השבוע הוא הקורא דויד ליבל, מילאנו, איטל"ה.

סקר לסביתא!

נאמנות לא כפולה

תיתי לו, לחיכוח המתנהל בזמן ה־אחרון בכל מיני ועידות וכינוסים ציו־ניים ולא־ציוניים, בהם מביעים רבים את הסתייגותם מן הנאמנות הכפולה של יהודי אמריקה. אני לא מבין מאין דרש־תם פתאום את הנאמנות הכפולה? ה־קיימת בכלל נאמנות כפולה בין יהודי אמריקה? אין דבר כזה! ולא רק בין יהודי אמריקה אין. למרות שחיפשתי הרבה, לא מצאתי נאמנות כפולה גם בין יהודי ישראל. הנה יש לנו ממשלה יהודית פה והיא כולה נאמנה אך ורק לממשלת ארצות הברית. הלזאת נאמנות כפולה יקרא? אתמהה.

ראובן אבוחצירה גרינברג.

מכתבים למערכת

עדיין לא שלמה המלאכה

אני מודה למפלגת פועלי ארץ־ישראל, להסתדרות ולממשלה, על שאזרו אומץ וקבעו, סוף־סוף, את השעה המדו־ייקת בה צריכים הפקידים לעזוב את העבודה.

אני כבר הרבה שנים פקיד ממשלתי, ואף פעם לא ידעתי בדיוק עד איזה שעה אני צריך לעבוד. היו ימים שהייתי עובד עד שתיים, עד שלוש, עד אחת ולפעמים לא הייתי עובד בכלל, והכל היה מבחינה פורמלית בסדר, מפני ש־מעולם לא היו הנחיות מדוייקות ב־עניין זה. עכשיו העניין בסדר, ואני לא מתחבט יותר. אני רק מתפלא שהמוס־דות המתאימים לא השלימו את המלאכה ולא קבעו גם באיזו שעה צריכים אנהנו — הפקידים הממשלתיים — להתחיל לעבוד.

עובדיה חבקוק, משרד ראש־הממשלה

מזה צוחקים הישראלים בנכר

דפיקה

(דויד ליבל, מילאנו)

השקשת

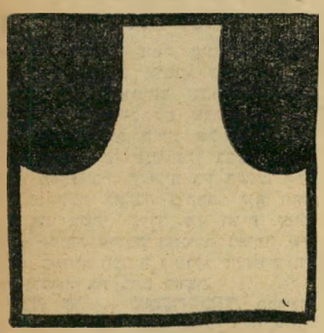

אבראח! מתי שאני כותבת שאין לכם דם, מיד עולה וגואה גל מכתבי התשו־בה לקשקשת. הפעם בחרתי בארבע הצ־עות לקשקשת האחרונה (למעלה): **כו־שי דובש גופיה** מאת משה קונה ודוד ביצע, קרית־חיים; **שתי טבי־עות אצבע באלכוס הפושעים של המשטרה**, כהן יהודה, נוה־שאנן; **גלגלי המטוס החדש של רכשה „איר־פרנס" בשדה־התע־עופה אורלי**, מרדכי דן, ת"א; **כו־שית מתכופפת**, חנה שמורק, י"ם.

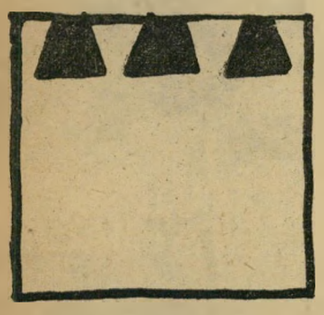

מה חדש במדע

מגדיר עונת השנה

לא עברו שבועיים מאז התגלית העו־למית הגדולה במכון לחקר האנרגיה האטומית (העולם הבא 1293) והנה נתבשרנו על תגלית עולמית חדשה לגמרי והפעם מהמכון המטאורולוגי, או, כפי שהוא נקרא בעברית, המכון לחקר מזג־האויר.

אחת הבעיות החמורות ביותר העומ־דות לפני המדע בעולם, היא הקביעה המדוייקת, ההגדרה המדוייקת וההבדל המדוייק בין עונות השנה. השיטה ה־ישנה־נושנה מימי הסבתא, לפיה מח־כים האנשים עד שיש חמסין בשביל לקבוע שכבר יש קייץ, או שמחכים עד שיורד גשם בשביל לקבוע שכבר הגיע החורף, היא שיטה טובה אומנם מבחי־נה מעשית, אך איננה מדעית ואיננה מדוייקת, מפני שהחורף נמשך גם כשלא יורד גשם וגם הקייץ אינו נפסק עם תום החמסין.

גם השיטה המתקדמת יותר, הקובעת את עונות השנה על־ידי לוח־שנה, אף היא מלאכותית מאוד ובלתי־בטוחה, כי־זן שלא תמיד אפשר למצוא לוח־שנה מעודכן דמקא בזמן הנחוץ.

התגלית החדשה של מדעינו הצעירים במכון המטאורולוגי מתגברת בנקל על שתי המיגבלות הללו של השיטות ה־ישנות, ופותחת פתח לקביעה מדוייקת יותר ובלתי־ניתנת לעירעור. השיטה הזו מבוססת על העובדה, שכמעט ואין מקום בארץ שאין בו משרד ממשלתי. על האיש הרוצה לדעת מהי עונת השנה המדוייקת להיכנס אל המשרד הממשלתי הראות באיזו שעה עוזבים הפקידים את העבודה. אם הם עוזבים בשתיים אחר־הצהריים — זאת אומרת שעכשיו קייץ, ואם אינם עוזבים בשתיים אחר הצהריים — זאת אומרת שהחורף עדיין בתוקפו.

מזה צוחקים האמריקאים

„הנה מה שביקשת — ארוחת בוקר במיטה!"

מחזה השבוע

עם ישראל חי

(כנס להצלת אחינו היהודים מהאנטי־שמיות בצפון קוריאה. על הבמה יוש־בים כל שרי הממשלה ונכבדים רבים. שר הפנים נואם)

שר הפנים: בשאט נפש אני נאלץ להביע את הזדעזועתי העמוקה מהיחס הבלתי אנושי, ואני כבר לא אומר היהודי, כלפי מיעוט נדכא שסבל כה רבות... (מחיאות כפיים סוערות. השר נאלץ להפסיק ולחכות עד שיתנו לו ל־המשיך לדבר. מחיאות הכפיים שוכ־כות לאט־לאט. השר ממשיך בפאתוס:) רק זאת רצוני עוד להצהיר: נפש ה־יהודי לא תהיה הפקר... (ברגע זה נכנס שליחו של השר. הוא עולה ל־במה בצעדים מהירים ומגיש פתק לשר. השר מעיף מבט בפתק, מפסיק את ה־נאום באמצע ולוחש לשליח:) לגרש אותו ומיד!

השליח: ...אבל הוא יהודי...

שר הפנים: אז מה אם הוא יהו־די? את רוצה שנסתכסך בגללו עם ארצות־הברית?

השליח: אני לא רוצה כלום, אבל העורך־דין שלו עומד בחוץ ומנדנד לי. הוא אומר שאין עדיין הסכם הס־גרה...

שר הפנים: אל תספר לי מה ש־העורך־דין אומר. אם ארצה לדעת, אשאל אותו בעצמי; ועכשיו אל תפריע לי, מפני שאני באמצע הנאום. (מגרש את השליח בתנועת־יד ונפנה שוב אל המיקרופון) ...כן... נפש יהודי לא תהיה הפקר! מספיק סבלנו ונרדפנו על לא עוול בכפנו במשך אלפיים שנות גלות... (השליח חוזר שוב ולוחש לאזנו)

השליח: העורך־דין רוצה לראות אותך. הוא אומר שזה דחוף מאוד!

שר הפנים: תגיד לו שאני עסוק.

השליח: הוא אומר שהאיש חולה ונוטה למות...

שר הפנים: ...שיפנה לשר הבריאות!

השליח: הוא מבקש מיקלט מדיני...

שר הפנים: (צוחק) הא־הא־הא! גם אני מחפש מיקלט מדיני. רק זה עוד חסר לי, שישאר אצלנו עוד כמה ימים!

השליח: אז מה להגיד לו?

שר הפנים: (מהרהר) אל תגיד לו כלום... לא! כן תגיד לו. תגיד לו ש־הכל יהיה בסדר, שלא יחשוב בכלום. אני מתכונן לסלק אותו מחר בבוקר ואני לא רוצה עניינים... תגיד לו שיתקשר אתי בעוד שבוע... לא! ב־עוד חודש... לא! בעוד שנה. כן, ב־עוד שנה! (השליש מסתלק מהבמה ושר הפנים ממשיך בנאומו:) ...חזרנו ו־אמרנו להם: שלח את עמי, שלח את עמי, שלח את עמי! והם אטמו אוזי־הם משמוע, ובמקום זאת מעמידים אותם למשפט ומוציאים אותם להורג. אירבא! אם אלה הם פושעים אצלכם, פתחו את שעריכם ושילחו אותם אלינו. אם אתם אינכם רוצים אותם, אנחנו מוכנים לקבלם בזרועות פתוחות! אצלנו אין יהודים פושעים ואין יהודים ספס־רים. אנחנו איננו מפלים בין יהודים ליהודים ובין דם לדם... (מחיאות כפיים סוערות. כל כך סוערות, ששר הפנים אינו יכול להמשיך יותר והוא מפסיק את נאומו והולך עם חבריו למפלגה אל בית־הכנסת הסמוך להתפ־לל תפילת מנחה.)

המסך יורד

סוף

דרכי חיים

היה כסף. היתה נערה

לאחר נשואיו עם סימה, קיבל נתן לידני (32) מהוריו חלקת אדמה, שערכה כ־12 אלף לירות, מאדמותיהם שבזיכרון־יעקוב. חמש שנים חי הזוג עם שלושת ילדיהם ובאושר רב, בדירת הוריו של נתן.

לפני כשנה וחצי פגש נתן בצעירה נאה בת 21, מחפצי־בה. היחסים בין השנים התפתחו במהירות לאהבה לוהטת. הוא החל מזניח את אשתו, נעדר מן הבית ימים שלמים. תקופה ארוכה התגורר בביתה של הצעירה, כשהוא מבטיח להוריה להתגרש מאשתו ולשאת את בתם לאשה.

משנה קו — משנה מזל. הפרשה כולה נתגלתה לפני שנה, כאשר ראה אותו אביו מהלך חבוק עם נערה צעירה, ברחובה הראשי של חדרה. האב הזועם סילק את הבן מן הבית. נתן עבר לגור עם משפחתו בבית שכור, באותו רחוב.

אך הבן נפוץ מעדו זה של האב החליט

סימה לידני
ארוחת בוקר במיטה

לנקום. הוא מכר את אדמותיו, מתנת אביו, והחל לבלות עם ידידתו במלונות מפוארים, בבארים יקרים ובמסעדות לאניני טעם. הוא נהג הפקרות גמורה בכספו וכל אשר חשקו בו הגניים — קנו.

אחת ההנאות האהובות עליהם היתה: לגור במלון שרתון בתל־אביב ולקבל את ארוחת־הבוקר למיטה. כעבור חודש של בילויים אינטנסיביים מעין אלה, עבר כל כספו של נתן לכיסי אחרים.

כל אותו זמן לא קיבלו ממנו אשתו החוקית וילדיו אפילו פרוטה שחוקה, נאלצו לחיות מתמיכת סעד. סימה הגישה בקשה לגט. אולם הדיון בבקשתה נדחה לחודשים מספר, תוך תקווה שהזוג יתפייס.

ואכן, הזמן (וחוסר הכסף) עשו את שלהם. נתן המרושש החל עובד כנהג שכיר במונית, ידוקא בקו שבין תל־אביב לבין עיר הפרשות האינטימיות: רחובות. נראה כי המשיכה היתה רבה, כי הוא שכר שם חדר — בו גר לבד. כי ידידתו נטשה אותו יחד עם הכסף.

השבוע השתדל נתן לעלות על קו חדש — קו רחובות־זכרון־יעקוב. אם יצליח בכך, יתכן שאשתו תבטל את בקשת־הגט.

נשואים פנימיים

חום אילת לא השפיע עליו ומכיוון שעבודה היתה שם בשפע, החליט יצחק צ״י־טאייט (27) שלא לגור עם הוריו בשכונת־התקווה, ירד לאילת והחל עובד כפועל בניין.

באחד הימים, כאשר בא הביתה לחופשה קצרה, פגש בבית סבתו המתגוררת באותו רחוב, את דודתו דוריס ריחנה (27). דוריס היתה נשואה והתגוררה עם ארבעת ילדיה בירושלים. אולם עובדה זו לא מנעה ממנה לצאת לבלות עם יצחק בעת שהותו בתל־אביב.

„זו בושה למשפחה." הכל התנהל על הצד הטוב ביותר, עד שנודע הדבר לאחיו של יצחק, יעקוב. הוא תפס את יצחק ודוריס ברחוב, איים עליהם שיפסיקו לצאת יחד. „זה בושה למשפחה," אמר לו, „שבן־אחות יצא עם דודה שלו."

אולם מאומה לא הועיל. השניים התאהבו ממש זה בזו. כעבור זמן קצר התגרשה דוריס מבעלה ונסעה עם יצחק לאילת. נזעק להגנת כבוד המשפחה, מיהר יעקוב לאילת, הזהיר שוב את אחיו שלא יעז להתחתן עם דודתו. משסרב יצחק לשמוע לעצתו, עבר יעקוב בין כל בתי־הקפה ומקומות השעשועים בהם נהג יצחק לבלות, סיפר לכולם מי היא אהובתו של אחיו. לאחר מכן, כשחזר לתל־אביב, ניגש לרבנות וזו העבירה הודעה לכל רבניה כי דוריס ויצחק אסורים זה לזו.

אח, בת, נכד, בת. זמן קצר יכול היה יעקוב לנוח בבטחון כי כבוד המשפחה לא יחולל. השבוע שמע כי אחיו ודודתו מתכוננים לעזוב את הארץ על מנת להינשא. הוא פנה מיד לסבתו, ביקש ממנה לשכנע את השניים שיחזרו בהם מהחלטתם.

אך הסבתא לא היתה מוכנה לסטות מעקרונות המסורת המשפחתית. „מה יש בזה," הסיברה לו. „כמו שחיתנתי את אחי־אביך, עם בתי־אמך, אני גם יכולה לחתן את נכדי־אחיך עם בתי הקטנה־דודתו."

תולדות

שתי פנים למשרד

באיזו מידה יכול משרד הפנים לשמש אינסטנציה משפטית עצמאית? זו תהיה ההשאלה העיקרית שתועלה בפני בית־המשפט־הגבוה־לצדק שייתכנס, מיד לאחר הפגרה, כדי לדון בבקשת הצו־על־תנאי של הנרייטה פונק שלזינגר.

הנרייטה, נוצריה ילידת בלגיה, הגיעה לארץ כזמרת, התאהבה ביהודי ישראלי. מאחר והרבנות סרבה לגיירה, נסעו השניים לקפריסין ולאחר שנישאו בנשואים אזרחיים, שונה דרכונה על־ידי הקונסול הבלגי במקום, שרשם בו את מצבה המשפחתי החדש (העולם הזה 1286).

צעד מוזר. הנרייטה ובעלה ישראל חזרו ארצה כדי לשנות את תעודות הזהות שלהם. פקידות המשרד התל־אביבי לא התמצאו כנראה בחוקי רישום הנשואין, רשמו לישראל את נשואיו האזרחיים בתעודה. רק לאחר יומיים הרגישו בטעות, הזעיקו את ישראל על מנת להסביר לו כי החוק מכיר בנשואין אזרחיים רק לגבי אנשים שנישאו בהיותם נתיני ארץ שהכירה בנשואין אלה, שאינם קיימים במדינת ישראל. אולם ישראל סרב להחזיר את התעודה לתיקון.

אז עשה משרד־הפנים צעד מוזר. הוא הודיע להנרייטה כי לא יעניק לה תעודת־זהות ואף לא יכיר בנשואיה האזרחיים. היה זה צעד מוזר, כי נשואיה של הנרייטה, כאזרחית בלגית, הם כשרים בהחלט.

מי מחליט? השבוע התקבלה במשרדו של עורך־הדין יוסף בן־מנשה תשובתו של משרד־הפנים לצו־על־תנאי שביקשה הנרייטה. היה זה אוסף של טענות מתחמקות, שנגעו רובן לעניין הרישום הבלתי־חוקי שנעשה בתעודתו של ישראל, למרות שבקשת הצו הוגשה על־ידי הנרייטה.

בן־מנשה החליט לא להסתפק בתשובה זו. עם תחילת הדיון, הוא עומד לדרוש מן המשיבים למסור הצהרה נגדית בשבועה, על מנת שיוכל לחקרם ולקבל תמונה כיצד מחליט משרד־הפנים למי יש להעניק אישור נשואין חוקי — ולמי לא.

הווי

לאט־לאט ובזהירות: בחיפה. הגיעו עשרות נהגים במכוניותיהם לטקס חלוקת תעודות נהג זהיר, חסמו את הרחוב בפקקי תנועה, אילצו את קצין המשטרה פיטר לנדאו לרדת ממכוניתו, להשליט סדר . . . **הפורץ המיילל:** בבאר־שבע, הזעיק בעל־חנות את המשטרה, בטענה כי חנותו נפרצה, הופתע כאשר גילה המומחה המשטרתי כי הפורץ שפיזר את החפצים בעירבוביה על ריצפת חנותו היה חתולו של בעל המספרה הסמוכה . . . **שיני בינה:** ביפו, התרעם צעיר על מלצר שהפריז בחשבון, היכהו ושבר שתיים משיניו, נקנס על־ידי השופט בסכום של 100 לירות עבור כל שן ששבר . . . **לא מדובשך ולא מעוקצך:** בתל־אביב, התקבל במשרד מס־הכנסה מכתב, שחזר בצרוף הערה „המוען מסרב לקבל", הכיל בתוכו 400 לירות שהוחזרו לאזרח כהפרשי־מס . . . **עבירה גוררת עבירה:** באשקלון, הובא נאשם בפני השופט בתיק פלילי, תקף את התובע, גרם לפתיחת תיק נוסף נגדו, נשפט בשלישית כאשר תקף את השוטרים בעת גזר־הדין בתיקו השני.

מי מכיר את הרב עם השריר? רפאל הלפרין חוזר לזירה עם

מהלומות למען המלון

שבע שנים אחרי שפרש מזירת ההתאבקות החופשית, כשבכיסו מונח התואר של „אלוף עולם", חזר רפאל הלפרין לזירה. בפעם נוספת נקראו יהודי ארצות־הברית וקנדה לבוא ולחזות בגבורותיו ובעלילותיו של „הרבי המתאבק". תמונות גופו השרירי, המכוסה רק סליפ קצר, כשהוא מסתער בהבעה רצחנית ובתנועות אקרובטיות על יריביו האלימים, שילהבו שוב את הקהל היהודי. פניו חזרו הופיעו בתוכניות הטלביזיה.

לפני עשר שנים, כאשר החל רפאל הלפרין להופיע לראשונה בזירת ההתאבקות המקצועית החופשית, הוא היה צעיר בן 25, בלתי מוכר וחסר רכוש כמעט. הופעותיו בזירה וזכייתו בתואר אלוף העולם באותו סוג של תחרויות שלעולם אין לדעת אם הן מבויימות או לא, קידמו את הקריירה שלו בקפיצה נחשונית.

אולם לשם מה צריך היה רפאל הלפרין בן ה־35, המיושב והרציני, בעל הרכוש, שנשא זה עתה אשה חדשה, אחרי שהתגרש מאשתו הקודמת, לחזור אל זירת הספורט הברוטאלי?

התשובה לשאלה זו טמונה בהתאבקות מסוג אחר, אף היא בשיטת תפוס כפי יכולתך, שהתנהלה השבוע בבית־המשפט בתל־אביב. יריבו של הלפרין בזירה זו היה תייר אמריקאי בשם נתן טייגר, שאינו מוכר ביותר בישראל, אולם ידוע בניו־יורק כמיליונר עתיר נכסים, שהתעשר בתקופת מלחמת קוריאה.

תחילה הצליח הלפרין לשכנע את בית־המשפט להוציא צו עיכוב־יציאה מהארץ נגד טייגר זה, בטענה שהוא חייב לו 4000 לירות. טייגר הפקיד ערבות בנקאית בסכום של 5000 לירות וצו העיכוב בוטל. כעבור יום הגיש הלפרין תביעה נוספת, בה טען כי טייגר חייב לו סכום של 560 דולר, שהוא סיכום חשבון הארוחות שאכל התייר במסעדת ניו־יורק השייכת להלפרין. גם הפעם הפקיד המיליונר ערבות כספית, כערובה שיופיע לבירור התביעה.

לפני שהלפרין הצליח להוציא צו עיכוב בשלישית, עזב טייגר את הארץ.

★ ★ ★

שני מיליון על הנייר

היה קשר הדוק בין שתי התמודדויות אלה — ההתמודדות הגופנית בזירות ארצות־הברית וההתמודדות המשפטית בתל־אביב. המכנה המשותף שלהן היתה תוכנית להקמת מלון־פאר על חוף לידו שבטבריה.

הלפרין, בעל יוזמה ודימיון, שאינם נופלים מכשרונו הטבעי לפירסומת עצמית, הגה רעיון להקמת מלון־פאר על שפת הכינרת, הצליח לעניין בתוכנית את המיליונר נתן טייגר, והשניים הפכו לשותפים.

לפני כשנה נראה היה כי הכל מוכן להקמת המלון. טייגר התחייב בחוזה השותפות שלו לגייס מיליון דולר אצל יהודי ארצות־הברית למטרה זו ואילו ממשלת ישראל חתמה עם הלפרין חוזה, לפיו היא מבטיחה הלואה של מיליון דולר נוספים, אחרי גיוס המיליון הראשון. שורטטו תוכניות, הוצאו רשיונות, והלפרין זכה אפילו לרשיון מיוחד לשם בניית חלק מהמלון על־פני ים כינרת עצמו.

חוף־לידו נירכש בכסף טוב, ובסוף 1960 יצא הלפרין לארצות־הברית, כשבידו מחקר כלכלי מקיף ומרתק על הרנטביליות של המלון־העתיד־להיבנות, בעזרתו קיווה למכור מניות ליהודי אמריקה.

מניות צבעוניות, מודפסות על נייר משובח, הבטיחו לרוכשיהן שותפות בבית־מלון חדיש, בן שבע קומות ו־120 חדרים, שיכיל בריכת־שחיה, מגרשי גולף וטניס, אולמות ריקודים, סירות ממינעות ומגלשי־מים, נוסף לנוף הטבעי הנפלא של טבריה, שלא לדבר על שם המלון, שנהנה אז משיא הפופולריות — אכסודוס.

אלא שדקה אחת לפני שיהודי אמריקה עמדו לחטוף את המניות, התברר להלפרין, כי לפי החוק האמריקאי, חייבת כל חברה המפיצה מניות בין יותר מ־5 אנשים, לקבל אישור מוקדם מטעם גוף ממשלתי, הנקרא אס.אי.סי. גוף זה עורך חקירה מקיפה על טיב האנשים המוכרים את המניות ועל טיב העסק שהם מציעים, כדי למנוע הונאת הציבור.

הלפרין נאלץ להפקיד את תוכניתו בידי מוסד זה. מאחר שפעולת חקירה זו נמשכת כארבעה חודשים, חזר בינתיים לישראל, כדי לגמור את הסידורים האחרונים להקמת בית־המלון.

★ ★ ★

צו מניעה בארץ

חודש אחרי שהלפרין הגיע לארץ, במרץ 1961, הופיע כאן גם שותפו טייגר, ביקש לצאת מהשותפות. הוא טען שמצבו קשה ושאין ביכולתו לגייס את הכספים הדרושים. הלפרין לא התנגד, קיווה כי יצליח לגייס את ההון הדרוש בכוחות עצמו, ביחוד אחרי שמספר משקיעים אמרי־

ברטי אשתו החדשה של רפאל הלפרין, שטסה אליו לניו־יורק כדי להינשא לו שם, זכתה בפירסומת.

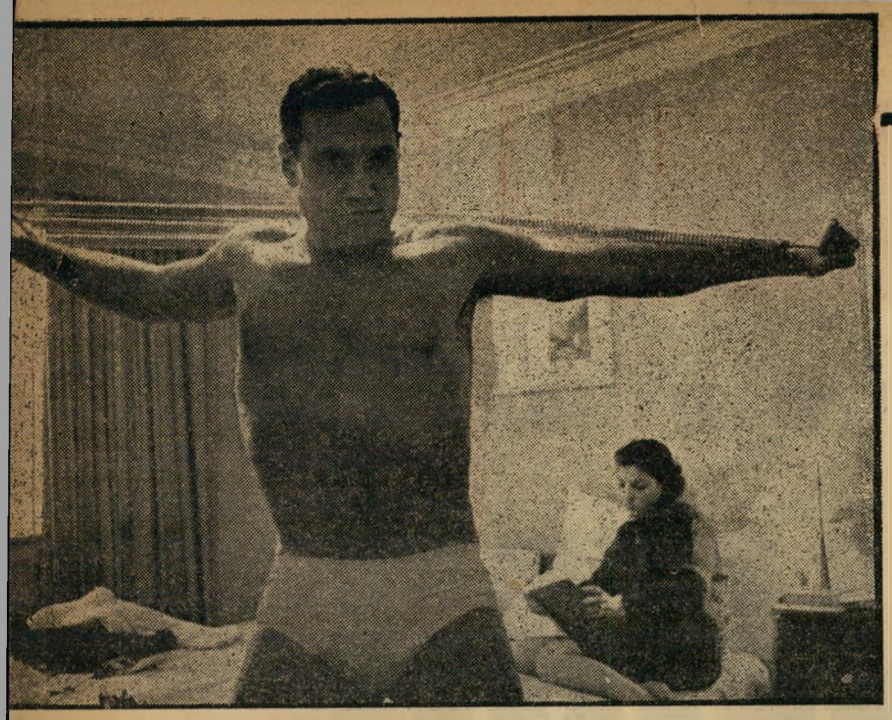

מתיחה בעוד ברטי מעיינת בספר במיטת הזוג הלפרין במלון קנדי, עוסק רפאל עצמו במתיחת קפיצים לאימון שרירי, לקראת הופעה בתחרות התאבקות בסגנון חופשי „תפוס כפי יכולתך". תמונה זו זכתה לפירסום בשבועון קנדי נפוץ ביותר.

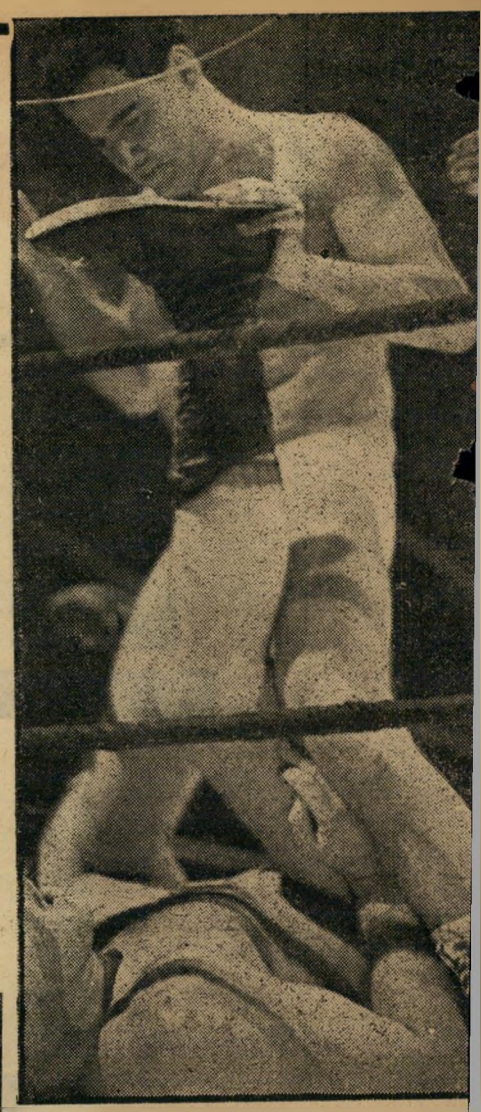

תוכנית למלון ואשה חדשה

החוזה שנחתם בינה לבין הלפרין על הל־וואת מיליון הדולר, לתקופה של ארבעה חודשים נוספים.

העסק התפוצץ שוב, כאשר נודע למש־קיעים החדשים על צו־המניעה שהוצא ב־חיפה, סילקו ידיהם מן העסק.

★ ★ ★

תצוגות אופנה בצה"ל

החלום היפה על מלון הפאר בטבריה נראה כאבוד. רפאל הלפרין, שבינתיים התגרש מאשתו ונאלץ לוותר על חלק מ־רכושו, שוב לא נראה כמנהלו הכללי של עסק מיליונים. אבל הגבר החסון לא איבד את כוח המצאתו ואת מירצו. הוא החליט לצאת למסע כיבושים חדש, להשתמש ה־פעם בתכסיסים חדשים — תכסיסי התפוס כפי יכולתך.

מאז פרש הלפרין מהזירה הגיעו אליו מדי פעם הצעות לחזור אליה. שכן דמות „הרבי המתאבק" היא מחזה בלתי־רגיל ומ.שך קהל רב לזירות ההתאבקות החופ־שית. עתה החליט לחזור לזירה, לרכוש באמצעות הופעותיו מאכסימום של פיר־סומת ולנצל אותה כדי להגיע לא רק ל־ליבותיהם של רבבות יהודים אמריקאיים, אלא גם אל כיסיהם — כדי לגייס את סכום שלושת מיליוני הלירות הדרושים להקמת המלון.

הופעת שעה בתחנת טלביזיה אמריקאית עולה כ־30 אלף דולר. הלפרין הצליח ל־השיג שעות רבות כאלה ועל־ידי כך זכה בפירסומת רבה.

הפירסומת אינה מקפידה ביותר על דיוקן של עובדות. הנה, למשל, דוגמה מהפיר־קאיים כבר הפקידו כספים על חשבון הש־קעותיהם העתידות במלון בחשבון מיוחד, שנפתח בבנק אמריקאי. לדברי הלפרין, הוס־כם בין השניים שכאשר יוקם המלון, ישלם הלפרין סכום של 26 אלף לירות לטייגר, תמורת יציאתו מן השותפות.

זמן קצר אחרי שהלפרין נסע לארצות־הברית בשניה, כדי לגייס את הכספים, הת־ברר לו כי טייגר הוציא נגדו בארץ צו עיכוב, לפיו אסור לו למכור את השטח שנרכש בחוף לידו, מאחר שלטענת טייגר, יש לו תביעות על הקרקע וכי הוא יוזם הרעיון להקמת מלון אכסודוס.

הלפרין לא שם לב לצו, המשיך בפעולות, עד שהתברר לו כי שותפו סגר בינתיים את חשבון המלון, החזיר את הכספים לכל המשקיעים.

אדם אחר היה מתיאש מיד. לא כן הל־פרין. הוא ניצל את הפופולריות הגדולה שרכש בין יהודי ניו־יורק, הצליח מיד לעניין מיליונר יהודי אמריקאי אחר. תיאו־דור סיירס, אחד מאילי החל־סטרים, שקיבל על עצמו להפיץ מניות בסכום של מיליון דולר. על סמך הבטחתו המפורשת של סיירס הסכימה מישלת ישראל ל־אריר את סומת שאורגנה לכבוד הלפרין. זהו קטע ממאמר, שלווה בתמונת אשתו החדשה, ברטי טיסמן, ואשר הופיע בעתון הקנדי הנפוץ טורונטו דיילי סטאר:

„האם פגשתם מימיכם מתאבק המפטפט על כפתורים ולולאות? או אופנאית המת־להבת מהעדינות שבהתאבקות? אנא, הכי־רו את גברת ומר רפאל הלפרין, שבאו לטורונטו מתל־אביב.

„ברטינה הלפרין היא אחת מראשי מתכ־ננות האופנה בישראל, האופנה המעולה.

„... הלפרין הוא רב מוסמך, המנצל את יכולתו בזירה כחלק מגישתו לאנשים, וב־יחוד לאנשים צעירים, במסגרת פעולותיו הדתיות. מר הלפרין, שהוא גם אלוף ארצו ומחזיק בתואר מר ישראל, הוא חסר נשי־מה כשהוא מדבר על מהירות המחט של אשתו: ‚אני מביא לה הביתה פיסת בד, ותוך שעתיים היא כבר עשתה שימלה...'

„מי אומר שאי־אפשר להתאהב בגיל 12? זה הגיל בו נלקחה ברטינה לראיה את ה־תלמיד הצעיר, שהיה ידוע כבר ברחבי יש־ראל כגבר חזק וכמרים משקלות. בתקופת שרותה בצבא היא אירגנה תצוגות אופנה ומלאכת־יד, היתה מפקדת קבוצת בנות, ו־לעיתים תכופות מונתה על־ידי הממשלה לקבל פני אורחים רמי מעלה. לפני ארבעה חודשים השלימה את שירותה הצבאי. הל־פרין, שהיה אז באחד ממסעותיו להכנת סרטי־קולנוע וטלביזיה, טילפן לברטינה ו־ביקש ממנה לבוא לניו־יורק לחתונה.

„הרבי הצעיר, בעל כוח ההבעה, מאמין שבפעילותו בזירה יגיע לאנשים עם הפילו־סופיה שלו. ‚אין דבר כזה כמו להרוג זמן,' הוא אומר בלעג, ‚לאדם ניתנו כשרו־נות כדי לנצלם למילוי ייעודו האנושי. כל לילה עליו לחשוב — היום אני קרוב יותר לקבר. שמור את עיניך פקוחות למטרתך בחיים. ואל תנהג במהירות, שמא תאבד את הנוף שבצידי הדרך'."

★ ★ ★

ירח משולש בדבש

פירסומת מעין זו עושה ר.שם, ב־יחוד באמריקה. אין פלא, איפוא, ש־בטורונטו שוב הצליח הלפרין לגייס קבו־צה של בעלי הון יהודיים, ובראשם המיל־יונר סטנלי סובול, שהיו מוכנים להשקיע מכספם להקמת אכסודוס. אלא שלא עבו שבוע וקבוצת המשקיעים שהוקמה, קיבלה מכתב ממרכז ההשקעות הישראלי, בו מו־דיעים לה, כי קיים צו־מניעה להקמת המלון.

עתה התברר להלפרין, שאין עוד טעם למכור עוגה שמישהו אחר מחזיק בה. הוא ערך עם אשתו החדשה מסע ירח־דבש בן שלושה חודשים במכונית שברולט חדשה, חזר לארץ כדי להיאבק בזירה המשפטית.

עוד לפני שהתברר המשפט בינו לבין טייגר, החליט הלפרין לפתוח בהתקפה ב־חזית שניה. הוא הורה לעורכי־הדין שלו להגיש תביעות־פיצויים נגד נתן טייגר על סכום של רבע מיליון לירות, בשל הנזקים שנגרמו לו עקב פרישתו מן השותפות. סכום זה כולל כמאה אלף לירות, שהלפרין השקיע, לפי טענתו, בהכנות להקמת המלון, וכן 150 אלף נוספות, כדמי נזיקין.

בארץ, זמן קצר לפני שהשלים את ה־תביעה, התברר לפתע להלפרין שטייגר נמצא כאן, עומד לעזוב בכל רגע. כדי למנוע את יציאתו לפני הגשת תביעת ה־פיצויים, הגיש הלפרין תביעות־ביניים מהי־רות על סכומים קטנים.

אולם המיליונר האמריקאי העדיף לשלם את הסכומים שנדרשו ממנו ולא להסתבך בארץ. הוא הצליח להתחמק מתפיסתו של הלפרין. אבל אלוף התפוס כפי יכולתך־בטוח בניצחונו, לפחות בסיבוב הבא.

הוא, היא וכל השאר זירה (ראה למעלה) בעוד קהל טיפוסי של רפאל הלפרין מכניע את יריבו הכבד ב־יהודים קנדיים עוקב בהתפעלות אחרי מעשיו. בתמונה (מימין) נראית גם אשתו של הלפרין. לידה, ראשי הקהילה היהודית במקום. הלפרין זכה לנצחו־נות סנסציוניים בעיקר בשל זריזותו הפנתרית והעזתו הרבה.

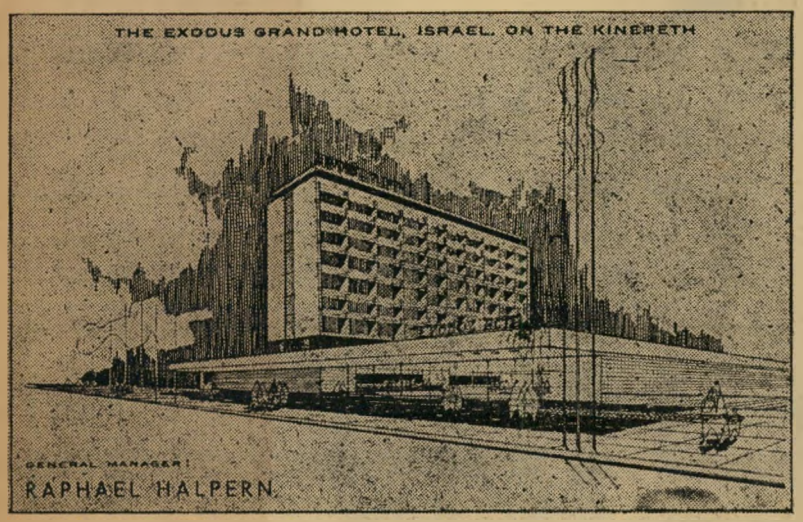

המטרה תמונת מלון אכסודוס בטבריה, שלמען הקמתו חזר רפאל הלפרין ל־זירת ההתאבקות החופשית בארצות־הברית ובקנדה. למרות שהמלון קיים על גבי התוכנית בלבד, מודפס על התמונה: אכסודוס גרנד הוטל, ישראל, על הכינרת.

מספר 1295 שנה 25 כ' תמוז תשכ"ב, 4.7.1962 המחיר 75 אגורות

העולם הזה

נאציזם וסאדיזם מיני מתפרצים בארגנטינה

ההתעללות בנערה היהודיה